

ประวัติวิวัฒนาการของตลาดทุนในประเทศไทย

I. วิวัฒนาการของตลาดทุน

การวิวัฒนาการของตลาดทุนในประเทศไทยส่วนที่เกี่ยวข้องกับตลาดทุนโดยตรงยังมีน้อยมากหรือแทบจะไม่มีเลย ที่พอจะกล่าวได้ก็มีสถาบันการเงินต่าง ๆ อันได้แก่พวกธนาคารพาณิชย์ ธนาคารออมสิน ซึ่งส่วนใหญ่ทำหน้าที่ด้านตลาดเงินมากกว่า ในที่นี้จะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของสถาบันต่าง ๆ

สถาบันการเงินแรกที่จะกล่าวถึงคือ ธนาคารพาณิชย์ จากประวัติเป็นที่ปรากฏว่าไทยได้เริ่มทำการค้าขายกับชาวต่างชาติ โดยเฉพาะชาวตะวันตกในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อการค้าขายกับชาวต่างชาติเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ประกอบกับชาวต่างชาติได้เข้ามาประกอบกิจการค้าในประเทศไทยเพิ่มขึ้น จึงได้มีการนำระบบธนาคารพาณิชย์เข้ามาช่วย เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้าของพวกเขา ระยะแรกเพื่อความสะดวกด้านการค้าระหว่างประเทศ และมีการบริการเพียงในกรุงเทพฯ เท่านั้น ส่วนใหญ่เป็นการตั้งตัวแทนซึ่งทำหน้าที่ด้านการชำระเงินระหว่างประเทศตามภาวะการค้าในขณะนั้น นอกจากนี้ยังมีร้านโพงกวนของชาวจีนทำหน้าที่ให้บริการค่านรับส่งและโอนเงินไปหัวเฉียว ฮองกงและเซี่ยงไฮ้ การทำหน้าที่ตามระบบธนาคารพาณิชย์แบบปัจจุบันยังไม่มี

ธนาคารฮองกงและเซี่ยงไฮ้เป็นธนาคารพาณิชย์แห่งแรกที่มาเปิดดำเนินการตามระบบการธนาคารที่แท้จริง และได้เริ่มกิจการเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2431 จากนั้นก็มีธนาคารชาร์เตอร์ด และธนาคารแห่งอินโดจีน เข้ามาเปิดดำเนินการในปี 2437 และปี 2440 ตามลำดับ ธนาคารทั้ง 3 ที่กล่าวมานั้นในระยะแรกที่ตั้งก็มีจุดประสงค์หลักในการให้บริการด้านการค้าต่างประเทศ เกี่ยวกับการโอนเงินระหว่างพม่าในประเทศไทยและพอลาชาวต่างประเทศ

พระเจ้าอนงยาเชอกรมหมื่นมหาราชหฤทัย ซึ่งได้โดยเสด็จพระราชดำเนินพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวไปหอกพระเนตรกิจการค้า การช่างต่าง ๆ ณ ประเทศอังกฤษและยุโรปในปี พ.ศ. 2440 เมื่อเสด็จกลับถึงกรุงเทพฯ ทรงดำริที่จะปรับปรุงกิจ

การค้าและเศรษฐกิจให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ ประกอบกับการค้าภายในประเทศและต่างประเทศได้เจริญมากขึ้น และสิ่งหนึ่งที่ทรงเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นในการช่วยปรับปรุงเศรษฐกิจและการค้า ซึ่งนับวันแต่จะขยายตัวมากขึ้นก็คือ การจัดตั้งธนาคารที่เป็นของคนไทย เพราะในสมัยนั้นธนาคารที่มีอยู่ 2 แห่งก็เป็นธนาคารต่างประเทศ ด้วยเหตุที่ว่า การ "ธนาคาร" หรือ "แบงก์" ยังเป็นของใหม่สำหรับคนไทยอยู่ เกรงจะไม่เป็นที่นิยมของประชาชน จึงคิดแปลงเสียใหม่และเรียกชื่อใหม่ว่า "บุคคัลลีย์" (Book Club) และได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2447

เมื่อประชาชนให้ความเชื่อถือแก่ บุคคัลลีย์มากขึ้น ประกอบกับบุคคัลลีย์ก็ได้เจริญมากขึ้นจนถึงปี พ.ศ. 2448 (ร.ศ. 124) เสด็จในกรมฯ ทรงเห็นว่าถึงเวลาอันสมควรที่จะเปลี่ยนจาก บุคคัลลีย์ มาเป็น แบงก์ และมีนโยบายเช่นเดียวกับแบงก์อื่น ๆ ที่มีอยู่ในสมัยนั้น จึงได้เปิดดำเนินการแบบธนาคารเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2449 (ร.ศ. 125) และได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตพิเศษจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวให้จดทะเบียนเป็นบริษัท แบงก์สยามกัมมาจล ทุนจำกัด ๗ วันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2449 มีทุนจดทะเบียนเริ่มแรก 3,000,000.- บาท แบ่งเป็น 3,000 ทุนมูลค่าหุ้นละ 1,000.- บาทได้รับชำระเต็มมูลค่า และบริษัท แบงก์สยามกัมมาจล ทุนจำกัด ได้เปลี่ยนชื่อเป็นธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2482

หลังจากนั้นได้มีธนาคารที่จัดขึ้นโดยพ่อค้าจีนอีก 2 ธนาคาร คือธนาคารแบงก์จีนสยาม ทุนจำกัด (เดิมชื่อบริษัทยูเส็งเฮ็ง) ตั้งเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2450 และธนาคารต่อมาคือบริษัท บางกอกซิติแบงก์ ทุนจำกัด ซึ่งภายหลังธนาคารนี้ได้ไปรวมกับธนาคารแบงก์จีนสยาม-ทุนจำกัด เนื่องจากช่วยธนาคารบางกอกซิติแบงก์ ทุนจำกัด ขาดแคลนเงินจนดำเนินการต่อไปไม่ได้ ที่สุดแม้ธนาคารทั้ง 2 จะรวมการดำเนินงานแต่กิจการกลับทรุดลง จนเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2456 ธนาคารหยุดการจ่ายเงิน

จากนั้นเป็นต้นมา ก็ได้มีการตั้งธนาคารทั้งของไทยและของต่างประเทศเพิ่มขึ้นจนสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 มีธนาคารไทยและต่างประเทศถึง 20 ธนาคาร ¹

¹ ประยูร จินดาประดิษฐ์, การธนาคารพาณิชย์ : การดำเนินงานและการบัญชี, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสมัย, 2514), หน้า 22 - 23

การที่ธนาคารพาณิชย์ของไทยได้เปิดการค้าเงินงานเพิ่มขึ้นหลายธนาคารในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 เพราะชาติพันธมิตรต้องหยุดค้าเงินงานชั่วคราว

ภายหลังมหาสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง ได้มีการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศเป็นการใหญ่ ทั้งการค้าภายในประเทศและต่างประเทศได้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น การขยายตัวของการค้าดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ จากธนาคารพาณิชย์ ดังนั้นในช่วงระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สงบจนถึงปัจจุบัน มีธนาคารพาณิชย์ที่เปิดทำการใหม่ทั้งสิ้น 15 ธนาคาร²

---

² Ibid

ตารางแสดงการก่อตั้งธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย เรียงตามลำดับก่อนหลัง

ชื่อธนาคาร	จดทะเบียน ในประเทศ	วันที่เปิด ดำเนินการ	หมายเหตุ
1. ธนาคารฮ่องกงและ เซี่ยงไฮ้	ฮ่องกง	2 ธ.ค. 2431	ปิดดำเนินการชั่วคราวระหว่าง สงครามโลกครั้งที่ 2 และเริ่ม เปิดเมื่อ 13 มิ.ย. 2489
2. ธนาคารชาร์เตอร์ด	อังกฤษ	2437	เดิมชื่อธนาคารชาร์เตอร์ด ของ อินเดีย, ออสเตรเลียและจีน เมื่อ 6 ธ.ค. 2499 เปลี่ยน เป็นธนาคารชาร์เตอร์ด
3. ธนาคารแห่งอินโดจีน	ฝรั่งเศส	3 ก.พ. 2440	
4. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด	ไทย	1 ม.ย. 2449	เดิมชื่อ บริษัทแบงก์สยามกัมมาจล ทุนจำกัด, เมื่อ 27 ม.ค. 2482 เปลี่ยนชื่อเป็นธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด
5. บริษัท แบงก์จีนสยาม ทุนจำกัด	ไทย	1 ต.ค. 2450	ในวันที่ 15 ธันวาคม 2456 หยุดจ่ายเงินและในที่สุดได้เลิก กิจการ
6. บริษัท บางกอกซิติแบงก์ ทุนจำกัด	ไทย	-	รวมกิจการกับบริษัทแบงก์จีนสยาม ทุนจำกัด เมื่อวันที่ 16 ธ.ค. 2453
7. ธนาคารซีไอทอง จำกัด	สิงคโปร์	2 ก.ค. 2452	เดิมชื่อ ธนาคารซีไอทองและ ประกันภัย จำกัด ต่อมาเปลี่ยน เป็น ธนาคารซีไอทอง จำกัด เมื่อ วันที่ 30 พ.ค. 2500 ระหว่าง สงครามโลกครั้งที่ 2 ถูกญี่ปุ่นยึด

ชื่อธนาคาร	จดทะเบียน ในประเทศไทย	วันที่เปิด ดำเนินการ	หมายเหตุ
8. ธนาคารกวางตุ้ง จำกัด	ฮ่องกง	3 ม.ค. 2464	และเปิดดำเนินงานใหม่เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2485 ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ถูกควบคุมการดำเนินงานและเริ่มเปิดดำเนินงานใหม่ เมื่อวันที่ 5 มิ.ย. 2485
9. ธนาคารเมอร์แคนไทล์ จำกัด	อังกฤษ	ม.ค. 2466	เดิมชื่อธนาคารเมอร์แคนไทล์ ของอินเดียจำกัด เปลี่ยนเป็น ธนาคารเมอร์แคนไทล์เมื่อวันที่ 31 ธ.ค. 2500 ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ปิดดำเนินงานชั่วคราว และเปิดดำเนินการใหม่ เมื่อวันที่ 13 มิ.ย. 2489
10. ธนาคารจีนเสง	ฮ่องกง	22 ธ.ค. 2475	กระทรวงการคลังถอนใบอนุญาต เมื่อวันที่ 3 เม.ย. 2480
11. ธนาคารยี่หอไต้ซัว	ไทย	21 ก.พ. 2476	เลิกกิจการเมื่อวันที่ 1 เม.ย. 2481
12. ธนาคารกวองเกาะหลง	ไทย	23 มี.ค. 2476	เลิกกิจการเมื่อวันที่ 5 มี.ค. 2480
13. ธนาคารหวังหลี่จัน จำกัด	ไทย	11 ต.ค. 2476	
14. ธนาคารกวางซุนหลี่ จำกัด	ไทย	2 ธ.ค. 2476	เลิกกิจการเมื่อวันที่ 31 มี.ค. 2480

ชื่อธนาคาร	จดทะเบียน ในประเทศ	วันที่เปิด ดำเนินการ	หมายเหตุ
15. ธนาคารไทยพัฒนา จำกัด	ไทย	2 ส.ค.2477	เดิมชื่อบริษัทแบงก์กันเปงซุน- จำกัด เปลี่ยนชื่อเป็นธนาคารไทย พัฒนา จำกัด เมื่อวันที่ 17 ส.ค. 2503
16. ธนาคารโอเวอร์ซีเชินส์ จำกัด	สิงคโปร์	18 ส.ค.2477	เลิกกิจการเมื่อ 30 ก.ย.2482
17. ธนาคารโยโกฮามาสเปชี จำกัด	ญี่ปุ่น	3 มี.ย.2479	ได้เปลี่ยนชื่อเป็น ธนาคารโย- โกฮามาสเปชี สาขากรุงเทพฯ ต่อมาเมื่อวันที่ 25 ต.ค.2489 ถูกคณะกรรมการควบคุมกิจการ ธุรกิจหรือทรัพย์สินของบุคคลที่ เป็นศัตรูต่อสหประชาชาติ
18. ธนาคารซุนฮกเสง	ไทย	8 มี.ย.2481	ธนาคารหยุดการจ่ายเงิน และ ถูกเพิกถอนใบอนุญาตเมื่อวันที่ 6 มี.ค. 2481
19. ธนาคารแห่งเอเชียเพื่อ การอุตสาหกรรมและ พาณิชย์การ จำกัด	ไทย	2 ต.ค.2482	ถูกเพิกถอนใบอนุญาตชั่วคราว เมื่อวันที่ 26 ต.ค. 2490 แต่ ต่อมากระทรวงการคลังได้ อนุญาตให้เปิดดำเนินการใหม่ เมื่อวันที่ 11 มี.ย. 2491
20. ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	ไทย	24 พ.ค.2484	
21. ธนาคารมณฑล จำกัด	ไทย	10 ส.ค.2485	ได้ควบกิจการเข้ากับธนาคาร เกษตร จำกัด และเปลี่ยนชื่อเป็น ธนาคารกรุงไทย จำกัด เมื่อ วันที่ 14 มี.ค. 2509

ชื่อธนาคาร	จดทะเบียน ในประเทศไทย	วันที่เปิด ดำเนินการ	หมายเหตุ
22. ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์- การ จำกัด	ไทย	18 พ.ย. 2487	
23. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	ไทย	10 ธ.ค. 2487	
24. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด	ไทย	2 เม.ย. 2488	เดิมชื่อธนาคารแห่งกรุงศรีอยุธยา จำกัด ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด ธนาคารได้รับอนุมัติจากกระทรวง การคลัง หยุดประกอบการชั่วคราว ได้ตั้งแต่วันที่ 10 พ.ย. 2490 และเริ่มดำเนินการใหม่ เมื่อวันที่ 19 พ.ย. 2491 สำนักงานใหญ่ย้ายจากจังหวัด พระนครศรีอยุธยามากรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 15 ธ.ค. 2491
25. ธนาคารกสิกรไทย จำกัด	ไทย	8 มิ.ย. 2488	
26. ธนาคารแห่งประเทศไทย	จีน	10 ต.ค. 2490	
27. ธนาคารอินเดียนโอเวอร์- ซีส์ จำกัด	อินเดีย	23 ธ.ค. 2490	
28. ธนาคารแหลมทอง จำกัด	ไทย	20 ธ.ค. 2491	
29. สหธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด	ไทย	11 มี.ค. 2492	
30. ธนาคารไทยทุน จำกัด	ไทย	8 เม.ย. 2492	ตั้งครั้งแรกใช้ชื่อ ธนาคารไทย- จีน จำกัด ต่อมาขออนุญาตเปลี่ยน เป็นธนาคารไทยทุน จำกัด

ชื่อธนาคาร	จดทะเบียน ในประเทศ	วันที่เปิด ดำเนินการ	หมายเหตุ
31. ธนาคารฮอลันดา	เนเธอร์แลนด์	5 ส.ค.2492	เดิมชื่อ ธนาคารพาณิชย์เนเธอร์แลนด์ จำกัด กรุงเทพฯ ต่อมาเมื่อวันที่ 14 ก.ค. 2493 เปลี่ยนชื่อเป็นธนาคารฮอลันดา ธนาคารเลิกกิจการเมื่อวันที่ 27 พ.ค. 2497 และขายกิจการให้ธนาคารเซสแมนฮัตตันเมื่อวันที่ 1 ม.ค. 2507
32. ธนาคารแห่งอเมริกา	อเมริกา	1 ธ.ค.2492	
33. ธนาคารเกษตร จำกัด	ไทย	18 พ.ค.2493	รวมกิจการเข้ากับธนาคารมณฑล จำกัด และเปลี่ยนชื่อเป็นธนาคารกรุงเทพ จำกัด เมื่อวันที่ 14 มี.ค. 2509
34. ธนาคารศรีนคร จำกัด	ไทย	21 ส.ค.2493	
35. ธนาคารมิตซูบิ จำกัด	ญี่ปุ่น	22 พ.ย.2495	ได้เปลี่ยนจากชื่อธนาคารเทอิ-โกกุ มาเป็นธนาคารมิตซูบิ เมื่อวันที่ 1 ม.ค. 2497
36. ธนาคารทหารไทย จำกัด	ไทย	8 พ.ย.2500	
37. ธนาคารแห่งโตเกียว จำกัด	ญี่ปุ่น	20 มี.ย.2505	เดิมชื่อธนาคารโยโกฮามาสเปชิ
38. ธนาคารเซสแมนฮัตตัน	อเมริกา	1 ม.ค.2507	ซื้อกิจการจากธนาคารฮอลันดา
39. ธนาคารสหมาลาโยัน จำกัด	มาเลเซีย	28 ก.พ.2507	
40. ธนาคารเอเซียทรัสต์ จำกัด	ไทย	20 ต.ค.2508	

ชื่อธนาคาร	จดทะเบียน ในประเทศ	วันที่เปิด ดำเนินการ	หมายเหตุ
41. ธนาคารกรุงไทย จำกัด	ไทย	14 มี.ค. 2509	ตั้งขึ้นด้วยความร่วมมือการระหว่าง ธนาคารมณฑล จำกัด และ ธนาคารเกษตร จำกัด

ที่มา : ประยูร จินดาประดิษฐ์, การธนาคารพาณิชย์ : การดำเนินงานและการบัญชี,
พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสมัย, 2514)

ธนาคารออมสิน เป็นสถาบันการเงินอีกแห่งหนึ่งในตลาดทุนที่จะต้องกล่าวถึง สำหรับ
ประวัติและวิวัฒนาการของธนาคารออมสิน อาจแบ่งแยกได้เป็น 3 ยุค คือ ยุคแรกตั้งแต่เริ่ม
ก่อตั้งคือ พ.ศ. 2456 ถึง พ.ศ. 2472 ยุคที่ 2 เริ่มแต่ พ.ศ. 2472 ถึง พ.ศ. 2490 และ
ยุคสุดท้ายตั้งแต่ พ.ศ. 2490 จนกระทั่งปี 2514

ยุคที่หนึ่ง (พ.ศ. 2456 - 2472) ธนาคารออมสินเมื่อแรกเริ่มก่อตั้งมิได้มีชื่ออย่าง
ในปัจจุบัน หากแต่เรียกว่า คลังออมสิน ซึ่งได้ก่อกำเนิดขึ้นด้วยพระมหากรุณาธิคุณของ
พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 เมื่อ
พุทธศักราช 2456 โดยทรงตราขึ้นเป็นพระราชบัญญัติ

และมูลเหตุแห่งการตั้งคลังออมสิน มีว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ 6 ครั้งเมื่อยังดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎ-
ราชกุมาร พระองค์ได้เสด็จไปทรงศึกษาเพิ่มเติม ณ ประเทศอังกฤษ ในปี พ.ศ. 2436
ระหว่างที่ทรงประทับอยู่ในประเทศอังกฤษเป็นเวลา 9 ปีนั้น พระองค์ได้ทรงเห็นแบบอย่างและ
วิธีการคลังออมสินของอังกฤษภายใต้การอำนวยการของเอคินเบอร์ก เซฟวิ่งส์แบงก์
(Edinburgh Savings Bank) อันเป็นคลังออมสินที่ทันสมัยแห่งแรกของอังกฤษ ทรงสน
พระทัยที่จะให้มีการคลังออมสินตั้งขึ้นในประเทศไทยบ้าง

ในปี พ.ศ. 2450 ขณะดำรงพระราชอิสริยยศเป็น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
สยามมกุฎราชกุมาร อยู่ใน ใต้ทรงตั้งคลังออมสิน ณ. วังที่ประทับ คือ พระตำหนักสวนจิตรลดา
ทรงพระราชทานนามว่า "ลือพอเทีย" โดยมีพระราชประสงค์จะทรงฝึกพวกมหาดเล็กเด็กชาย
ให้รู้จักออมไว้เมื่อยังเยาว์อยู่

ธนาคาร "ลือพอเทีย" นี้ พระองค์ทรงเป็นประธานกรรมการ พลเอกเจ้าพระยา-
รามรามพ (ม.ล. เพ็ญ พึ่งบุญ ณ.อยุธยา) เป็นกรรมการผู้จัดการ และมีพระยาศาทรบดี
(เทียบ อิศวรวิเศษ) เป็นกรรมการและมีเสมียนอีก 1 คน

ณ. วันที่ 23 ตุลาคม 2453 พระองค์ได้เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์สืบต่อจากพระบรมชนกนาถ ภายหลังจากได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติประมาณปีเศษ พระองค์ได้ทรงรื้อฟื้นความทรงจำในการจัดตั้งคลังออมสิน ใต้ทรงตรัสถามความรู้สึกของราษฎรเป็นการหยั่งเสียงก่อน ต่อมาจึงได้ทรงปรึกษากับพระบรมวงศานุวงศ์และเสนาบดี เป็นเชิงขอความคิดเห็นเป็นการส่วนพระองค์ เมื่อฝ่ายต่าง ๆ เห็นชอบด้วยกับพระราชดำริแล้ว พระองค์ได้ทรงนำเรื่องจัดตั้งคลังออมสินเข้าสู่ที่ประชุมเสนาบดี จากการศึกษาที่ประชุมเห็นชอบด้วยในพระราชดำริ จึงมีพระบรมราชโองการในที่ประชุมเสนาบดี ให้ พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหลวงจันทบุรีนฤนาถ เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ดำเนินการจัดตั้งคลังออมสิน

หลังจากนั้น กรมหลวงจันทบุรีนฤนาถ ได้ทรงปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญทางการคลัง ออมสินและทางกฎหมายทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ในที่สุดได้ร่างกฎเกณฑ์วิธีการและพระราชบัญญัติการจัดตั้งคลังออมสิน ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย

พระราชบัญญัติจัดตั้งคลังออมสิน ได้รับพระบรมราชานุญาตประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2456 เป็นต้นมา โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. เงินทุนของคลังออมสินได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตจ่ายเงินงบประมาณให้เป็นทุนจำนวน 100,000 บาท เพื่อนำไปจัดหาผลประโยชน์สำรองไว้จ่ายเป็นดอกเบี้ยแก่เงินฝาก
2. การเงินและการบัญชีของคลังออมสิน จัดตั้งเป็นอีกแผนกหนึ่งไม่ปะปนกับเงินแผ่นดิน
3. รัฐบาลรับประกันทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยของเจ้าทรัพย์ที่นำมาฝาก

4. เมื่อเริ่มกิจการครั้งแรกจะเปิดที่กรมพระคลังมหาสมบัติแห่งเดียวกัน จากนั้นจะขยายไปที่กรมศุลกากรในกรุงเทพฯ ตลอดจนถึงพระคลังมหาด และพระคลังเมือง

5. เงินที่รับฝากจากประชาชน แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทคือ
ฝากเพื่อเรียก คิคคอกเบี้ยให้ร้อยละ 2 ต่อปี กำหนดให้ถอนได้ไม่น้อยกว่า
อาทิตย์ละครั้ง ให้ฝากได้สูงสุดไม่เกิน 500 บาท
ฝากประจำ 6 เดือนคิคคอกเบี้ยให้ร้อยละ 3 ต่อปี ฝากได้ไม่เกิน 2,500 บาท
ต่อปี

เปิดช่องให้ประชาชนมีทางที่จะซื้อใบกู้เงินของรัฐบาลสยามได้ไม่เกินคนละ
3,000 บาท และคอกเบี้ยร้อยละ 4.5 ต่อปี

ในที่นี้มีข้อนำสังเกตุจากพระราชบัญญัตินี้คือ การที่คอกเบี้ยให้เป็น 2 อย่างในขณะนั้น
ก็เพื่อให้เหมาะแก่พาหนะของราษฎรที่จะนำเงินฝากได้ และเพื่อเป็นสิ่งล่อใจให้ประชาชน
สะสมทรัพย์ ในส่วนที่ให้ราษฎรซื้อใบกู้ของรัฐบาล ก็เพื่อให้ราษฎรรู้สึกว่าเป็นเจ้านั้นของ
รัฐบาล จะได้มีความรู้สึกรักชาติ ข้างรัฐบาล ถ้าจัดการเป็นผลสำเร็จก็เป็นการนับได้ว่า ได้
เปลี่ยนเงินกูต่างประเทศมาเป็นกูราษฎร

เพียง 7 เดือนเริ่มตั้งแต่ตั้งคลังออมสิน ก็ปรากฏว่าประชาชนมีความนิยมฝากเงินไว้
กับคลังออมสินมากขึ้นเป็นลำดับ กรมหลวงจันทบุรี นฤนารถ เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหา
สมบัติ ทรงเห็นว่าการคลังออมสินของรัฐบาลเป็นคุณประโยชน์ต่อประชาชนและต่อประเทศชาติ
เป็นอันมาก จึงเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2456 ได้ทรงประกาศเปิดคลังออมสินขึ้นที่
จังหวัดฉะเชิงเทรา มณฑลปราจีนบุรีเป็นแห่งแรก ต่อจากนั้นก็ได้มีการเปิดคลังออมสินขึ้นตาม
มณฑลต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของเศรษฐกิจในแต่ละมณฑล

แม้ว่าคลังออมสินจะมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นก็ตาม แต่การเจริญก้าวหน้าของ
คลังออมสินก็เป็นไปอย่างเชื่องช้า ซึ่งจะเห็นได้จากกำไรที่ได้รับตั้งแต่เริ่มตั้ง พ.ศ. 2456
ถึงสิ้นปี พ.ศ. 2469 อันเป็นระยะเวลาถึง 14 ปี การคลังออมสินมีกำไรเพียง
325,463.42 บาทเท่านั้น พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ 7 ทรงห่วงใยฐานะและกิจการของคลังออมสินเป็นอย่างยิ่งที่ไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่
ควร พระองค์ได้ทรงปรึกษากับเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ เพื่อหาวิธีการที่จะทำให้

คลังออมสินเจริญมากขึ้นกว่าสภาพที่เป็นอยู่ และพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศุภโยคเกษม เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ให้ทรงมีหนังสือมอบหมายให้ อธิบดีกรมบัญชีกลาง ศึกษา และรายงานให้ทราบถึงสาเหตุที่คลังออมสินไม่เจริญเท่าที่ควร ในที่สุดอธิบดีกรมบัญชีกลางได้ รายงานให้ทราบถึงสาเหตุที่การคลังออมสินไม่เจริญเท่าที่ควรดังนี้คือ

1. รัฐบาลไม่มีเจ้าหน้าที่คลังออมสินดำเนินการคลังออมสินโดยเฉพาะ ต้องอาศัย ข้าราชการซึ่งมีหน้าที่ราชการประจำทางอื่นอยู่แล้ว ช่วยดำเนินการแทน
2. ประสบกับเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 1
3. ขาดการประชาสัมพันธ์ ทำให้ประชาชนไม่รู้จักคุณประโยชน์ของการฝากเงินไว้ กับคลังออมสิน ตลอดจนไม่เข้าใจระเบียบและวิธีการฝากเงินคลังออมสิน
4. ในปลายรัชสมัยของรัชกาลที่ 6 สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศเริ่มตกต่ำการเงินเริ่มฝืดเคือง ยังผลให้ข้าราชการ พอลค้า ประชาชน ไม่ค่อยมีเงินมาฝากคลังออมสิน ควบคุมเหตุที่กล่าวมา พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงมีพระราชดำริ ที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินการคลังออมสินเสียใหม่ โดยได้มีการออกพระราชบัญญัติ เรียกว่าพระราชบัญญัติคลังออมสินแก้ไขเพิ่มเติม ประกาศใช้เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2472 ซึ่งกำหนด ให้คลังออมสินไปขึ้นกับกรมไปรษณีย์โทรเลข ควบคุมเหตุที่ว่ากรมไปรษณีย์โทรเลขมีที่ทำการอยู่ ทั่วไป และสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่จะทำการติดต่อทั้งในด้านการฝาก การถอน

กรมไปรษณีย์โทรเลขซึ่งขณะนั้นขึ้นต่อกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม อันมี พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน เป็นเสนาบดีอยู่ ได้วางแผนงานคลังออมสินที่รับ มาดำเนินงาน โดยให้ทรงวางแผนงานออกเป็นแผนกต่าง ๆ คือ

แผนกกฎหมาย แผนกตรวจเตรียมการงาน และแผนกโฆษณา

ในแต่ละแผนกก็ได้มีการจัดตั้งอนุกรรมการชุดต่าง ๆ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่มีมาแต่เดิม

จากพระราชบัญญัติออมสินแก้ไขเพิ่มเติม 2472 ได้กำหนดให้กระทรวงพาณิชย์และคมนาคมเป็นเจ้าหน้าที่ในการคลังออมสิน แต่ยังคงให้เจ้าพนักงานในกระทรวงพระคลังมหาสมบัติเป็นกรรมการจัดการหาผลประโยชน์ของคลังออมสิน และทำการตรวจบัญชีต่าง ๆ ต่อไป ตามเดิม

ยุคที่สองซึ่งนับตั้งแต่ พ.ศ. 2472 จนถึง พ.ศ. 2490 เป็นสมัยที่คลังออมสินอยู่กับ กรมไปรษณีย์โทรเลข กระทรวงพาณิชย์และคมนาคม เมื่อได้รับโอนงานมาแล้ว กรมไปรษณีย์โทรเลข ได้รวบรวมงานต่าง ๆ ทำขึ้นเป็นที่ทำการคลังออมสินกลาง ซึ่งสถานที่คลังออมสินกลาง ตั้งอยู่ที่ตัวตึกอันเป็นส่วนหนึ่งของสถานทูตอังกฤษเก่า ณ ตำบลบางรัก (ปัจจุบันคือตึกกรมไปรษณีย์โทรเลข) ส่วนการคลังออมสิน ณ ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขและอำเภอในพระนครธนบุรี และคลังออมสินในหัวเมืองที่โอนมาอยู่กับที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข ให้ทำการติดต่อกับขึ้นตรงต่อแผนกคลังออมสิน ณ. กองบัญชาการไปรษณีย์โทรเลข หลังจากที่กรมไปรษณีย์โทรเลขได้รับโอนการคลังออมสินมาอยู่ในความรับผิดชอบแล้วก็ได้มีการขยายสาขาของคลังออมสินในพระนครและธนบุรี ตลอดจนหัวเมืองนอกออกไปเพิ่มขึ้นตามลำดับ

เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ได้มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย และรัฐบาลที่ตั้งขึ้นใหม่ได้เห็นความสำคัญของการคลังออมสิน จึงได้มีการปรับปรุงส่งเสริมและขยายกิจการของการคลังออมสินในคานต่าง ๆ ตลอดจนปรับปรุงคานการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงคุณประโยชน์ ตลอดจนกิจการของคลังออมสินคานต่าง ๆ ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองประมาณ 1 ปี ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขการบริหารราชการให้เหมาะสม คือ

ครั้งแรกเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2476 ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบกรมในกระทรวงเศรษฐการ พ.ศ. 2476 มาตรา 14 แบ่งส่วนราชการคลังออมสินเป็นแผนกหนึ่งขึ้นอยู่กับกองบัญชาการไปรษณีย์โทรเลข

ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2476 ได้มีพระราชกฤษฎีกาฉบับใหม่เรียกว่า "พระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการสำนักงานและกรมในกระทรวงเศรษฐการ พุทธศักราช 2476" มาตรา 17 แบ่งส่วนราชการคลังออมสินขึ้นเป็นกองเรียกว่า "กองคลังออมสินและธนาคาร" การเอาคลังออมสินมาอยู่กับการธนาคารนับเป็นการเหมาะสมอย่างมาก เพราะลักษณะของงานต้องอาศัยซึ่งกันและกันอยู่ในคานการเงิน นอกจากนี้ตามหัวเมืองต่าง ๆ ยังไม่มีสถานที่ทำการของคลังออมสินโดยตรง คลังออมสินจึงได้อาศัยสถานที่ของที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขและคลังออมสินยังได้อาศัยเงินของธนาคารได้ควย เพราะการธนาคารมีเครดิตอยู่กับคลังจังหวัดซึ่งออมสินไม่มี การที่คลังออมสินและการธนาคารรวมตัวกันก็สามารถอำนวย

ความสะดวกแก่ประชาชนที่มาติดต่อ

ครั้นต่อมาเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2477 ได้มีพระราชกฤษฎีกาใหม่อีกฉบับหนึ่งเรียกว่า "พระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการสำนักงานและกรมในกระทรวงเศรษฐการ พุทธศักราช 2477" มาตรา 19 ได้แบ่งส่วนราชการกองคลังออมสินเป็น 3 แผนกคือ

1. แผนกดำเนินการคลังออมสิน
2. แผนกที่ทำการคลังออมสินกลาง
3. แผนกตรวจบัญชีคลังออมสิน

ตามพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ได้แยกเอาการธนาคารที่คืบไปไว้เป็นแผนกหนึ่งในกองบัญชีคลังเคิม คงเหลือเพียงคลังออมสินอย่างเดี่ยวเรียก "กองคลังออมสิน" เมื่อแยกอิสระออกมาเป็นกองหนึ่ง ประกอบด้วยสถานที่เคิมซึ่งอยู่ กับกองบัญชีกับแคบ คลังออมสินจึงได้เข้าอาคาร 3 ชั้น หัวมุมถนนศรีเพชร ตรงข้ามโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เป็นสำนักงานใหญ่คลังออมสิน เรียกชื่อว่า "สำนักงานใหญ่คลังออมสินของรัฐบาล" เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2477

นับแต่กองคลังออมสินได้มีสำนักงานใหญ่ของตนเองเป็นตนมากองคลังออมสินก็ได้ปรับปรุงวิธีการต่าง ๆ ในการให้บริการแก่ประชาชนในการฝากและถอนเงินให้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ได้มีการแก้ไขปรับปรุงระเบียบต่าง ๆ เช่น ขยายวงเงินรับฝากให้มากขึ้น รับฝากเงินจากนิติบุคคล ตลอดจนส่งพนักงานของคลังออมสินออกไปทำการรับฝากเงินตามโรงเรียน โรงเรียนแรกที่ไปรับฝากเงินคือโรงเรียนยานสมเด็จเจ้าพระยา วิธีการนี้ยังได้ใช้กับกรม กอง องค์กร และบริษัท สิ่งสำคัญที่ควรกล่าวอีกอย่างหนึ่งได้แก่ กล่องใส่สตางค์คลังออมสินซึ่งเรียกว่า "คลังออมสินสำหรับบ้าน" (Home Savings Bank) นำออกจำหน่ายครั้งแรกเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2478 ในราคากล่องละ 10 สตางค์ ณ สำนักงานใหญ่คลังออมสิน เชียงสะพานพุทธยกฟ้า และคลังออมสินสาขาบางรัก

ทางคานรัฐบาลได้มีการพยายามปรับปรุงกิจการคลังออมสินให้ก้าวหน้าขึ้นในปี 2479 ได้ออก "พระราชบัญญัติคลังออมสิน (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2479" สาระสำคัญของพระราชบัญญัตินี้ให้โอนการจัดหาผลประโยชน์ ซึ่งกระทรวงการคลังเป็นผู้รับผิดชอบอยู่นั้นมาให้กระทรวงเศรษฐการเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยการตั้งกรมการขึ้น แต่การที่คณะกรรมการจัดหาผล

ประโยชน์จะดำเนินการอย่างใดก็กับการจัดหาผลประโยชน์ต้องได้รับอนุมัติจากกระทรวงเศรษฐการและกระทรวงการคลังก่อน ต่อจากนั้นก็ให้มีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการสำนักงานและกรมในกระทรวงเศรษฐการ (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2480 และให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2481 เป็นต้นไป ในมาตรา 3 ได้แบ่งส่วนคลังออมสินออกเป็น 5 แผนกด้วยกันคือ

1. แผนกสารบรรณ
2. แผนกคลังออมสินกลาง
3. แผนกเงิน
4. แผนกบัญชีทั่วไป
5. แผนกบัญชีสาขา

ในปี พ.ศ. 2483 กรมคลังออมสินได้เปิดแผนกงานใหม่อีก 2 แผนก คือแผนกพันธบัตรและสลากออมสินกับแผนกโอนรับและจ่ายเงิน

นับแต่กรมไปรษณีย์โทรเลขได้รับโอนงานคลังออมสินมาจัดทำแล้ว ได้จัดการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้เหมาะสมและเจริญก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา และสิ่งที่สำคัญที่สุดที่กรมไปรษณีย์โทรเลขได้กระทำแก่คลังออมสิน คือการโฆษณาให้ประชาชนรู้จักประโยชน์ของการคลังออมสิน นับได้ว่าเป็นกลไกอันสำคัญยิ่งที่นำความเจริญก้าวหน้ามาสู่คลังออมสิน และได้มีการเพิ่มประเภทเงินฝากให้มากขึ้นคือ

1. รับฝากเงินประเภทสลากออมสิน
2. รับฝากเงินประเภทพันธบัตรออมสิน
3. รับฝากเงินประเภทสงเคราะห์ชีวิตและครอบครัว
4. รับฝากเงินประเภทกล่องออมสิน
5. รับฝากเงินประเภทฝากสะสมทุน
6. รับฝากเงินประเภทรับฝากตามบ้าน

จากการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องร่วมกับการประชาสัมพันธ์เป็นผลให้ออมสินเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2472 มีผู้ฝากเงิน 18,682 รายเป็นเงินฝาก 2,458,162.69 บาท ในอีก 10 ปีต่อมาคือ พ.ศ. 2482 มีผู้ฝากเงินเพิ่มเป็น 139,376 ราย และเงินฝากขึ้นเป็น 16,641,584.07 บาท³ จะเห็นได้ว่าเพียงเวลา 10 ปีผู้ฝาก

³ธนาคารออมสิน : ประวัติและวิวัฒนาการ 2456 - 2506, อนุสรณ์ 50 ปี (พระนคร: ร.พ. รุ่งเรืองรัตน์, 2506) หน้า 85

เพิ่มขึ้นประมาณ 7.5 เท่า และเงินฝากเพิ่มขึ้นประมาณ 7 เท่า

ในกลางปี พ.ศ. 2484 ได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรมใหม่ ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ กระทรวงคมนาคมซึ่งถูกยุบไปตั้งแต่วันที่ 29 มิถุนายน 2475 ได้รับการสถาปนาขึ้นมาใหม่ และกรมไปรษณีย์โทรเลขซึ่งสังกัดอยู่กระทรวงเศรษฐการ ก็ได้โอนกลับไปสังกัดกระทรวงคมนาคมตามเดิม จึงเป็นอันว่าคลังออมสินได้ย้ายจากกระทรวงเศรษฐการมาสังกัดกระทรวงคมนาคม ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2484 เป็นต้นมา จากนั้นออมสินก็ได้ขยายกิจการและเปิดที่ทำการใหม่เพิ่มมากขึ้น แม้ว่าในระยะต่อมาประเทศไทยจะประสบกับวิกฤติการณ์เนื่องจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็ดี แต่กิจการและฐานะทางการเงินของคลังออมสินก็มิได้รับการกระทบกระเทือน การณ์กลับปรากฏว่าจำนวนผู้ฝากและเงินที่รับฝากเพิ่มขึ้นตลอดมา

คลังออมสินโอนมาอยู่กับกรมไปรษณีย์โทรเลขตั้งแต่ปี พ.ศ. 2472 จนถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2490 รวมเป็นเวลา 18 ปี นับได้ว่าเป็นระยะที่คลังออมสินมีความเจริญก้าวหน้าอย่างมาก จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นยุคแห่งความก้าวหน้าของการคลังออมสินแห่งประเทศไทย เพราะ เมื่อกรมไปรษณีย์โทรเลขรับโอนมาในปี พ.ศ. 2472 ออมสินมีเงินฝากทั้งสิ้นเพียง 2,458,162.69 บาท อีก 18 ปีต่อมาคือ พ.ศ. 2490 เงินฝากทุกประเภทของออมสินมีจำนวนถึง 215,664,449 บาท⁴ ซึ่งเพิ่มขึ้นถึงประมาณ 90 เท่าของเงินฝากในปี พ.ศ. 2472

เป็นการสมควรที่จะกล่าวไว้ว่า คลังออมสินซึ่งได้รับการสถาปนาขึ้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2456 โดยพระบรมราชโองการแห่ง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และได้วิวัฒนาการจนถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงมีพระราชโองบายอันเลิศ โปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนแปลงวิธีดำเนินงานคลังออมสินเสียใหม่ และประกอบด้วยพระปรีชาสามารถของพระบรมวงศ์เธอกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม ได้ทรงวางแผนการดำเนินงานอันดีเลิศ และถือได้ว่าเป็นรากฐานและโครงการของคลังออมสินในขณะนั้น จากการวางรากฐานอันเหมาะสมเป็นผลให้คลังออมสินเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและมั่นคงยิ่ง

⁴ Ibid หน้า 85, 93

ยุคปัจจุบันเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2490 จนถึง 2514 เมื่อคลังออมสินเปลี่ยนมาเป็น
ธนาคารออมสิน

ควยการที่คลังออมสินเป็นที่นิยมและไว้วางใจของสาธารณชน ทำให้ปริมาณเงินฝาก
และผูกเงินกับคลังออมสินเพิ่มขึ้นอย่างมาก และรวดเร็วประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่ง
การเก็บรักษาเงินของคลังออมสิน ณ ที่สำนักงานออมสินสาขา และที่ทำการไปรษณีย์โทร เลขที่
รับปฏิบัติงานคลังออมสิน มีวงเงินอันจำกัด เมื่อประชาชนผูกและถอนเงินจำนวนมากเกิด
ความล่าช้า หรือชักช้าของ เพราะคลังออมสินมิได้มีการกำหนดระเบียบจำกัดวงเงินที่จะถอนทั้ง
เช่นในต่างประเทศ เป็นผลให้ประชาชนไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร

รัฐบาลในขณะนั้นได้มีการพิจารณาแล้ว มีความเห็นว่า กิจการคลังออมสินจำต้องมี
การปรับปรุงและขยายให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและความเจริญของบ้านเมืองตลอดจน
ความนิยมของประชาชนที่มีต่อคลังออมสิน ดังนั้น หลวงโกวิทอภัยวงศ์ (ควง อภัยวงศ์) ซึ่ง
เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมในขณะนั้น ได้ปรึกษารัฐมนตรี นายสวัสดิ์ โสคติทัต หัวหน้า
กองคลังออมสิน เกี่ยวกับการปรับปรุงและขยายกิจการคลังออมสิน และมีความเห็นว่าสมควร
ที่จะแยกคลังออมสิน เป็น "องค์การดำเนินธุรกิจโดยอิสระ" ด้วยเหตุที่ว่าถ้าคลังออมสินยัง
เป็นกอง ๆ หนึ่งอยู่ในกรมไปรษณีย์โทร เลข การปรับปรุงและขยายกิจการคลังออมสินจะเป็น
ไปอย่างล่าช้า จึงได้มีการร่างพระราชบัญญัติคลังออมสินขึ้นใหม่โดยการยกฐานะกองคลัง
ออมสินขึ้นเป็นองค์การของรัฐดำเนินการโดยอิสระ ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ได้เข้าสู่การ
พิจารณาของที่ประชุมกรรมการ ซึ่งรัฐบาลได้แต่งตั้งขึ้น ภายหลังการพิจารณาของคณะกรรมการ
ได้เสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา คณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วรับ
หลักการ ส่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา การปรากฏว่า พระราชบัญญัติคลังออมสินไม่
ทันได้ออกใช้เพราะได้มีการผลักดันเปลี่ยนรัฐบาลหลายครั้ง จนกระทั่งถึงรัฐบาลซึ่งมีหลวง-
ประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการนำพระราชบัญญัตินี้ขึ้นมา
พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง และรัฐบาลเห็นว่า คลังออมสินสมควรได้รับการปรับปรุงให้เป็น
"ธนาคารออมสิน" อย่างในต่างประเทศ เพราะว่า ธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศยังมีได้มี
อย่างทั่วถึง และใครที่จะให้คลังออมสินกระทำกิจการ "การธนาคาร" ด้วย จึงเห็นสมควร
ให้เปลี่ยนชื่อพระราชบัญญัติใหม่เป็น "พระราชบัญญัติธนาคารออมสิน" แต่พระราชบัญญัตินี้ไม่

มีโอกาสได้ใช้อีก เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล จนถึงรัฐบาลอันมีหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ (ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์) เป็นนายกรัฐมนตรีใน พ.ศ. 2489 พระราชบัญญัติที่พยายามร่างกันมาจึงได้นำออกใช้เรียกว่า "พระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. 2489" โดยมีวัตถุประสงค์ในอันที่จะส่งเสริมสวัสดิภาพในทางทรัพย์สินของประชาชน

พระราชบัญญัติธนาคารออมสินมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้คือ

1. ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติคลังออมสิน พ.ศ. 2456, แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2472 และพระราชบัญญัติคลังออมสิน พ.ศ. 2479 ตลอดจนบรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ในส่วนที่ได้บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. 2489 หรือซึ่งแย้งกับพระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. 2489

2. ให้ธนาคารออมสินเป็นนิติบุคคล โดยให้ธนาคารออมสินรับโอนบรรดาทรัพย์สิน ทรัพย์สิน ความรับผิดชอบ และธุรกิจของกองคลังออมสินกรมไปรษณีย์โทรเลขมาดำเนินการต่อไป

3. ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ มีอำนาจและหน้าที่กำกับโดยทั่วไปซึ่งกิจการของธนาคารออมสิน แต่งตั้ง หรือถอดถอนคณะกรรมการ ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการ กำหนดเงินบำเหน็จรางวัลของกรรมการ

4. คณะกรรมการธนาคารออมสินประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่า 7 นายเป็นผู้ควบคุมและดูแลกิจการของธนาคารออมสินทั่วไป

5. ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้จัดการธนาคารออมสิน มีอำนาจและหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ และข้อบังคับของธนาคารออมสิน

6. บรรดาผลประโยชน์ที่ธนาคารออมสินได้มาในปีหนึ่ง ๆ ให้จ่ายเป็นค่าดอกเบี้ยเงินฝาก จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจ และจ่ายตามข้อผูกพัน หากมีเหลือให้สะสมไว้สำหรับธนาคารออมสินต่อไป ถ้าผลประโยชน์ที่ได้มาในปีใดไม่พอแก่การจ่ายประจำปีนั้นก็ให้จ่ายจากเงินที่สะสมไว้สำหรับการธนาคารได้เท่าจำนวนที่ขาด ถ้ายังไม่พอจ่ายก็ให้กระทรวงการคลังจ่ายเงินคงคลังเพิ่มเติมให้จนครบจำนวน ถ้าในปีต่อ ๆ ไปมีผลประโยชน์เหลือจ่าย ให้ใช้คืนเงินคงคลังจนครบจำนวนที่ได้จ่าย และเมื่อเหลือเท่าใด ให้สะสมไว้สำหรับการธนาคารออมสิน

7. การคืนต้นทุน และชำระดอกเบี้ยเงินฝาก การจ่ายเงินอื่น ๆ ตามข้อผูกพัน รัฐบาลเป็นประกันทั้งสิ้น

8. ให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบรรคابطุธิของธนาคารออมสิน

9. ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ประกาศฐานะการเงินโดยย่อของธนาคารออมสินประจำไตรมาส และประกาศรายงานประจำปี ซึ่งธนาคารออมสินได้จัดทำระหว่างปี เช่น จำนวนผูก จำนวนเงินผูก จำนวนเงินคอกเบี้ยที่จ่าย ตลอดจนผลประโยชน์ที่ได้จากเงินทุนและอื่น ๆ สุดแต่จะเห็นสมควร

จากพระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. 2489 กิจการคลังออมสินก็แยกออกมาจากกรมไปรษณีย์โทรเลข และเปลี่ยนจาก 'คลังออมสิน' เป็น "ธนาคารออมสิน" ซึ่งเริ่มดำเนินกิจการเองตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2490 ขณะเดียวกัน กิจการออมสิน ก็มีกระทรวงการคลังเป็นผู้กำกับการทั่วไปตามเดิม ดังเช่นตอนแรกเริ่มตั้งคลังออมสินเมื่อ พ.ศ. 2456

การดำเนินธุรกิจของธนาคารออมสินตามพระราชบัญญัติธนาคารออมสินในระยะแรกมีธุรกิจดังนี้

1. รับฝากเงินออมสินเพื่อเรียก - ประจำ
  2. ออกพันธบัตรออมสิน
  3. รับฝากเงินออมสินเพื่อสงเคราะห์ชีวิตและครอบครัว
  4. ออกสลากออมสิน
  5. ทำการรับจ่ายและโอนเงิน
  6. ซื้อหรือขายพันธบัตรของรัฐบาลไทย
  7. การออมสินอื่น ๆ ตามที่จะได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้
  8. กิจการอันพึงเป็นงานของธนาคาร ตามที่จะได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้
- ครั้งต่อมาในปี พ.ศ. 2491 ได้มีพระราชโองการให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นฉบับหนึ่ง

ให้ไว้ ณ วันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2491 ซึ่งเป็นปีที่ 3 ในรัชกาลแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เรียกว่า "พระราชกฤษฎีกากำหนดกิจการอันพึงเป็นงานของธนาคารออมสิน พ.ศ. 2491" และอาศัยอำนาจตามพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้ออกกฎกระทรวงฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2492) ออกตามความในพระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. 2489 ว่าด้วยการประกอบกิจการอันพึงเป็นงานธนาคารของธนาคารออมสิน

ตามกฎกระทรวงฉบับนี้ ธนาคารออมสินจึงมีสิทธิประกอบกิจการ "คานการธนาคาร" อีกคานหนึ่งเพิ่มขึ้นจากงานคานออมสิน และธุรกิจของธนาคารออมสินคานธนาคารไคแก

1. รับฝากเงินกระแสรายวัน
2. รับฝากเงินประจำรายปี
3. ออกตั๋วแลกเงิน

คอกจากนั้นเป็นคานมากระทรวงการคลังก็ไคแต่งตั้งกรรมการชุกค่างๆ เขามบริหารกิจการของธนาคารออมสิน ซึ่งกรรมการที่ไครับแต่งตั้งแต่ละชุกไคพยายามที่จะปรับปรุงกิจการของธนาคารออมสินให้เจริญก้าวหน้าชुकคอกเวลา ให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม และตามความคอกการของประชาชนที่ไคให้ความไว้วางใจในธนาคารออมสิน คิ่งค่างๆ ที่คณะกรรมการแต่ละชุกไคจ้คทำไคแก การจ้คทำพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง และระเบียบการเพื่อปฏิบัติงาน ปรับปรุงคานการบริหารและขยายธุรกิจ การให้การสงเคราะห์แก่พนักงานของธนาคารออมสิน มีการจ้คงานกำหนดวันออมสิน จ้คตั้งห้องสมุดธนาคารออมสิน การจ้คทำหนังสือออมสินสาร และมีการโฆษณาส่งเสริมการออมสินควยการทำคองออมสินชาย คลอกจนแจกของชวัญค่างๆ แก่ค็กๆ ที่มาฝากเงินกับธนาคารออมสินในวันออมสิน (คือวันที่ 1 เมษายน ของทุกปี) อันเป็นการส่งเสริมอุปนิสัยมัธยัสถ์แก่เขาวชนของชาติ

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กอตั้งขึ้นมาโดยผลจากพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการสหกรณ์ พุทธศักราช 2486 พ.ศ. 2509 ยังผลให้เลิกธนาคารเพื่อการสหกรณ์ ซึ่งไคตั้งขึ้นตามความในพระราชบัญญัติฉบับนั้นควย

ขณะเดียวกันไคมีการตราพระราชบัญญัติ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 13 กรกฎาคม 2509 จึงไคมีการจ้คตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร นับไคว่าเป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทอย่างสำคัญในฐานะเป็นแหล่งเงินทุนให้แกเกษตรกร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการคานเกษตร

วัตถุประสงค์ของการจ้คตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อส่งเสริมอาชีพหรือการคานงานของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์การเกษตร

การรับฝากเงิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รับฝากเงินตามประเภทค่างคอกไปนี้ :

1. เงินฝากออมทรัพย์ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ $3 \frac{1}{2}$ ต่อปี
2. เงินฝากประจำ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อปี
3. เงินฝากตามส่วนเงินกู้จากลูกค้าเงิน ฝากครบ 36 เดือนดอกเบี้ยร้อยละ 8 ต่อปี
4. เงินฝากจากธนาคารอื่น อัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 8 ต่อปี

การใหญ่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร แบ่งประเภทเงินใหญ่เป็น

1. เงินกู้ระยะสั้น ปกติ 12 เดือนแต่ไม่เกิน 18 เดือน ได้แก่งินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานในการเกษตรสำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ เช่นเป็นค่าพันธุ์พืช ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูและโรคพืช อาหารสัตว์ วัสดุการเกษตร ค่าเครื่องมือ ค่าซื้อปุ๋ยสัตว์ ค่าจ้างเกี่ยวกับการเกษตร ค่าใช้จ่ายในการเตรียม เพื่อขาย แปรรูป และขายผลผลิตผลการเกษตร ตลอดจนค่าเช่าเกี่ยวกับการเกษตร ค่าภาษี และค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเป็นต้น

2. เงินกู้ระยะปานกลาง ปกติไม่เกิน 3 ปี และอย่างมาก 5 ปี ได้แก่การนำไปเพื่อลงทุนในสินทรัพย์การเกษตร ซึ่งจะใช้ประโยชน์ได้เกินกว่าฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ เช่นซื้อที่ดินเพื่อการเกษตร บุกเบิกหรือจัดทำเป็นที่ดินการเกษตร สร้างปรับปรุงแหล่งน้ำ คันกั้นน้ำ ประตูกั้นน้ำ ซ่อมสัตว์ใช้งาน ซ่อมเครื่องมือการเกษตรเป็นจักรกล ซ่อมหรือปรับปรุงบ้าน โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างเพื่อการเกษตร ลงทุนในการปลูกสัตว์ เป็นต้น

คุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิขอกู้ ต้องเป็นผู้ได้ขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำของสาขาตามวัตถุประสงค์ของการกู้ระยะสั้น และปานกลางสำหรับการเกษตร

นอกจากการก 2 ประเภทดังกล่าวข้างต้นแล้ว ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ยังมีเงินกู้ระยะยาวให้แก่เกษตรกรกู้เพื่อชำระหนี้สินเดิม

วัตถุประสงค์ของการใหญ่

1. เพื่อชำระหนี้สินเดิม
2. เพื่อไถ่ถอนหรือรับโอนคืนที่ดินการเกษตรซึ่งเดิมเป็นของตนหรือเป็นของบิดามารดา

มารดา

คุณสมบัติของผู้ที่จะขอกู้เงินกู้ระยะยาวเพื่อชำระหนี้สินเดิมได้ ต้องเป็นผู้ซึ่งธนาคารรับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขาตามขอบังคับของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ระยะเวลาของการกู้เงินให้เกษตรกรผู้ชำระคืนเงินกู้ ภายใน 10 ปีนับแต่วันอนุมัติเงินกู้ และจำนวนเงินกู้ ผูกคนหนึ่ง ๆ จะไม่เกิน 40,000.- บาทไม่ได้

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร นับได้ว่ามีบทบาทอย่างสำคัญต่อการพัฒนาการธนาคาร เกษตรของประเทศโดยเฉพาะเกษตรกรที่มีรายได้อยู่ในระดับต่ำเพื่อให้ขยายระดับการผลิตให้มากขึ้น อันจะก่อให้เกิดเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ยังอยู่ในระยะเริ่มแรกเท่านั้นเพราะถ้านับตั้งแต่ตั้งมาเพิ่งดำเนินงานมาเพียง 6 ปีเท่านั้น (2509 - 2515)

บริษัท เงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย อาจกล่าวได้ว่าเป็นสถาบันการเงินที่แท้จริงของตลาดทุน โดยมีบทบาทอย่างสำคัญในการระดมเงินทุนระยะปานกลางและระยะยาวแก่อุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ที่ยังอยู่ในระยะเริ่มพัฒนา การระดมทุนของบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้จากแหล่งเงินทุนภายในประเทศและภายนอกประเทศ

บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2502 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2505, 2506 และ 2510 โดยได้รับความช่วยเหลือ คำแนะนำจากธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและวิวัฒนาการการจัดตั้ง บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เพื่อทดแทนธนาคารเพื่อการอุตสาหกรรม (Industrial Bank) ซึ่งได้ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2495 และธนาคารได้ประสบความสำเร็จจนต้องล้มเลิกกิจการ และได้โอนสินทรัพย์ที่เหลือจากการชำระบัญชีประมาณ 14 ล้านบาท ปล่อยให้เป็นเงินกู้แก่บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยไม่มีการคิดดอกเบี้ย

บริษัทมีฐานะเป็นสถาบันการเงินของเอกชน ซึ่งมีรัฐบาลให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เช่น ให้ออกตั๋วเพื่อให้อุตสาหกรรมกู้ต่อ คำประกันการกู้ยืมเงินกู้จากต่างประเทศ เป็นต้น วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งบริษัท ตามพระราชบัญญัติ บริษัท พ.ศ. 2502 มาตรา 11 สรุปได้ว่า เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงิน ครอบคลุมรวมลงทุนในอุตสาหกรรมของเอกชน รวมทั้งการให้บริการทางการเงินให้คำแนะนำด้านการบริหาร การจัดการและทางเทคนิคแก่การอุตสาหกรรมส่วนเอกชน ในด้านเกี่ยวกับ การจัดตั้ง ขยายและปรับปรุงอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ให้ทันสมัย และส่งเสริมให้เอกชนทั้งภายในและภายนอกประเทศ มารวมลงทุนในอุตสาหกรรมในประเทศ

สิ่งที่สำคัญและน่าสนใจของบรรษัท น่าจะได้แก่การมีนโยบายให้ความช่วยเหลือแก่ธุรกิจภาคเอกชนโดยเฉพาะ ตามหลักเกณฑ์ของบรรษัทที่วางไว้ บรรษัทจะให้เงินกู้แก่กิจการที่มีรัฐบาลหรือองค์การรัฐบาลถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ 10 ไมได้ และยังมีนโยบายให้ความช่วยเหลือแก่อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ ที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศและได้มีการกระจายความช่วยเหลือแก่อุตสาหกรรมมากประเภท และพยายามกระจายการช่วยเหลือให้ทั่วประเทศ เงินจากบรรษัทส่วนใหญ่จะเป็นเงินกู้ระยะปานกลางและระยะยาว โดยมีหรือไม่มีหลักประกัน เพื่อใช้ในการจัดหาสินทรัพย์ประเภทที่ดิน โรงงาน อาคาร เครื่องจักรอุปกรณ์ เพื่อการอุตสาหกรรม จะนำเงินทุนที่กู้ไปใช้เป็นทุนหมุนเวียนไม่ได้ จะเห็นได้ว่าบรรษัทจึงเป็นสถาบันการเงินที่ค่อนข้างจะสมบูรณ์ในงานที่เป็นสถาบันการเงินในตลาดทุน

สำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม จัดตั้งขึ้นเมื่อเดือนมีนาคม 2507 โดยความเห็นชอบจากสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ สถาบันการเงินแห่งนี้สังกัดกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

เงินทุนที่ใช้ดำเนินการ สถาบันได้รับเงินทุนเพื่อดำเนินงาน จากงบประมาณแผ่นดินส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งได้จากเงินสมทบของธนาคารกรุงไทย จำกัด โดยอัตราส่วน 1 : 1 ต่อมาในปี พ.ศ. 2512 ธนาคารกรุงไทย ได้เปลี่ยนแปลงอัตราของเงินที่ออกสมทบเป็น 1 : 3 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม อาจแยกได้

1. ช่วยก่อตั้งอุตสาหกรรมใหม่ แก่ผู้ที่มีความรู้สามารถประกอบอุตสาหกรรมขนาดย่อมได้แต่ขาดแคลนเงินทุน
2. ให้ความสนับสนุนแก่อุตสาหกรรมขนาดย่อมที่ตั้งอยู่แล้ว หากขาดแคลนเงินทุนในการขยายและปรับปรุงให้ทันสมัย ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและคุณภาพของสินค้า
3. เพื่อให้เอกชนที่ได้รับการสัมปทานการไฟฟ้าได้กเงินไปใช้ในการก่อตั้ง การไฟฟ้าสัมปทานใหม่ หรือขยายกิจการ หรือเพื่อปรับปรุงกิจการที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น
4. ให้บริการด้านการจัดการ การเงิน การตลาด ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ในการผลิต เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดย่อม

การดำเนินงานของสำนักงานได้มีการแบ่งแยกงานกันคือ สำนักงานทำหน้าที่วิเคราะห์โครงการของผู้ที่มาขอ และติดตามผลงานของผู้ที่ได้รับเงินไปแล้ว ส่วนทางธนาคารกรุงไทย ทำหน้าที่ประเมินราคาหลักทรัพย์ค้ำประกันของผู้ขอ และรับผิดชอบหนี้สูญที่เกิดขึ้น

ตลอดจนการเบิกจ่ายเงินกู้และเรียกเก็บเงินต้นพร้อมทั้งดอกเบี้ยเงินกู้ ทางฝ่ายกระทรวง การคลังทำหน้าที่คานควบคุมการเบิกจ่ายเงินตามงบประมาณที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ รับเพื่อให...

เงินทุนที่สำนักงานใหญ่จะเป็นเงินทุนระยะปานกลางและเงินทุนระยะยาว จึงกล่าว ได้ว่าสำนักงานนี้เป็นสถาบันหนึ่งในตลาดทุนที่ทำหน้าที่ระดมทุนให้แก่อุตสาหกรรมขนาดย่อม ซึ่งยังไม่มีชื่อเสียงทางฐานะทางการเงินและไม่สามารถระดมทุนด้วยตนเองจากตลาดทุนได้

บริษัทประกันชีวิต ไม่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัดว่า กิจการประกันชีวิตในประเทศไทย เริ่มมีตั้งแต่เมื่อใด หากทราบแต่เพียงว่าทางราชการเริ่มมีการควบคุมครั้งแรกในปี 2472 และในปี 2473 มีบริษัทประกันภัยต่างประเทศได้รับอนุญาตให้ดำเนินการประกันชีวิตใน ประเทศไทยอยู่ 4 บริษัท ไม่มีบริษัทของคนไทยเลย ในปี พ.ศ. 2474 เพิ่มขึ้นอีก 1 บริษัท แล้วยกเลิกกิจการไป จึงคงเหลือ 4 บริษัทเช่นเดิม จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2481 ได้มีบริษัท จดทะเบียนเพิ่มอีก 1 บริษัท รวมเป็น 5 บริษัท จนกระทั่งปัจจุบัน ไม่มีบริษัทประกันภัยต่าง ประเทศเข้ามาดำเนินการอีกเลย

เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 บริษัทต่างประเทศทั้ง 5 บริษัทได้หยุดดำเนินการ จึงเป็นโอกาสแก่คนไทยในการเริ่มดำเนินการประกันชีวิตเป็นครั้งแรก คือบริษัทไทยประกัน ชีวิต จำกัด และ บริษัทไทยเศรษฐกิจประกันภัย จำกัด ซึ่งทั้ง 2 บริษัทตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2485

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็คือปี พ.ศ. 2488 บริษัทต่างประเทศที่หยุดประกอบ กิจการไปได้กลับมามีดำเนินการอีก ส่วนบริษัทของคนไทยนอกจาก 2 บริษัทที่กล่าวมาแล้วไม่มี บริษัทใดได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการอีก จนกระทั่ง พ.ศ. 2491 และ พ.ศ. 2492 ได้มี บริษัทคนไทยได้รับอนุญาตให้ดำเนินการประกันชีวิต คือ บริษัทไทยประสิทธิ์ประกันภัยและคลัง สินค้า จำกัด และบริษัทนครหลวงประกันชีวิต จำกัด

ปี พ.ศ. 2492 นั้นเองกระทรวงพาณิชย์ได้ประกาศเงื่อนไขใหม่ด้วยการให้วางหลัก ทรัพย์เพิ่มขึ้นทุกปี แต่ละปีเท่ากับหนึ่งในสามของเบี้ยประกันที่ได้รับในประเทศไทย จนกว่า หลักทรัพย์ที่วางจะครบ 1 ล้านบาท บริษัทต่างประเทศ 2 บริษัทคือ Sun Life Assurance of Canada และ Manufactures Life Insurance Company of Toronto ไม่พอใจ ในเงื่อนไขที่ทางการกำหนด จึงได้ถอนตัวออกจากประเทศไทยในปลายปี 2492 นั้น ต่อจาก นั้นคนไทยเริ่มนิยมการประกันชีวิตเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ จะเห็นได้จากอัตราที่ได้มีการตั้ง

บริษัทประกันชีวิตเพิ่มขึ้นอีกหลายบริษัท กล่าวคือ บริษัทอาคเนย์ประกันภัย จำกัด ตั้งใน พ.ศ. 2493 และในปี 2494 ตั้งอีก 6 บริษัท ในปีเดียวกันนี้เอง กระทรวงพาณิชย์ได้ประกาศก อนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตเพิ่มขึ้นอีก ตั้งแต่เริ่มมีการประกันชีวิต จนปัจจุบันมีบริษัทประกันภัย ที่ทำการประกันชีวิต ตามลำดับวันที่ได้รับอนุญาตดังนี้

- * 1. บริษัทเกรทอัสเตอร์นไลฟ์แอสซัวร์นส์ จำกัด
2. บริษัทไชน่าอันเคอร์ไรเตอร์ส จำกัด
3. บริษัทอเมริกันอินเตอร์เนชันแนลแอสซัวร์นส์ จำกัด
4. บริษัทไทยประกันชีวิต จำกัด
5. บริษัทไทยเศรษฐกิจประกันภัย จำกัด
6. บริษัทไทยประสิทธิประกันภัยและคลังสินค้า จำกัด
- * 7. บริษัทนครหลวงประกันชีวิตแห่งประเทศไทย จำกัด
8. บริษัทอาคเนย์ประกันภัย จำกัด
9. บริษัทเมืองไทยประกันชีวิต จำกัด
- * 10. บริษัทสยามบริการประกันภัย จำกัด
11. บริษัทไทยสมุทรพาณิชย์ประกันภัย จำกัด
12. บริษัทกรุงสยามประกันชีวิต จำกัด
13. บริษัทประกันชีวิตศรีอยุธยา จำกัด
- * 14. บริษัทประกันชีวิตบูรพา จำกัด
15. บริษัทอินเตอร์เนชันแนลไลฟ์แอสซัวร์นส์ จำกัด
- * บริษัทได้เลิกกิจการไปแล้ว

บริษัทธุรกิจการเงินและหลักทรัพย์ สำหรับในประเทศไทย สถาบันการเงิน ประเภทนี้เริ่มจะมีการก่อตั้งเมื่อประมาณ 10 ปีที่แล้วมา กล่าวคือ ในปี 2502 ได้มีกลุ่มเอกชน ส่วนใหญ่เป็นชาวต่างประเทศ ได้ร่วมกันลงทุนและดำเนินกิจการในลักษณะของ "กองทุนรวม" (Mutual Fund) และใช้ชื่อว่า กองทุนรวมไทย (Thai Investment Fund) ต่อมา ในปี 2509 บริษัทสินอุตสาหกรรมไทย จำกัด อันเป็นบริษัทในเครือปูนซิเมนต์ไทย ได้ทำการจัดหาหุ้นควยการออกตราสารพาณิชย์ (Commercial paper) และบริษัทซิงเกอร์ จำกัดก็ได้ ดำเนินวิธีแสวงหาเงินทุนในทำนองเดียวกันในปี 2511

ในปี 2512 บริษัทหลักทรัพย์และลงทุน จำกัด (TISCO) ได้เปิดดำเนินการ
ด้านการเงินและหลักทรัพย์ ในระยะเวลาติดกันบริษัทกรุงเทพธนพาณิชย์ จำกัด (BFIT) ได้
ประกอบกิจการประเภทเดียวกัน

ส่วนธุรกิจการเงินประเภท ธนาคารพัฒนา (Development Bank) นั้น First
National City Bank แห่งนิวยอร์ก ได้เข้ามาเริ่มดำเนินการในต้นปี 2513 โดยให้ชื่อว่า
First National City Development Finance Corporation (FNCFD) ได้ดำเนิน
ธุรกิจด้านการใหญ่ในระยะปานกลางและระยะยาว ตลอดจนการรวมทุน

นอกจากนี้ยังมีบริษัทประเภทหลักทรัพย์และการเงินอีก คือ Bangkok Nomura
International Securities Company และ Siamerican Securities Company Limited
นับได้ว่าเป็นบริษัทการเงินที่มีบทบาทในตลาดทุนพอสมควร

จากบริษัทการเงินที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีบริษัทการเงินขนาดเล็กอีกมากมายที่ตั้งขึ้นมา
ทำหน้าที่ประเภทเดียวกัน

ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นความเป็นมาของบริษัทซึ่งทำธุรกิจเกี่ยวกับการเงินและหลักทรัพย์
ในประเทศไทยอย่างคร่าว ๆ และในขณะนี้เรายังไม่มีศัพท์เฉพาะที่จะเรียกสถาบันดังกล่าวทั้ง
หมด

อย่างไรก็ตามบริษัทซึ่งทำธุรกิจการเงินและหลักทรัพย์ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปี พ.ศ.
2514 ทางรัฐบาลมิได้มีการออกกฎหมายเฉพาะมาควบคุมแต่อย่างใด ดังนั้นบริษัทธุรกิจการเงิน
และคานหลักทรัพย์ จึงอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยบริษัท จำกัด.

จวบจนกระทั่งการปฏิวัติครั้งหลังสุด คือเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2514 จึงได้มี
ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 ซึ่งว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขาย อันกระทบถึงความปลอดภัย
หรือความผาสุกแห่งสาธารณชน ลงวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2515 และจากประกาศคณะ
ปฏิวัติฉบับที่ 58 กระทรวงการคลังได้ออกประกาศ เรื่อง กำหนดกิจการที่ต้องขออนุญาตและ
กำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้ประกอบกิจการที่ต้องขออนุญาตตามขอ 5(7), (8) แห่ง
ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ในประกาศของกระทรวงการคลังได้แยกบริษัทที่ประกอบธุรกิจการ
เงินและหลักทรัพย์ออกเป็น 2 ประเภทและได้มีการวิเคราะห์ศัพท์ คือ

1. "บริษัทหลักทรัพย์" (Securities Companies) หมายความว่า บริษัทจำกัดซึ่ง
ได้จดทะเบียนตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจ

หลักทรัพย์

"ธุรกิจหลักทรัพย์" (Securities Business) หมายความว่า กิจการนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ กิจการค้ำหลักทรัพย์ กิจการที่ปรึกษาการลงทุน กิจการจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ หรือกิจการจัดการลงทุน

"กิจการนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์" (Brokerage) หมายความว่า การประกอบกิจการค้าประเภทเป็นนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขาย หรือแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ให้แก่บุคคลอื่น โดยได้รับค่านายหน้า หรือบำเหน็จเป็นการตอบแทน

"กิจการค้ำหลักทรัพย์" (Dealing) หมายความว่า การประกอบกิจการค้าประเภทซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ในนามของตนเอง

"กิจการที่ปรึกษาการลงทุน" (Consulting) หมายความว่า การประกอบกิจการให้คำแนะนำแก่ประชาชน ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม เกี่ยวกับคุณค่าของหลักทรัพย์ หรือความเหมาะสมในการลงทุน หรือซื้อขายหลักทรัพย์ใด ๆ ทั้งนี้โดยได้รับค่าบริการ หรือบำเหน็จเป็นการตอบแทนสำหรับการนั้น

"กิจการจัดจำหน่ายหลักทรัพย์" (Underwriting) หมายความว่า การประกอบกิจการรับจัดการจำหน่ายหลักทรัพย์ให้แก่ประชาชน

"กิจการจัดการลงทุน" (Investment Management) หมายความว่า การประกอบกิจการจัดการลงทุนตามโครงการ โดยการออกตราสารหรือหลักฐานแสดงสิทธิในหลักทรัพย์ของแต่ละโครงการจำหน่ายแก่ประชาชน และนำเงินที่ได้จากการจำหน่ายตราสารหรือหลักฐานแสดงสิทธินั้นไปลงทุนในหลักทรัพย์ตามที่กำหนดไว้ในโครงการ

2. "บริษัทเงินทุน" (Finance Companies) หมายความว่า บริษัทจำกัดซึ่งได้จดทะเบียนตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเงินทุน

"ธุรกิจเงินทุน" (Financing business) หมายความว่า กิจการเงินทุนเพื่อการพาณิชย์ กิจการเงินทุนเพื่อการพัฒนา กิจการเงินทุนเพื่อการจำหน่ายและบริโภค หรือกิจการเงินทุนเพื่อการเคหะ

"กิจการเงินทุนเพื่อการพาณิชย์" (Commercial finance) หมายความว่า การประกอบกิจการจัดหาเงินทุนจากประชาชน และให้กู้ยืมเงินระยะสั้น รวมทั้งการเป็นผู้รับรอง

ผู้รับอาวัล หรือผู้สอคเขาแทนหาในตัวเงินเป็นทางคอปกติ

"กิจการเงินทุนเพื่อการพัฒนา" (Development finance) หมายความว่า การประกอบกิจการจัดหาเงินทุนจากประชาชน และให้กู้ยืมเงินระยะปานกลาง หรือระยะยาว แก่กิจการอุตสาหกรรม เกษตรกรรมหรือพาณิชยกรรมเป็นทางคอปกติ

"กิจการเงินทุนเพื่อการจำหน่ายและการบริโภค" (Disposition and Consumption finance) หมายความว่า การประกอบกิจการจัดหาเงินทุนจากประชาชน และทำการคังคอปไปนี้ เป็นทางคอปกติ

1. ให้กู้ยืมเงินเพื่อให้ใช้เกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าโดยชำระราคาเป็นงวด ๆ หรือโดยให้เช่าซื้อ
2. ให้กู้ยืมเงินแก่ประชาชน เพื่อให้ใช้ในการซื้อสินค้าจากกิจการที่มีไซของคองเอง หรือ

3. รับโอนโดยมีคาคอปคแทนซึ่งสิทธิเรียกร้องที่เกิดจากการจำหน่ายสินค้า

"กิจการเงินทุนเพื่อการเคหะ" (Housing finance) หมายความว่า การประกอบกิจการจัดหาเงินทุนจากประชาชนและทำการคังคอปไปนี้ เป็นทางคอปกติ

1. ให้กู้ยืมเงินแก่ประชาชนเพื่อให้โคมาซึ่งกรรมสิทธิในที่ดินและ/หรือบ้านที่อยู่อาศัย
2. ให้กู้ยืมเพื่อใช้ในการจัดหาที่ดินและหรือบ้านที่อยู่อาศัยสำหรับจำหน่ายแก่ประชาชน หรือให้ประชาชนเช่าซื้อ หรือ
3. จัดหาที่ดินและ/หรือบ้านที่อยู่อาศัยมาจำหน่ายแก่ประชาชนรวมทั้งให้ประชาชนเช่าซื้อ

"ให้กู้ยืมเงิน" (Lending of money) หมายความว่ารวมถึง รับซื้อ ซ้อลค หรือรับชวงซ้อลคคัวเงิน ครรสารเปลียนม้อน หรือครรสารการเครคิต

"ให้กู้ยืมเงินระยะสั้น" (Lending money for short-term periods) หมายความว่า ให้กู้ยืมมีก้าหนดชำระคั้นเมื่อคั้นระยะเวลาอันก้าหนดไว้ ไมเกิน 1 ปี นับคัวันให้กู้ยืม

"ให้กู้ยืมเงินระยะปานกลาง" (Lending money for medium-term periods) หมายความว่าให้กู้ยืมมีก้าหนดชำระคั้น เมื่อคั้นระยะเวลาอันก้าหนดไว้เกิน 1 ปีคัไม่เกิน

5 ปี นับแต่วันใหญ่

"ใหญ่เงินระยะยาว" (Lending money for long-term periods)

หมายความว่าใหญ่เงินมีกำหนดชำระคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้เกิน 5 ปี นับแต่วันใหญ่

หนึ่งในประกาศของกระทรวงการคลังยังกำหนดให้ทุนจดทะเบียนของบริษัทหลักทรัพย์ที่ประกอบกิจการนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ กิจการค้ำหลักทรัพย์ กิจการที่ปรึกษาการลงทุน หรือ กิจการจัดการลงทุน ต้องไม่ต่ำกว่า 1 ล้านบาท ส่วนบริษัทหลักทรัพย์ที่ประกอบกิจการจำหน่ายหลักทรัพย์ต้องมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 5 ล้านบาท

หากบริษัทเงินทุนต้องมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 40 ล้านบาท และมีทุนซึ่งชำระแล้วไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาท

อย่างไรก็ดี แม้ว่ากระทรวงการคลังจะได้ออกประกาศว่าควยชนิกของธุรกิจที่บริษัทหลักทรัพย์ควรทำ และ ชนิกของธุรกิจที่บริษัทเงินทุนพึงทำก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติบริษัทหลักทรัพย์ นอกจากทำธุรกิจหลักทรัพย์ก็ยังทำธุรกิจเงินทุนบางอย่างควย ในทำนองเดียวกัน บริษัทเงินทุนก็ได้อำธุรกิจหลักทรัพย์บางชนิกเช่นกัน ดังนั้นการที่จะควยบริษัทหลักทรัพย์หรือบริษัทเงินทุนใดทำธุรกิจอะไรก็ต้องควยวัตถุประสงค์เป็นราย ๆ ไป

และตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 นี้ได้กำหนดให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ทำการออกใบอนุญาต ส่วนธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ควบคุมบริษัทธุรกิจการเงินและหลักทรัพย์และการขอใบอนุญาต ให้ขอที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อส่งต่อไปยังกระทรวงการคลังออกใบอนุญาตขณะนี้มีรวม $\frac{1}{2}$ ปีแล้ว กระทรวงการคลังยังดำเนินการออกใบอนุญาตให้ธุรกิจไม่ได้ อันแสดงถึงความไม่มีประสิทธิภาพของการประสานงานของแต่ละหน่วยงาน

มีข้อสงสัยเกิดอยู่ประการหนึ่งคือ จนกระทั่งบัดนี้ ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนรวม (Mutual funds) แต่ก็ได้มีการดำเนินธุรกิจของ Thai Investment Fund อยู่ใน Thai Investment Service Co., Ltd. ซึ่งได้ดำเนินธุรกิจแบบกองทุนรวม (Mutual funds) แท้จริง และถ้าเกิดปัญหาที่ยังไม่สามารถทราบได้ว่าจะนำกฎหมายใดมาบังคับ

และขอทำนายถึงอีกประการหนึ่งคือ บริษัทเงินทุนที่จดทะเบียนเพิ่มขึ้นในระยะหลังที่มีขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ทำธุรกิจค้ำซื้อ ลดเช็ค ชื่อของบริษัทมักมีคำว่า "Trust" ควย ทั้งที่

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้มีบทบัญญัติว่าควยธุรกิจประเภท "Trust" เลย ดังนั้นถ้าเป็น Trust จริงเมื่อเกิดปัญหาคงไม่มีกฎหมายที่จะไขบังคับได้ หรืออาจเป็นการตั้งเพื่อเอาความหมายว่า "ความเชื่อถือได้" ก็อาจเป็นได้

อย่างไรก็ตาม ในอนาคตอาจกล่าวได้ว่า บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทเงินทุน กองรวมทุนธนาคารเพื่อการพัฒนา จะมีบทบาทอย่างสำคัญในการช่วยพัฒนาตลาดทุน เพราะสถาบันเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นผู้ระดมทุน และเป็นผู้กระจายเงินทุนที่ระดมมาได้แก่ธุรกิจอุตสาหกรรมที่ต้องการเงินทุน หรือทำหน้าที่ชักนำทุนจากแหล่งทุนไปยังแหล่งที่ต้องการเงินทุน กล่าวคือเป็นนายหน้าหรือผู้ค้าหลักทรัพย์ ตลอดจนทำหน้าที่ให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ต้องการลงทุน

กองทุนเลี้ยงชีพพนักงานลูกจ้าง (Employee Benefit Funds) สำหรับกองทุนเลี้ยงชีพพนักงานลูกจ้างในประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นกองทุนบำเหน็จบำนาญ (Provident fund and Pension fund) วิธีการปฏิบัติในการตั้งกองทุนเลี้ยงชีพพนักงานลูกจ้าง ก็คือการแยกเงินหรือกันเงินออกมาส่วนหนึ่งในแต่ละงวด อาจจะเป็นทุกสัปดาห์หรือทุก 2 สัปดาห์หรือทุกเดือน เพื่อสะสมไว้แก่พนักงานลูกจ้างเมื่อครบเกษียณ หรือลาออก หรือตาย เงินที่กันออกมาสะสมจะกันออกจากเงินเดือนหรือค่าจ้างของพนักงานลูกจ้างที่ได้รับในแต่ละงวดเพื่อตั้งเป็นกองทุน กองทุนนี้นายจ้างอาจจ่ายสมทบให้อีกส่วนหนึ่ง เงินกองทุนอาจมอบหมายให้บริษัทการเงิน บริษัททรัสต์ บริษัทประกัน ธนาคารพาณิชย์ หรือบริษัทที่ตั้งกองทุนเองเป็นผู้จัดการกองทุน ควบคู่กันไปกับหาผลประโยชน์แก่พนักงานลูกจ้าง อันเป็นเจ้าของกองทุน

ประเทศไทยการเก็บสะสมเงินของพนักงานลูกจ้างเพื่อเป็นกองทุนเลี้ยงชีพยังอยู่ในระยะเริ่มแรก โดยเฉพาะทางคานองค์การธุรกิจเอกชน แม้ทางคานพนักงานลูกจ้างของรัฐบาลจะเริ่มตั้งแต่ปี 2493 แล้วก็ตาม สิ่งที่สำคัญก็คือ ขณะนี้ไม่มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ กองทุนเลี้ยงชีพพนักงานลูกจ้างทางคานเอกชนไว้ว่า มีองค์การธุรกิจแห่งใดบ้างที่มีโครงการกองทุนเลี้ยงชีพพนักงาน และขณะนี้กองทุนในแต่ละองค์การธุรกิจมีทุนสะสมอยู่แล้วเท่าใด และได้มีการนำไปจัดหาผลประโยชน์อย่างไร คานรัฐบาลแม้จะมีการจัดโครงการกองทุนเลี้ยงชีพด้วยการหักเงินเดือนเป็นเงินสะสมแล้วก็ตาม ตัวเลขของเงินทุนสะสมพนักงานราชการยังคงกระจุกกระจายอยู่ตามกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ไม่มีการจัดรวบรวมแต่อย่างใด

ข้อที่น่าแปลกอย่างหนึ่งคือ จากการศึกษาของศาสตราจารย์ Alek A. Rozental พบว่า กองทุนเลี้ยงชีพที่มีอยู่มีลักษณะเกิดขึ้นจากการบังคับ และสองในสามของกองทุนเลี้ยงชีพ

ไต่จากการหักสะสมในจำนวนเงินคงที่จากเงินเดือนของพนักงานลูกจ้างทุกคน⁵

ส่วนใหญ่ของกองทุนเลี้ยงชีพโคแอกกองทุนเลี้ยงชีพของข้าราชการ ถัดไปโคแอกกองทุนเลี้ยงชีพขององค์การรัฐวิสาหกิจ ทางด้านเอกชนจากรายงานของศาสตราจารย์ Rozental แลว่ามีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น⁶

กองทุนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็กองทุนเลี้ยงชีพของข้าราชการ พนักงานลูกจ้างขององค์การรัฐวิสาหกิจ และพนักงานลูกจ้างของธุรกิจเอกชน พนักงานลูกจ้างจะได้รับผลประโยชน์จากกองทุนเมื่อใดปฏิบัติความเงื่อนไขของแต่ละองค์การที่วางไว้ เช่น ต้องทำงานอย่างน้อยก็ปีครบเกษียณ หรือตาย เป็นต้น

II. สถาบันการเงินในตลาดทุน

สถาบันการเงินที่จะศึกษาจะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละสถาบันการเงินในตลาดทุนเริ่มแต่ปี 2504 ถึงปี 2514 และศึกษาถึงนโยบาย แหล่งเงินทุนที่ระดมมา ระยะเวลาการใหญ่ยืมแก่ธุรกิจอุตสาหกรรม หลักประกันและหลักการใหญ่ยืม

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่ระดมเงินทุนจากประชาชนในรูปเงินฝาก เงินทุนที่ระดมมา ธนาคารพาณิชย์จะใ้้องค์การธุรกิจ การเกษตร และรัฐบาลค่อในรูปของเงินกู้ระยะสั้น เงินกู้ระยะปานกลาง หรือเงินกู้ระยะยาว โดยการใ้ห้กู้ระยะสั้น กู้โดยมีจำนอง ซื่อพันธบัตร รัฐบาล หรือซื่อหุ้นกู เป็นค่น

ในประเทศไทยธนาคารพาณิชย์ มีบทบาทสำคัญที่สุดในระบบเศรษฐกิจของประเทศในฐานะเป็นสถาบันการเงิน ที่ระดมทุนแก่ธุรกิจเอกชน, การเกษตร และรัฐบาล กังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ซึ่งประมาณว่าแหล่งที่มาของเงินทุนในการลงทุนส่วนเอกชนระยะ พ.ศ. 2510 - 2514 มีประมาณ 92,800.- ล้านบาท จำนวนนี้ประมาณว่าจะมาจากสถาบันการเงิน 9,000.- ล้านบาท และคาดว่าเงินทุนจากสถาบันการเงิน

⁵ Alek A. Rozental, Finance and Development in Thailand: Praeger Special Studies in International Economics and Development (New York : Praeger Publishers, 1970), P. 334

⁶ Ibid P. 333.

นั้นจะมาจากธนาคารพาณิชย์ถึง 7,100.- ล้านบาท เท่ากับประมาณ 80% ของเงิน
ทุนจากสถาบันการเงินและประมาณ 7.65% ของการลงทุนส่วนเอกชนในแผนพัฒนาฉบับที่ 2
เหตุผลอีกประการหนึ่งได้แก่ ไม่มีสถาบันการเงินอื่นที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเท่า
ธนาคารพาณิชย์มาแข่งขันกันในการทำหน้าที่ระดมเงินทุนและกระจายเงินทุนในภาคเอกชน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2514 มีธนาคารพาณิชย์เปิดดำเนินการอยู่ในประเทศไทย
29 ธนาคาร เป็นธนาคารที่จดทะเบียนในประเทศ 16 ธนาคาร จดทะเบียนต่างประเทศ
13 ธนาคาร ประกอบด้วยสำนักงานใหญ่และสาขาทั่วประเทศ 711 แห่ง ในจำนวนนี้เป็น
สำนักงานใหญ่และสาขาของธนาคารในประเทศ 697 แห่ง เป็นสำนักงานใหญ่และสาขาของ
ธนาคารต่างประเทศ 14 แห่ง มีสินทรัพย์ทั้งสิ้น 48,823.8 ล้านบาท และจำนวนเงินฝาก
ทั้งสิ้น 37,242.2 ล้านบาท

เงินทุนของธนาคารได้จากเงินฝากกระแสรายวัน เงินฝากสะสม เงินฝากประจำ
และเงินลงทุนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (Stockholders' Investments) เนื่องจากอัตราการ
การหมุนเวียนของเงินฝากประเภทกระแสรายวัน อยู่ในอัตราสูงกว่าอัตราการหมุนเวียนของ
เงินฝากสะสมและเงินฝากประจำ (ดูตาราง 3 - 2) ด้วยเหตุนี้เงินทุนดำเนินการของ
ธนาคารจึงประกอบด้วยเงินฝากสะสม เงินฝากประจำ และเงินลงทุนจากส่วนของผู้ถือหุ้น

ตาราง 3 - 1 เงินฝากสะสม, เงินฝากประจำ และทุนของธนาคารพาณิชย์
ณ.วันสิ้นปี 2504 - 2514, จำนวนล้านบาท

	2504	2505	2506	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514
เงินฝากสะสม,ประจำ	1,814.1	3,472.1	4,657.0	5,800.9	8,313.9	11,469.4	14,063.3	16,794.8	20,076.9	23,865.3	28,968.3
บัญชีทุน	614.9	774.2	823.6	972.7	1,413.8	1,626.8	1,931.8	2,239.1	2,610.6	3,093.5	3,632.5
รวม	2,429.0	4,246.3	5,480.6	6,773.6	9,727.7	13,096.2	15,995.1	19,033.9	22,687.5	26,958.8	32,600.8

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน, ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตาราง 3 - 2 อัตราการหมุนเวียนของเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ 2508 - 2514

ปี	รวมเฉลี่ย	ฝากกระแสรายวัน	ฝากสะสม	ฝากประจำ
2508	1.36	3.47	0.38	0.11
2509	1.35	3.76	0.39	0.08
2510	1.40	4.38	0.39	0.10
2511	1.32	4.32	0.40	0.09
2512	1.31	4.79	0.60	0.09
2513	1.23	4.88	0.43	0.08
2514	1.11	4.72	0.43	0.07

หมายเหตุ : การคำนวณอัตราการหมุนเวียนของเงินฝาก รายงานเศรษฐกิจรายเดือนได้เปลี่ยนแปลงวิธีการคำนวณตั้งแต่ปี 2508 ทั้งเลขก่อนปี 2508 จึงไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน, ธนาคารแห่งประเทศไทย

จากตาราง 3 - 1 แสดงให้เห็นเงินฝากประจำและเงินฝากสะสมเพิ่มขึ้นจากปี 2505 - 2514 โดยเฉลี่ยแต่ละปีประมาณ 27% และเงินฝากปลายปี 2514 เพิ่มขึ้นถึง 16 เท่าของเงินฝากในปี 2504 การเพิ่มขึ้นของเงินฝากเนื่องมาจากผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งเริ่มในปี 2504 เป็นผลให้รายได้ของประชากรเพิ่มขึ้นและสามารถออมได้มากขึ้น อันแสดงถึงการขยายตัวของ การออมทรัพย์ภายในระบบเศรษฐกิจ ประกอบกับอัตราการหมุนเวียนของเงินฝากสะสมอยู่ในระดับคงตัว และอัตราการหมุนเวียนของเงินฝากประจำมีแนวโน้มต่ำลง ทุนค่าเงินการของธนาคารที่ได้จากเงินฝากทั้ง 2 ประเภทจึงค่อนข้างจะมั่นคง เมื่อรวมกับบัญชีทุนของธนาคารที่เพิ่มขึ้นในช่วง 5 ปีแรกอัตราการเพิ่มของบัญชีทุนไม่แน่นอน บางปีเพิ่มในอัตราสูง บางปีเพิ่มขึ้นในอัตราต่ำ แต่เฉลี่ยแล้วประมาณ 21% ในระยะ 5 ปีหลัง อัตราการเพิ่มขึ้นของบัญชีทุนค่อนข้างจะคงที่ เฉลี่ยประมาณ 17% เมื่อรวมเงินฝากสะสมและฝากประจำเข้ากับบัญชีทุน ทุนค่าเงินการของธนาคารในปี 2514 เพิ่มจากปี 2504 ถึง

กล่าวได้ว่ารายได้ของประชากรที่เพิ่มขึ้นและเหลือเป็นเงินออมส่วนใหญ่จะฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์ เพราะในระบบเศรษฐกิจอย่างประเทศไทย ยังไม่มีแหล่งลงทุนอื่นที่ผลตอบแทนสูงกว่าธนาคารพาณิชย์และมีความมั่นคงเท่าธนาคารพาณิชย์ ทั้งนี้เงินออมที่กล่าวหมายถึงส่วนของรายได้ที่เพิ่มขึ้นและมีนำไปลงทุนซื้อที่ดินในระยะต้นซื้อที่ดินกัน

ในปี 2504 เงินฝากสะสมและประจำเท่ากับ 19% ของสินทรัพย์ทั้งหมด อีกประมาณ 10 ปีต่อมาคือปี 2514 เงินฝากทั้ง 2 ประเภทเท่ากับ 60% ของสินทรัพย์รวม และถรรวมเงินฝากทุกประเภทในปี 2514 จะเท่ากับ 76% ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น

การลงทุนของธนาคารพาณิชย์ ตามทฤษฎีธนาคาร เป็นสถาบันการเงินในตลาดเงินและตลาดทุน ธนาคารจึงลงทุนในสินทรัพย์ของตลาดเงินและตลาดทุน โดยอาศัยเงินทุนจากเงินฝากกระแสรายวัน เงินฝากสะสม เงินฝากประจำและเงินทุนของธนาคารเอง จำนวนเงินทุนที่ธนาคารลงทุนในหลักทรัพย์ในแต่ละปี ได้แก่ ส่วนที่เพิ่มขึ้นของเงินฝากและบัญชีทุนหักด้วยสินทรัพย์สำรองเพื่อสภาพคล่องและสินทรัพย์อื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงสุทธิ

ตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย กล่าวได้ว่าไม่มีการนำเงินทุนไปลงทุนในตลาดทุนภาคเอกชนเลย หรือมีก็เป็นจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับเงินลงทุน เงินทุนที่นำไปลงในตลาดทุนเป็นตลาดทุนภาครัฐบาล โดยการนำไปซื้อพันธบัตรรัฐบาล ซึ่งวัตถุประสงค์ของการลงทุนในพันธบัตรรัฐบาลของธนาคารมิใช่เพื่อให้รัฐบาลมีเงินทุนไปพัฒนาประเทศหากแต่ลงทุนเพื่อใช้เป็นสินทรัพย์สำรองและเพื่อรักษาสภาพคล่อง ขณะเดียวกันก็เป็นผลพลอยได้ก่อให้เกิดรายได้คือดอกเบี้ยจากพันธบัตร เงินทุนทั้งสิ้นหักส่วนที่ลงทุนในพันธบัตรรัฐบาลแล้วธนาคารนำไปลงทุนในตลาดเงินทั้งภาคเอกชน คือใหญ่, เบิกเกินบัญชี และซื้อลดตั๋วเงินภายในประเทศ และภาครัฐบาลด้วยการลงทุนในตั๋วเงินคลังดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 - 3 แสดงสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์
ณ.สิ้นปี 2504 - 2514, จำนวนล้านบาท

	2504	2505	2506	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514
เงินสด	1,411.4	1,667.5	2,261.3	2,498.7	2,059.4	2,392.0	2,648.3	3,172.3	4,152.3	4,160.5	5,297.3
เงินลงทุน:											
ตั๋วเงินคลัง	80.0	195.1	304.3	267.7	197.0	390.9	541.7	525.6	467.3	212.6	695.9
พันธบัตร											
รัฐบาล	518.0	946.0	1,380.6	1,903.8	2,342.7	3,728.1	4,343.5	5,028.3	4,978.4	5,683.9	7,574.9
หลักทรัพย์อื่น	-	56.2	128.8	156.2	201.1	223.5	255.4	325.0	328.4	411.6	460.3
	598.0	1,197.3	1,813.7	2,327.7	2,740.8	4,342.5	5,140.6	5,879.9	5,774.1	6,308.1	8,731.1
เงินกู้, เงินเบิก											
เกินบัญชี:											
ธุรกิจเอกชน	4,353.0	5,386.6	6,167.2	7,401.8	8,914.5	10,575.4	12,585.0	14,609.0	17,727.3	21,544.1	23,532.8
อื่น ๆ	8.5	6.2	21.0	-	1.0	0.6	1.6	0.8	6.3	2.5	2.8
	4,361.5	5,392.8	6,188.2	7,401.8	8,915.5	10,576.0	12,586.6	14,609.8	17,733.6	21,546.6	23,535.6
ยอดคง:											
ภายใน											
ประเทศไทย	681.0	605.0	751.0	905.2	995.7	1,352.0	1,631.0	1,902.9	2,086.4	2,886.0	3,978.9
ตั้งถิ่นฐานใน	847.0	488.7	628.0	805.8	970.1	1,051.8	1,083.8	1,329.5	1,108.2	1,194.3	990.6
ตั้งถิ่นฐานนอก	443.4	446.7	572.7	719.9	929.5	851.9	704.4	945.3	1,087.5	1,136.2	1,618.0
Trust											
receipts	-	603.0	667.6	763.2	968.6	1,241.2	1,252.2	1,305.7	1,331.5	1,430.6	1,441.3
	1,971.4	2,143.4	2,619.3	3,194.1	3,863.9	4,496.9	4,671.4	5,483.4	5,613.6	6,647.1	8,028.8
สินทรัพย์อื่น	1,155.8	999.6	1,183.9	1,287.2	1,340.5	1,575.5	1,910.1	2,084.6	2,370.4	2,679.7	3,231.0
	9,498.1	11,400.6	14,066.4	16,709.5	18,920.1	23,382.9	26,930.0	31,229.0	35,644.0	41,342.0	48,823.8

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน, ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในตลาดเงินของระบบเศรษฐกิจไทย ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินผูกขาดแต่ผู้เดียวด้านการระดมเงินทุนและกระจายเงินทุนในตลาดเงิน และเริ่มจะมีสถาบันการเงินเข้ามาแข่งขันเมื่อประมาณ 10 ปีมานี้ ได้แก่บริษัทการเงิน บริษัทเพื่อการลงทุน และกองทุนรวม เป็นต้น

การวิเคราะห์การจัดสรรเงินทุนดำเนินการอันได้จากเงินฝากและบัญชีทุนไปลงทุนในสินทรัพย์ประเภทต่าง ๆ จะแยกการพิจารณาเป็น 3 ประเภทคือ

เงินลงทุนของธนาคารพาณิชย์ได้แยกการลงทุนออกเป็น การลงทุนในตั๋วเงินคลัง การลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล และการลงทุนหลักทรัพย์อื่นอันได้แก่ ทุนและหุ้นของบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หลักทรัพย์ของบริษัทเอกชน และหลักทรัพย์ต่างประเทศ เงินลงทุนเพิ่มจาก 598 ล้านบาทในปี 2504 เป็น 8,731.1 ล้านบาทในปี 2514 เท่ากับ 18% ของสินทรัพย์รวม เงินลงทุนส่วนใหญ่ลงทุนในพันธบัตรรัฐบาลและเพิ่มขึ้นทุกปี พันธบัตรที่ธนาคารพาณิชย์ถือเมื่อสิ้นปี 2514 เท่ากับ 87% ของเงินลงทุนและเพิ่มขึ้นเกือบ 15 เท่าของพันธบัตรที่ธนาคารพาณิชย์ถือในปี 2504 หลักทรัพย์ที่อยู่อันดับรองลงไปเป็นตัวเงินคลัง ปี 2514 ตัวเงินคลังมีอยู่ 8% ของเงินลงทุนและอันดับสุดท้ายคือหลักทรัพย์อื่น อันถือได้ว่าเป็นหลักทรัพย์ของตลาดทุนภาคเอกชน ธนาคารพาณิชย์ลงทุนไว้เพียง 5% ของเงินลงทุนและเท่ากับ 0.9% ของสินทรัพย์รวม สาเหตุที่ธนาคารลงทุนในพันธบัตรรัฐบาลและตัวเงินคลัง น่าจะเป็นเพราะว่าหลักทรัพย์ทั้ง 2 ประเภทสามารถไขเป็นหลักทรัพย์สำรอง ทั้งเป็นหลักทรัพย์ที่ปลอดภัย มีสภาพคล่องสูง และให้อัตราผลตอบแทนพอสมควร

เงินกู้และเงินเบิกเกินบัญชี ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดของเงินกู้หรือเงินเบิกเกินบัญชีเป็นเงินกู้ที่ให้แก่ธุรกิจเอกชน ปี 2514 เงินกู้หรือเงินเบิกเกินบัญชีเพิ่มขึ้นถึง 440% ของเงินกู้, เงินเบิกเกินบัญชีปี 2504 และเกือบเท่ากับ $\frac{1}{2}$ ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น จากตาราง 3 - 4 ซึ่งแยกให้เห็นเงินกู้และเงินเบิกเกินบัญชีของธนาคารแยกตามวัตถุประสงค์ ในปี 2505 สินเชื่อจากธนาคารให้ธุรกิจสั่งสินค้าเข้าสูงสุดคือ 22% ของสินเชื่อรวม และเมื่อรวมสินเชื่อที่ธนาคารให้แก่ อุตสาหกรรม สั่งสินค้าเข้าส่งสินค้าออก ขายปลีกและขายส่งจะเท่ากับ $\frac{2}{3}$ ของสินเชื่อทั้งหมด ในปี 2514 สินเชื่อจากธนาคารโดยการให้กู้และเบิกเกินบัญชีกลับให้แก่ธุรกิจขายปลีกและขายส่งสูงสุด คือประมาณ 5,000 ล้านบาท หรือเท่ากับ 21% ของเงินกู้และเงินเบิกเกินบัญชี สินเชื่อที่ธุรกิจอุตสาหกรรม การสั่งสินค้าเข้าและส่งสินค้าออก ขาย

ส่งและขายปลีก และธุรกิจบริการรวมกันแล้วจะสูงถึง 70% ของเงินกู้และเงินเบิกเกินบัญชีรวม ส่วนการเกษตร เหมืองแร่ และอุตสาหกรรม อันเป็นธุรกิจที่ควรได้รับสินเชื่อมากกว่ากลับได้รับเพียง 23% ของเงินกู้รวมเท่านั้น

เพราะฉะนั้น จึงพอที่จะเห็นได้ชัดเจนว่า ในอนาคตอันใกล้ธนาคารพาณิชย์คงจะยังไม่ มีนโยบายที่จะมีบทบาทอย่างสำคัญในตลาดทุน ในฐานะตัวกลางผู้ระดมทุนและนำเงินทุนที่ระดม มาได้ไปลงทุนในสินทรัพย์ของตลาดทุน

เพื่อแสดงให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น โดยการแสดงเป็นกราฟ ด้วยการเปรียบเทียบ สิน ทรัพย์ที่ลงทุนในหลักทรัพย์ของตลาดทุน อันได้แก่ พันธบัตรรัฐบาล และหลักทรัพย์อื่น

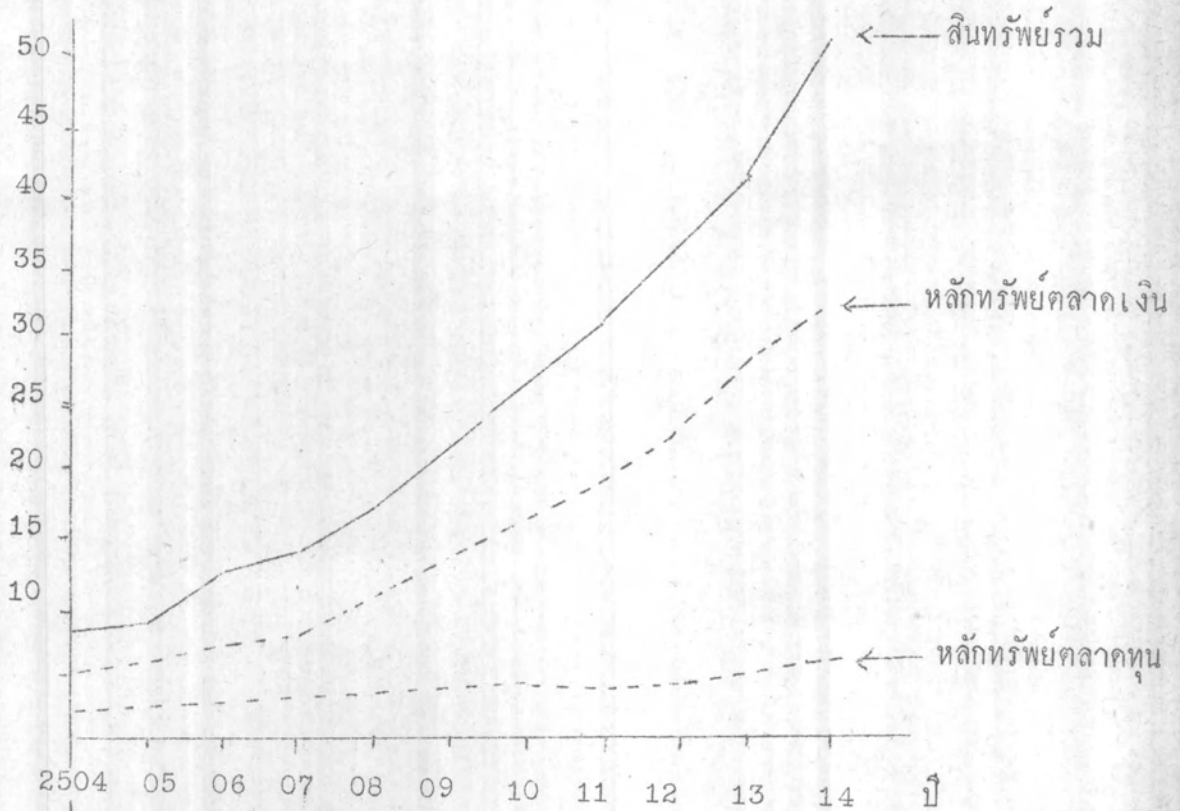
ตาราง 3 - 4 เงินกู้และเบิกเกินบัญชีของธนาคารพาณิชย์แยกตามวัตถุประสงค์
ณ. สิ้นปี 2505 - 2514 จำนวนล้านบาท

	2505	2506	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514
1. การเกษตร	201.6	239.6	292.8	324.8	401.0	473.1	565.2	615.0	595.6	688.6
2. เหมืองแร่	117.1	55.4	66.7	157.4	196.8	160.1	183.7	252.6	290.4	399.7
3. อุตสาหกรรม	803.2	954.0	1,099.9	1,428.2	1,926.4	2,080.3	2,278.5	2,808.4	3,559.8	4,320.2
4. ก่อสร้าง	425.9	485.8	549.4	585.2	757.1	952.0	1,249.4	1,509.5	1,527.9	1,657.7
5. ธุรกิจที่ดิน		331.8	407.2	440.0	499.8	703.3	826.8	1,234.5	1,698.5	1,612.6
6. ส่งสินค้าเข้า	1,168.0	1,368.9	1,466.8	1,707.7	1,904.8	2,223.5	2,390.8	2,988.4	3,710.9	3,457.6
7. ส่งสินค้าออก	739.5	744.7	945.0	1,279.1	1,308.8	1,425.4	1,170.5	1,304.9	1,493.4	1,522.3
8. ขายเป็นและขายปลีก	776.8	857.2	1,036.4	1,198.7	1,635.4	2,148.5	2,739.5	3,576.5	4,470.7	4,991.2
9. สาธารณูปโภค	150.5	156.7	199.2	145.7	143.5	164.9	184.1	245.5	311.8	455.9
10. การธนาคารและ สถาบันการเงิน	23.5	48.6	58.1	141.6	157.8	182.3	281.4	240.2	441.1	487.6
11. ธุรกิจบริหาร	136.1	312.1	321.3	427.1	554.6	692.2	974.4	1,166.0	1,446.0	1,881.8
12. กุศลบุคคล	464.8	541.5	782.2	874.0	1,042.8	1,256.5	1,779.7	1,825.7	2,032.3	2,183.1
13. อื่น ๆ	123.4	91.9	176.3	221.5	48.6	128.6	6.1	9.4	8.7	22.8
	5,392.3	6,188.2	6,188.2	8,930.7	10,577.3	12,590.7	14,630.1	17,776.6	21,587.1	23,681.1

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน, ธนาคารแห่งประเทศไทย

และสินทรัพย์ที่ลงทุนในหลักทรัพย์ของตลาดเงินอันได้แก่ ตั๋วเงินคลัง, เงินกู้และเงินเบิกเกินบัญชี และข้อลค คังคอปนี้ :

รูป 3.1
จำนวนเงิน (พันล้านบาท)

แสดงการลงทุนในหลักทรัพย์ตลาดทุนและหลักทรัพย์ตลาดเงินของธนาคารพาณิชย์ จากรูปจะเห็นได้ว่าอัตราส่วนการลงทุนในหลักทรัพย์ตลาดทุนเมื่อเทียบกับสินทรัพย์รวมอยู่ในอัตราส่วนที่ยังต่ำอยู่ ส่วนหลักทรัพย์ตลาดเงินมีอัตราส่วนค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับสินทรัพย์รวม และมีแนวโน้มสูงขึ้นตามสินทรัพย์รวมที่เพิ่มขึ้นทุกปี จากแนวโน้มนี้จึงอาจพยากรณ์ได้ว่า ในระยะระหว่างแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 3 ธนาคารน่าจะยังไม่มียุทธศาสตร์การลงทุนมากมายนัก ในฐานะผู้ลงทุนรายสำคัญในตลาดทุน

ธนาคารออมสิน เป็นธนาคารแรกและธนาคารเดียวที่มีอยู่ที่ทำกิจการคานออมสิน และต่อมาในระยะหลังได้ทำกิจการคานการธนาคารด้วย เมื่อสิ้นปี 2514 ธนาคารออมสิน

มีสาขาทั้งสิ้นทั่วประเทศ 282 สาขา และมีตัวแทนอำเภอ 64 ตัวแทน มีสินทรัพย์ทั้งสิ้น 7,693 ล้านบาท มีเงินฝากรวม 4,976.1 ล้านบาท และเงินฝากสลากออมสิน 1,299.6 ล้านบาท การดำเนินงานและนโยบายของธนาคารออมสินอยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงการคลัง

ปัจจุบันธนาคารออมสินทำหน้าที่อันสำคัญ 2 ประการ คือ เป็นสถาบันรับฝากเงินออมสินที่ผู้ฝากมั่นใจว่าปลอดภัยที่สุด เพราะมีรัฐบาลเป็นประกันและนำเงินที่รับฝากไปลงทุนในแหล่งที่มีความปลอดภัยสูง และมีผลตอบแทนสูงโดยเฉพาะอย่างยิ่งลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล ส่วนกิจกรรมอันคับข้องลงไปทีมนับว่าสำคัญได้แก่การส่งเสริมให้เยาวชนของชาติรู้จักการประหยัดแหล่งเงินทุน เงินทุนของธนาคารออมสินได้จาก เงินฝากเผื่อเรียก เงินฝากประจำ เงินฝากกระแสรายวัน ขายเป็นสลากออมสินพิเศษและเงินทุนที่เป็นกำไรสะสม ในปี 2514 เงินฝากเผื่อเรียก เงินฝากประจำและสลากออมสินพิเศษรวมกันเท่ากับ 80 เปอร์เซ็นต์ของสินทรัพย์รวม

ตาราง 3 - 5 เงินฝากเพื่อเรียก, เงินฝากประจำ, สลากออมสินพิเศษและทุนสะสม
ณ. วันสิ้นปี 2504 - 2514, จำนวนล้านบาท

	2504	2505	2506	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514
เงินฝาก	1,226.7	1,376.0	1,515.9	1,664.2	2,010.0	2,549.6	3,083.7	3,518.6	3,946.9	4,264.0	4,723.9
สลากออมสิน	200.3	283.5	408.7	569.0	690.3	827.4	962.2	1,063.8	1,161.6	1,221.0	1,299.6
ทุนสะสม	119.1	142.8	163.4	217.1	285.6	347.5	455.5	542.7	648.3	756.2	912.0
รวม	1,546.1	1,802.3	2,088.0	2,450.3	2,985.9	3,724.5	4,501.4	5,125.1	5,756.8	6,241.2	6,935.5

ที่มา : กองสถิติ, ธนาคารออมสิน

จากปี 2504 ถึง 2514 เงินฝากเพื่อเรียกและเงินฝากประจำของธนาคารออมสินเพิ่มขึ้นจาก 1,226.7 ล้านบาทเป็น 4,723.9 ล้านบาทหรือเพิ่มขึ้น 285 เปอร์เซ็นต์ ส่วนสลากออมสินพิเศษ นับได้ว่าเป็นเครื่องมือระดมเงินฝากได้มากอย่างหนึ่ง เพราะผู้ซื้อสลากออมสินนอกจากจะได้ออกเบี้ยแล้ว สิ่งที่น่าสนใจใหม่สำหรับผู้ซื้อมากที่สุดได้แก่ ผู้ถือสลากออมสินมีโอกาสถูกรางวัลตามที่ธนาคารออมสินออกทุกกระยะอีกด้วย สลากออมสินพิเศษเพิ่มจากปี 2504 ถึง 2514 ถึง 6.5 เท่าตัว การเพิ่มขึ้นของเงินฝากและขายสลากออมสินแม้จะเพิ่มขึ้นเร็วก็ตาม เมื่อเทียบกับเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ในระยะเวลาเดียวกันแล้ว อัตราการเพิ่มขึ้นของเงินฝากและการขายสลากออมสินยังอยู่ในอัตราต่ำมาก ในปี 2514 เงินฝากของธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้นถึง 16 เท่าของเงินฝากในปี 2504 ส่วนธนาคารออมสิน เงินฝากและการขายสลากออมสินในปี 2514 เพิ่มขึ้นเท่ากับ 4 เท่า ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากธนาคารพาณิชย์มีลักษณะเป็นธุรกิจโดยแท้ ประสิทธิภาพการดำเนินงานเป็นไปอย่างเต็มที่ ส่วนธนาคารออมสินยังมีลักษณะเป็นรัฐวิสาหกิจ การดำเนินงานมีแนวโน้มไปทางราชการมาก ระเบียบแบบแผนและวิธีการมาก การดำเนินงานจึงไม่ได้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และการดำเนินงานของธนาคารออมสินยังอยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงการคลัง เป็นผลให้การดำเนินงานของออมสินไม่คล่องตัวเท่าที่ควร

นโยบายการลงทุน แรกเริ่มก่อตั้งธนาคารออมสิน ธนาคารออมสินก่อตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นแหล่งรับฝากเงินที่ปลอดภัยแก่ประชาชน และพยายามนำเงินฝากไปลงทุนในแหล่งที่ปลอดภัยและได้รับผลตอบแทนพอเพียงที่จะจ่ายเป็นค่าดอกเบี้ยแก่ผู้ฝาก และที่เหลืออีกส่วนหนึ่งเพียงพอเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงาน ดังนั้นธนาคารออมสินจึงมักให้เงินกู้แก่แหล่งต่าง ๆ ที่มีหลักประกันมั่นคงเพียงพอ และมีอัตราผลตอบแทนสูงพอสมควร ซึ่งมักจะได้แก่ ส่วนราชการ กรมกองต่าง ๆ เช่น เทศบาล กรมการขนส่งทางบก และสวัสดิการทหารเรือ เป็นต้น องค์กรต่าง ๆ โรงรับจำนำ และธนาคารอาคารสงเคราะห์ เป็นต้น มาในระยะหลังเมื่อรัฐบาลมีแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมในปี 2504 เป็นต้นมา รัฐบาลเริ่มประสบปัญหาทางงบประมาณขาดดุล กล่าวคือรายได้ของรัฐบาลทางด้านภาษีอากรไม่เพียงพอกับรายจ่ายที่ต้องจ่ายไปเพื่อการพัฒนาประเทศ รัฐบาลจึงต้องหันไปพึ่งเงินกู้ยืมการออกพันธบัตรรัฐบาลและขายเอาเงินมาเพิ่มงบประมาณส่วนที่ยังขาดดุลอยู่ และทางหนึ่งที่จะขายพันธบัตรได้มากคือ ขายให้แก่ธนาคารออมสิน โดยกระทรวงการคลังจะกำหนดควมว่าในแต่ละปีงบประมาณ ธนาคารออมสินจะต้องซื้อพันธบัตร

รัฐบาลจำนวนเท่าใด และในระยะหลัง ๆ กระทรวงการคลังมักกำหนดให้ธนาคารออมสินซื้อ พันธบัตรในปริมาณที่สูงมาก จนธนาคารออมสินไม่มีเงินทุนเหลือที่จะไปลงทุนในแหล่งอื่น รัฐบาลจึงถือว่านอกจากธนาคารพาณิชย์แล้ว ธนาคารออมสินยังเป็นแหล่งเงินทุนใหญ่อีกแห่ง หนึ่งให้แก่รัฐบาล

ตาราง 3 - 6 แสดงการจำแนกสินทรัพย์ของธนาคารออมสิน
ณ.สิ้นปี 2504 - 2514 จำนวนเป็นล้านบาท

	2504	2505	2506	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514
เงินสด	217.8	222.5	194.6	208.3	234.5	231.7	210.0	295.9	297.8	184.0	182.9
ตราสารเปลี่ยนมือ	103.4	71.0	42.8	12.5	10.6	11.5	191.7	2.-	11.2	31.1	10.7
พันธบัตรรัฐบาล	646.3	940.7	1,323.8	1,751.5	2,404.8	3,456.4	4,111.8	4,859.1	5,461.8	5,891.5	6,774.4
ลูกหนี้	804.2	839.6	768.0	688.6	578.7	374.9	289.5	307.3	326.8	419.3	400.8
สินทรัพย์อื่น	177.5	201.2	217.7	272.2	281.0	238.1	237.4	316.1	287.3	299.4	324.2
รวม	1,949.2	2,275.0	2,546.9	2,933.1	3,509.6	4,312.6	5,040.4	5,780.4	6,384.9	6,825.3	7,693.0

ที่มา : กองสถิติ, ธนาคารออมสิน

ทั้งโลกลาวมาแล้วว่าแต่ก่อนธนาคารออมสินไม่มีนโยบายที่แน่นอนว่าเงินทุนที่ได้จากเงินฝากธนาคารจะนำไปลงทุนอย่างไรบ้าง และลงทุนในหลักทรัพย์หรือในรูปอย่างไร แต่ส่วนใหญ่จะให้ เป็นเงินกู้แก่ส่วนราชการ องค์กรต่าง ๆ ธนาคารอาคารสงเคราะห์และเอกชน ไปปลูกที่อยู่อาศัย ซึ่งจะเห็นได้จากในตาราง 3 - 6 ในหัวข้อ "ลูกหนี้อื่น" รายการนี้จะลดลงเรื่อย ๆ นับแต่ปี 2504 อันเป็นที่รัฐบาลเริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 และกระทรวงการคลังได้มีคำสั่งให้ธนาคารออมสินนำเงินฝากที่ได้รับไปลงทุนด้วยการซื้อพันธบัตรรัฐบาล สิทธิประโยชน์ประเภทพันธบัตรรัฐบาลจึงเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ในทางตรงกันข้าม สิทธิประโยชน์ที่เป็นลูกหนี้อื่นก็ลดลงอย่างสม่ำเสมอ และจะเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อเทียบสิทธิประโยชน์แต่ละอย่างเป็นร้อยละ

ตาราง 3 - 7 แสดงอัตราส่วนเป็นร้อยละของสินทรัพย์แต่ละชนิดเมื่อเทียบกับสินทรัพย์รวม
ณ. วันสิ้นปี 2504 - 2514 จำนวนล้านบาท

- 104
I พันธบัตรรัฐบาล
ลูกหนี้
สินทรัพย์อื่น
รวม

	2504	2505	2506	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514
พันธบัตรรัฐบาล	33.0	41.5	52.0	60.0	68.7	80.0	82.0	84.0	85.5	87.7	88.0
ลูกหนี้	41.3	36.8	30.0	23.4	16.4	8.7	5.7	5.3	5.1	6.1	5.2
สินทรัพย์อื่น	25.7	21.7	18.0	16.6	14.9	11.3	12.3	10.7	9.4	6.2	6.8
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา : คัดแปลงจากตาราง 3 - 5

พันธบัตรรัฐบาลสิ้นปี 2514 ธนาคารลงทุนไว้เท่ากับ 88 เปอร์เซ็นต์ของสินทรัพย์ทั้งสิ้นซึ่งเพิ่มจากปี 2504 ถึง 10.4 เท่า ส่วนเงินลงทุนอื่นซึ่งมีชื่อว่าลูกหนี้อื่น ในปี 2504 มีอยู่จำนวน 41.3 เปอร์เซ็นต์ของสินทรัพย์รวม กลับลดลงเหลือเพียง 5.2 เปอร์เซ็นต์ของสินทรัพย์ในปลายปี 2514 ตามข้อเท็จจริงจึงปรากฏว่า เงินทุนที่ได้มาจากเงินฝากประเภทต่าง ๆ จากการขายสลากออมสินพิเศษและจากบัญชีทุนสะสม เกือบทั้งหมดลงทุนแต่ในตลาดทุนภาครัฐบาล กล่าวคือนำไปลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล เงินทุนส่วนที่นำไปลงทุนในตลาดทุนหรือตลาดเงินภาคเอกชนนั้นมีส่วนน้อยมากหรือแทบจะกล่าวได้ว่าไม่มีเลย

ที่น่าสังเกตอีกสิ่งหนึ่งได้แก่ เมื่อเปรียบเทียบปริมาณเงินฝากสะสม เงินฝากประจำ และเงินค่าขายสลากออมสินพิเศษ กับปริมาณเงินที่ธนาคารออมสินลงทุนซื้อพันธบัตรรัฐบาลแล้ว ตั้งแต่ปี 2509 เป็นต้นมาปริมาณเงินลงทุนซื้อพันธบัตรจะสูงกว่าปริมาณเงินฝาก

ตาราง 3 - 8 แสดงปริมาณเงินฝากสะสม, เงินฝากประจำและค่างวดฝากออมสินเปรียบเทียบกับ
ปริมาณเงินลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล, ณ สิ้นปี 2504 - 2514 จำนวนล้านบาท

	2504	2505	2506	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514
พันธบัตรรัฐบาล	646.3	940.7	1,323.8	1,751.5	2,404.8	3,456.4	4,111.8	4,859.1	5,461.8	5,891.5	6,774.4
เงินฝากและสลากออมสิน	1,427.0	1,659.5	1,969.6	2,233.2	2,700.3	3,377.0	4,045.9	4,582.4	5,108.5	4,386.1	6,023.5

ที่มา : กองสถิติ, ธนาคารออมสิน

การที่ปริมาณเงินลงทุนในพันธบัตรรัฐบาลสูงกว่าปริมาณเงินฝากและค่าขายสลากออมสินในปีหลังเป็นเพราะรัฐบาลเกิดงบประมาณขาดดุลมาก จึงจัดหาเงินด้วยการออกพันธบัตรรัฐบาล และทางรัฐบาลโดยผ่านทางกระทรวงการคลัง พยายามกำหนดให้ธนาคารออมสินซื้อพันธบัตรรัฐบาลเพิ่มขึ้น และซื้อเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงินฝากและค่าขายสลากออมสิน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าในอนาคตอันใกล้ ธนาคารออมสินย่อมไม่สามารถเป็นตัวกลางที่จะระดมทุนให้แก่ตลาดทุนภาคเอกชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจภาคเอกชนโดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรมธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ไต่ถามมาแล้วว่าเป็นธนาคารที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 และได้รับโอนกิจการจากธนาคารเพื่อการสหกรณ์ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2509 เมื่อสิ้นปี 2514 ธนาคารดำเนินงานมาครบ 5 ปีเต็ม มีสาขาประจำจังหวัดทั่วประเทศ 55 สาขา และที่ทำการประจำท้องที่ 245 ที่ทำการ มีเกษตรกรที่สาขารับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้า 262,087 ราย

เงินทุนของธนาคารอาจแบ่งแยกแหล่งที่มาได้เป็น 3 แหล่งด้วยกันคือเงินทุนที่ได้จากเงินฝาก เงินทุนที่ได้จากการกู้ยืม และเงินทุนที่ได้จากกองทุน

เงินทุนจากเงินฝากแยกได้เป็น เงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากประจำ เงินฝากตามส่วนบุคคล และเงินฝากอื่นอันได้แก่ เงินฝากของธนาคารออมสินและเงินฝากจากธนาคารพาณิชย์

เงินทุนที่ได้จากการกู้ยืม ได้แก่เงินกู้จากกระทรวงการคลัง เงินกู้จากธนาคารออมสิน การขายหลักทรัพย์เงินแก่ธนาคารแห่งประเทศไทย และเงินกู้อื่น ๆ และที่สำคัญได้แก่เงินที่ได้จากการขายหุ้น

เงินทุนที่ได้จากกองทุนแยกได้เป็น ทุนหุ้นสามัญ เงินสำรองและกำไรสะสม

ตาราง 3 - 9 แสดงเงินฝาก เงินกู้ยืมและเงินกองทุนของธนาคารเพื่อการเกษตรและ
สหกรณ์การเกษตร ณ. สิ้นปี 2510 - 2514, จำนวนล้านบาท

	2510	2511	2512	2513	2514
เงินฝาก	52.4	122.8	351.2	266.4	209.6
เงินกู้ยืม	89.2	134.5	180.2	165.8	27.7
ทุน	0.5	-	-	50.0	170.0
กองทุน	314.5	473.2	551.4	802.7	1,163.0
รวม	456.6	730.5	1,082.8	1,284.9	1,570.3

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน, ธนาคารแห่งประเทศไทย

เงินฝากประกอบด้วยเงินฝากสะสมทรัพย์ เงินฝากประจำ เงินฝากตามส่วนกู้ และเงินฝากอื่น เงินฝากสะสมทรัพย์มีจำนวนใกล้เคียงกันทุกปี มีการเพิ่มขึ้นและลดลงในแต่ละปี เงินฝากประจำมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ในปี 2514 มีเงินฝากประจำ 111.3 ล้านบาทเพิ่มขึ้นจากปี 2510 ประมาณ 3.5 เท่า เงินฝากที่สำคัญได้แก่เงินฝากตามส่วนกู้ ตามกฎของธนาคารกำหนดไว้ว่า เกษตรกรกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เกษตรกรจะต้องฝากไว้ในอัตราร้อยละ 5 ของเงินกู้ทุกคราวที่กู้เงินหลังจากครั้งแรก มีระยะเวลาฝาก 36 เดือน ได้ดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 8 ต่อปี เงินฝากตามส่วนกู้นี้มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและมากเพราะเพิ่มขึ้นตามปริมาณเงินกู้ที่ธนาคารให้แก่เกษตรกรกู้ เมื่อสิ้นปี 2514 ธนาคารมีเงินฝากตามส่วนกู้ 74.2 ล้านบาทเพิ่มจากปี 2510 ถึง 34 เท่า อันที่จริงธนาคารจะมีเงินฝากเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ เงินฝากที่เพิ่มขึ้นสูงสุดปี 2512 เพราะมีเงินฝากของธนาคารออมสิน 100 ล้านบาท และเงินฝากจากธนาคารพาณิชย์อีก 120 ล้านบาท ส่วนในปี 2513 มีเงินฝากจากธนาคารพาณิชย์ 98.7 ล้านบาท ปลายปี 2514 ไม่มีเงินฝากของธนาคารออมสินและธนาคารพาณิชย์

เงินทุนจากการกู้ยืมส่วนใหญ่เป็นการกู้ยืมของธนาคารเพื่อการสหกรณ์เดิมซึ่งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรรับโอนมา ซึ่งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้พยายามจ่ายคืนไป

เงินทุนดำเนินงานส่วนใหญ่จึงได้มาจากเงินกองทุน อันได้แก่ทุนหุ้นสามัญ เงินสำรอง และ
กำไรสะสม ปลายปี 2514 ธนาคารมีทุนหุ้นสามัญ 995.2 ล้านบาท กระทรวงการคลังถือหุ้นถึง
๑82.6 ล้านบาทหรือเท่ากับ 99 เปอร์เซ็นต์ ส่วนที่เหลือ สหกรณ์และเอกชนเป็นผู้ถือ

ที่นาสนใจอีกประการหนึ่งคือการที่ธนาคารหันมาใช้เงินทุนจากการออกหุ้นกู้ ปี 2513
จำนวน 50 ล้านบาท และเพิ่มในปี 2514 อีก 120 ล้านบาท

การลงทุน เนื่องด้วยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรตั้งขึ้นตามนโยบาย
บายของรัฐบาล เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและการสหกรณ์ของประเทศ รัฐบาลจึงให้กระทรวง
การคลังถือหุ้นในธนาคารถึง 99 เปอร์เซ็นต์ของหุ้นทั้งหมด ธนาคารจึงอยู่ภายใต้การควบคุม
ของกระทรวงการคลังหรือรัฐบาลนั่นเอง การดำเนินงานของธนาคารจึงเป็นไปตามวัตถุประสงค์
ประสงค์ที่วางไว้แต่แรก คือให้เงินกู้แก่เกษตรกรและแก่สหกรณ์การเกษตร

ตาราง 3 - 10 แสดงสินทรัพย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
ณ. วันที่ 31 ธันวาคม 2510 - 2514, จำนวนล้านบาท

	2510	2511	2512	2513	2514
เงินสด	85.9	43.4	78.6	63.7	115.1
เงินใหญ่	381.7	690.5	999.0	1,208.7	1,443.9
สินทรัพย์อื่น	6.8	18.0	37.1	44.6	53.5
รวม	474.4	751.9	1,114.7	1,317.0	1,612.5

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน, ธนาคารแห่งประเทศไทย

เงินใหญ่เป็นเงินลงทุนซึ่งธนาคารใหญ่แก่เกษตรกรโดยตรงและสหกรณ์การเกษตร
ธนาคารมิได้นำสินทรัพย์ไปลงทุนในแหล่งอื่นนอกจากที่กล่าวมาแล้ว ในปี 2514 เงินใหญ่ทั้งหมด
เท่ากับ 90 เปอร์เซ็นต์ของสินทรัพย์ทั้งหมด ธนาคารจึงนับได้ว่ามีบทบาทอย่างสำคัญในการ
พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในด้านการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในปีแรกที่เริ่มดำเนินการ
ธนาคารให้เงินกู้แก่เกษตรกรและสหกรณ์การเกษตรในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน ในปีถัดมาคือปี
2511 ธนาคารมาเน้นการใหญ่แก่เกษตรกรมากขึ้นตามลำดับ

ตาราง 3 - 11 แสดงรายละเอียดเงินใหญ่ของธนาคารเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ณ. วันที่ 31 ธันวาคม 2510 - 2514, จำนวนล้านบาท

	2510	2511	2512	2513	2514
ใหญ่ เกษตรกร	121.3	380.4	562.8	563.3	509.4
ใหญ่ สหกรณ์การเกษตร	125.1	135.3	129.4	167.6	164.0
	246.4	515.7	692.2	730.9	673.4

ที่มา : รายงานกิจการประจำปี 2514, ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

เงินใหญ่แก่เกษตรกรจำนวน 509.4 ล้านบาทในปี 2514 จำแนกเป็นเงินกู้ระยะสั้น 364.2 ล้านบาทหรือร้อยละ 71.49 ระยะปานกลาง 144.2 ล้านบาทหรือร้อยละ 28.32 และระยะยาว .98 ล้านบาทหรือร้อยละ 0.19 ส่วนใหญ่การใหญ่เป็นการกู้ในระยะสั้น โดยเกษตรกรนำไปลงทุนในแต่ละฤดูการเพาะปลูก และชำระคืนเมื่อเก็บเกี่ยวพืชผลแล้ว นอกจากนั้นเงินกู้ที่ธนาคารให้เกษตรกรไปแต่ละรายรวมทั้งระยะสั้นและระยะปานกลางเฉลี่ยประมาณ 4,000.- บาท จึงเห็นได้ว่าธนาคารมีนโยบายช่วยเกษตรกรรายย่อย ๆ และช่วยในระยะสั้น ลูกคาของธนาคารจึงยากที่จะทำการเพาะปลูกขนาดใหญ่ (plantation) และใช้เครื่องจักรทุนแรงช่วยในการเพาะปลูกและเป็นการลดต้นทุนการผลิตลงด้วย เนื่องจากระยะเวลาการใหญ่มีระยะสั้น และปริมาณเงินใหญ่แต่ละรายยังจำกัดอยู่

บริษัท เงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้กล่าวมาแล้วว่าเป็นบริษัทที่จัดตั้งขึ้นมา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมส่วนเอกชนโดยเฉพาะ ด้วยการให้เงินกู้ระยะปานกลางและระยะยาว ช่วยในการจัดตั้ง การขยาย และการปรับปรุงให้ทันสมัยซึ่งอุตสาหกรรมส่วนเอกชน

บริษัทมีสินทรัพย์รวมถึง 582.1 ล้านบาทในปลายปี 2514 ใหญ่แก่ธุรกิจทั้งหมด 472.2 ล้านบาท และจำนวนรายที่ใหญ่ตั้งแต่ปี 2503 ถึง 2514 จำนวนทั้งสิ้น 195 ราย แยกเป็นอุตสาหกรรมต่าง ๆ ได้มากกว่า 20 ประเภท

เงินทุนของบริษัทแยกได้เป็น เงินทุนจากหุ้นสามัญ เงินทุนจากกำไรสะสมและจากการกู้ยืม

บริษัทจดทะเบียนปี 2502 ควบทุนเริ่มแรก 100 ล้านบาท เรียกชำระครั้งแรก 6.1 ล้านบาท จนถึงปี 2511 เรียกทุนเป็น 50 ล้านบาท มาเมื่อเดือนมิถุนายน 2514 เรียกทุนชำระเต็มเป็น 100 ล้านบาทตามที่จดทะเบียนไว้

เงินทุนจากกำไรสะสม ซึ่งรวมทั้งเงินสำรองต่าง ๆ เพิ่มขึ้นตลอดมาเริ่มตั้งแต่เริ่มดำเนินกิจการจนถึงปี 2514 มีกำไรที่ยังมิได้จัดสรรและสำรองต่าง ๆ ถึง 31.45 ล้านบาท

เงินทุนจากการกู้ยืม เป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญที่สุดของบริษัท แหล่งที่มาของเงินทุนแยกได้เป็น 2 ประเภทคือ

ก. เงินกู้ภายในประเทศ มีแหล่งกู้ยืม 2 แห่งด้วยกันคือ เงินกู้จากรัฐบาลไทย และเงินกู้ที่จัดหามาโดยการที่บริษัทออกหุ้นกู้

เงินกู้จากรัฐบาลไทยส่วนแรกได้แก่ เงินที่ได้จากการเลิกธนาคารอุตสาหกรรมและชายสินทรัพย์ต่าง ๆ ได้เงินทุนมาประมาณ 14 ล้านบาท ในเดือนกันยายน 2506 รัฐบาลให้บริษัทกู้เป็นเวลานานถึง 50 ปีโดยไม่คิดดอกเบี้ย ระยะเวลาเดียวกันนี้รัฐบาลไทยยังให้เงินกู้อีก 2 จำนวน ๆ แรกเป็นเงินกู้ 15 ล้านบาท ระยะเวลา 30 ปี ไม่คิดดอกเบี้ย จำนวนที่สอง 20 ล้านบาท 20 ปีแรกไม่คิดดอกเบี้ย 20 ปีต่อไปคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี และใน 1 ปีสุดท้ายคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5 ต่อปี

ในเดือนกันยายน 2508 รัฐบาลให้บริษัทกู้อีก 30 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปีเป็นเวลา 15 ปี

ต่อมาในต้นปี 2510 รัฐบาลให้กู้เพิ่มเติมอีก 20 ล้านบาทเป็นเวลา 30 ปี อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี

และครั้งสุดท้ายคือต้นปี 2514 รัฐบาลไทยได้ให้เงินกู้แก่บริษัทเป็นเงินยืมพิเศษจำนวน 3,600.- ล้านเยน คิดเป็นเงินไทยประมาณ 208.8 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อปี ระยะเวลา 7 ปี

หุ้นกู้ บริษัทออกหุ้นกู้ 2 ครั้งคือ เมษายน และ ตุลาคม 2511 เป็นเงิน 30 ล้านบาท และ 50 ล้านบาทตามลำดับ หุ้นกู้ที่บริษัทออกทั้ง 2 คราวมีอายุ 10 ปี และดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อปี

ข. เงินกู้จากต่างประเทศ เงินกู้ที่มีอยู่ 2 สกุลด้วยกันคือ เงินคยท์ชมาร์ค และเงินดอลลาร์

ปลายปี 2506 บริษัทได้กู้เงินจากสถาบันสินเชื่อเพื่อการบูรณะแห่งสหพันธสาธารณรัฐเยอรมันตะวันตกเป็นเงิน 11 ล้านมาร์ค หรือประมาณ 71 ล้านบาท ตกคงเป็นเวลา 15 ปี อัตราดอกเบี้ย $5\frac{1}{2}$ เปอร์เซ็นต์ต่อปี 6 ปีต่อมาคือต้นปี 2512 ทางบริษัทได้ขอกู้จากสถาบันดังกล่าวเพิ่มอีก 5 ล้านมาร์ค หรือประมาณ 32.3 ล้านบาท ในอัตราดอกเบี้ยเท่ากับกู้ครั้งแรก สัญญาการกู้ยืมครั้งหลังนี้นานถึง 20 ปี

ส่วนเงินกู้สกุลดอลลาร์ ทางบริษัทกู้จาก 2 แหล่งด้วยกันคือ จากธนาคารโลก และจากธนาคารพัฒนาเอเชีย

ทางบริษัทได้ตกลงในสัญญาเงินกู้จากธนาคารโลกเมื่อเดือนมีนาคม 2507 จำนวนเงิน 2.5 ล้านดอลลาร์ หรือประมาณ 52 ล้านบาท โดยธนาคารโลกคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 6 ต่อปี และให้กู้เป็นระยะเวลา 15 ปี

คานเงินกู้จากธนาคารพัฒนาเอเชีย ทางธนาคารได้ให้เงินกู้แก่ทางบริษัท 2 ครั้งด้วยกันคือ ในต้นปี 2511 และ 2513 ในวงเงิน 5 ล้านและ 10 ล้านดอลลาร์ หรือเทียบเป็นเงินไทยประมาณ 104 ล้านและ 208 ล้านบาทตามลำดับ ระยะเวลาของเงินกู้จำนวนแรก 16 ปี จำนวนหลัง 15 ปี ทางธนาคารคิดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ $6\frac{7}{8}$ ต่อปีทั้ง 2 จำนวน

เงินกู้ภายในประเทศ ขณะนี้ยังไม่มีการชำระคืนทั้งเงินกู้จากรัฐบาลไทย ยกเว้นเงินกู้ที่เป็นเงินเย็นพิเศษ และหุ้นกู้ที่ทางบริษัทได้ออกไป

บริษัทได้ชำระคืนเงินกู้จากต่างประเทศไปทุกราย และบางรายได้ชำระเกือบหมดแล้ว ฉ. ปลายปี 2514 เช่นเงินกู้จากธนาคารโลกเหลืออยู่เพียง .541 ล้านบาทเท่านั้น

ตาราง 3 - 12 แสดงเงินกู้ภายในประเทศ, เงินกู้ต่างประเทศ และเงินทุนจากเจ้าของ
 ของบริษัท เงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, ณ สิ้นปี 2504-2514
 จำนวนล้านบาท

	2504	2505	2506	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514
เงินกู้ภายในประเทศ	29.89	48.13	48.66	48.73	64.80	73.86	98.86	186.92	178.08	177.21	197.86
เงินกู้ต่างประเทศ	-	-	-	1.35	14.48	36.68	56.48	70.56	139.60	171.26	221.21
ทุนจากเจ้าของ	7.96	8.53	22.39	34.87	36.52	40.46	60.39	68.66	74.33	76.43	131.45
รวม	37.85	56.66	71.05	84.95	115.80	151.00	215.73	335.14	392.01	424.90	550.52

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน, ธนาคารแห่งประเทศไทย

จากตาราง 3 - 12 บริษัทเริ่มใช้เงินกู้จากต่างประเทศเมื่อปี 2507 ก่อนหน้านั้นบริษัทใช้เงินทุนภายในประเทศเพียงอย่างเดียว หลังจากปี 2507 บริษัทใช้เงินทุนจากทุกแหล่งเพิ่มขึ้น แต่มีการเปลี่ยนแปลงบ้างคือเงินกู้ต่างประเทศ บริษัทได้เปลี่ยนโดยพยายามกู้เงินจากธนาคารพัฒนาเอเชียเพิ่มขึ้น และจ่ายชำระคืนเงินกู้แก่ธนาคารโลก เงินทุนจากเจ้าของควยบริษัทได้กำไรจากการดำเนินงานมากขึ้น มีกำไรสะสมเพิ่มขึ้น และในปี 2514 ทางบริษัทได้เรียกให้ชำระค่าหุ้นเต็มมูลค่าเป็น 100 ล้านบาท

เงินลงทุน บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลที่จะช่วยเหลืออุตสาหกรรมต่าง ๆ ของเอกชน ในด้านการให้เงินทุนระยะปานกลางและระยะยาว อันเป็นเป้าหมายหลักของบริษัท นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ประกันการชำระเงินกู้แก่อุตสาหกรรม ประกันการซื้อหุ้นหรือหลักทรัพย์อื่นใดตลอดจน ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริหารงานและการจัดการแก่อุตสาหกรรม

เงินทุนที่ได้มาจากแหล่งต่าง ๆ ส่วนใหญ่จึงนำไปลงทุนโดยการให้กู้ยืมแก่อุตสาหกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เริ่มแรก เงินกู้ที่บริษัทใหญ่แยกตามวัตถุประสงค์ได้เป็น 3 อย่างคือ กู้เพื่อตั้งกิจการใหม่ กู้เพื่อขยายกิจการและกู้ไปเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียน วงเงินให้กู้ยืมระหว่างรายละเอียด 2 ล้านบาทจนถึง 20 ล้านบาท และระยะเวลาให้กู้ตั้งแต่ 2 ปีจนถึงเกินกว่า 10 ปี และประเภทอุตสาหกรรมที่ใหญ่ไปแล้วมีมากกว่า 20 ประเภท

ตาราง 3 - 13 แสดงสินทรัพย์ของบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จำกัด
ณ วันสิ้นปี 2504 - 2514 จำนวนล้านบาท

	2504	2505	2506	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514
เงินสด	6.72	1.26	37.26	33.19	44.85	6.49	3.18	53.96	63.00	45.05	92.65
พันธบัตรรัฐบาล	22.10	35.00	2.10	7.68	2.26	2.16	1.16	1.16	1.16	1.16	1.16
เงินกู้	8.99	20.20	31.81	40.56	64.21	131.41	209.73	254.08	319.51	371.33	464.01
เงินลงทุนในหุ้น	-	-	-	1.50	1.50	1.50	-	-	0.25	0.25	0.25
สินทรัพย์อื่น	0.28	0.66	1.03	3.82	5.58	11.03	13.86	12.54	15.75	21.50	24.04
รวม.	38.09	57.12	72.20	86.75	118.40	152.59	227.93	321.74	399.67	439.29	582.11

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน, ธนาคารแห่งประเทศไทย

สินทรัพย์ของบริษัทอาจจำแนกได้เป็น 3 กลุ่มด้วยกันคือ กลุ่มเงินสดและสินทรัพย์
ใกล้เคียงเงินสด กลุ่มเงินให้กู้ยืมและสินทรัพย์ และ สินทรัพย์ประจำอื่น

เงินสดและสินทรัพย์ใกล้เคียงเงินสด ในระยะเริ่มแรกคือ 2504, 2505 ส่วนใหญ่
ถือเป็นหลักทรัพย์ของรัฐบาล ต่อมาในระยะหลัง ทางบริษัทถือหลักทรัพย์รัฐบาลลดลง และ
กลับไปถือเป็นเงินสด โดยการไปฝากไว้กับสถาบันการเงินอื่น ในรูปเงินฝากถอนคืนโดยแจ้ง
ให้ทราบล่วงหน้า เข้าใจว่าเพื่อประโยชน์ในการนำมาให้แก่อุตสาหกรรมได้สะดวกกว่านำไป
ลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล หรือตั๋วเงินคลัง ซึ่งถ้าหากขายคืนก่อนกำหนด อาจต้องเสียส่วนลด
ไปบ้าง

เงินทุนให้กู้ยืม จะเห็นได้จากในตาราง 3 - 13 ว่า เงินให้กู้ยืมนี้เพิ่ม
ขึ้นทุกปี แต่การเพิ่ม ๆ ขึ้นอย่างไม่มีแบบแผนกล่าวคือบางปี บริษัทให้กู้ยืมไปมาก
บางปีให้ไปน้อย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้มาเสนอขอ แต่โดยเฉลี่ยแล้วเงินให้กู้ยืมเพิ่มขึ้นประมาณปีละ
กว่า 50 เปอร์เซ็นต์ นับว่าเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูง ในปลายปี 2514 เงินให้กู้ยืมสูงถึง 464.01
ล้านบาท เท่ากับ 80 เปอร์เซ็นต์ของสินทรัพย์รวม และเพิ่มขึ้นเป็น 51 เท่าของเงินให้กู้ยืมใน
ปี 2504

ส่วนการไปลงทุนในหุ้นบริษัทอื่นมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ทั้งหมด

ตาราง 3 - 14 แสดงจุดประสงค์, วงเงินกู้ และระยะเวลาชำระคืน,
ปี 2503 - 2514 (ล้านบาท)

จุดประสงค์	จำนวนราย	จำนวนเงิน
กิจการใหม่	97	594,984.-
ขยายกิจการ	94	310,889.-
ทุนหมุนเวียน	<u>4</u>	<u>1,200.-</u>
รวม	<u>195</u>	<u>907,073.-</u>
วงเงินกู้		
0 - 2.0 ล้านบาท	92	99,174.-
2.1 - 4.0 ล้านบาท	31	94,718.-
4.1 - 6.0 ล้านบาท	22	110,603.-
6.1 - 10.0 ล้านบาท	28	212,208.-
10.1 - 20.0 ล้านบาท	<u>22</u>	<u>390,370.-</u>
รวม	<u>195</u>	<u>907,073.-</u>
ระยะเวลาชำระคืน		
2.0 - 4.0 ปี	43	88,935.-
4.1 - 6.0 ปี	96	386,804.-
6.1 - 8.0 ปี	45	322,736.-
8.1 - 10.0 ปี	8	73,938.-
เกินกว่า 10.0 ปี	<u>2</u>	<u>34,660.-</u>
	<u>195</u>	<u>907,073.-</u>

ที่มา : รายงานประจำปี 2514, บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จำกัด
จากข้อมูลในตาราง 3 - 14 เงินกู้ส่วนใหญ่หรือ 98 เปอร์เซ็นต์ของเงินกู้ใหญ่ไป
เพื่อตั้งกิจการใหม่และขยายกิจการ

วงเงินกู้ประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ของเงินกู้ เป็นเงินกู้เกินกว่า 4.1 ล้านบาทต่อ
ราย และประมาณ 2 ใน 3 รายของเงินกู้เป็นเงินกู้ที่ต่ำกว่า 4 ล้านบาทต่อราย

ประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ของเงินกู้มีระยะเวลาการชำระคืนระหว่าง 4.1 - 8 ปี และกว่า 9 ใน 10 รายของลูกหนี้มีระยะเวลาการชำระคืนไม่เกิน 8 ปี

ตาราง 3 - 15 แสดงประวัติการใหญ่ 2503 - 2514, บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จำกัด, จำนวนล้านบาท

ปี	เงินกู้ที่อนุมัติ		เงินกู้ที่เซ็นสัญญาแล้ว		เงินกู้ที่เบิกไป		ยอดเงินคงค้าง
	จำนวนราย	จำนวนเงิน	จำนวนราย	จำนวนเงิน	จำนวนราย	จำนวนเงิน	
2503	11	2,000.-	1	2,000.-	1	2,000.-	2,000.-
2504	8	11,300.-	7	9,800.-	7	6,000.-	8,000.-
2505	16	21,800.-	11	13,400.-	9	12,004.-	19,754.-
2506	15	33,555.-	13	18,300.-	9	13,879	31,212.-
2507	11	48,128.-	6	19,105.-	9	13,347	40,559.-
2508	13	32,680.-	12	47,498.-	8	32,434.-	64,208.-
2509	32	103,407.-	29	99,450.-	24	77,088.-	131,405.-
2510	25	102,845.-	26	96,579.-	25	96,716.-	209,728.-
2511	22	72,894.-	18	60,235.-	29	79,844.-	254,075.-
2512	17	149,494.-	19	128,315.-	26	107,628.-	320,105.-
2513	9	79,818.-	9	88,924.-	22	74,147.-	373,334.-
2514	26	249,152.-	22	189,726.-	32	157,305.-	472,214.-
รวม	195	907,073.-	173	773,332.-	201	672,392.-	-

ที่มา : รายงานประจำปี 2514, บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จำกัด

สำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม ได้จัดตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลที่จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดย่อม ทั้งที่ดำเนินงานอยู่แล้ว และที่จะเริ่มดำเนินงาน

- เงินที่ไททจะตองไปเพื่อวัตถุประสงค์
- ก. เพื่อซื้อเครื่องจักรเครื่องมือ
  - ข. ซื้ที่ดินเพื่อขยายโรงงานหรือตั้งโรงงานใหม่
  - ค. เพื่อก่อสร้างโรงงาน
  - ง. เพื่อเป็นทุนหมุนเวียน (working capital)

นอกจากนี้สำนักงานยังมีกฎกำหนดไว้ว่า ธุรกิจที่มีสิทธิเงินจากสำนักงานต้องมีเงินทุนไม่เกินกว่า 2 ล้านบาท และวงเงินกู้ไม่เกินกว่า 5 แสนบาทต่อราย ชนิดของอุตสาหกรรมที่เขาขายได้รับความช่วยเหลือค่านเงินกู้จากสำนักงานธนกิจและอุตสาหกรรมขนาดย่อมได้แก่

- ก. อุตสาหกรรมโรงงาน
- ข. อุตสาหกรรมบริษัท
- ค. อุตสาหกรรมหัตถกรรม
- ง. อุตสาหกรรมในครอบครัว

และในปี 2513 รัฐบาลได้มอบหมายให้สำนักงานธนกิจและอุตสาหกรรมขนาดย่อมบริหารงานโครงการเงินกู้เพื่อส่งเสริมการไฟฟ้าสัมปทานขนาดเล็กของเอกชนขึ้นอีกอย่างหนึ่ง เงินทุนที่สำนักงานใหญ่เป็นเงินทุนระยะปานกลางและระยะยาวคือตั้งแต่ 3 - 10 ปี และอาจยืดหยุ่นได้ 1 - 2 ปี (a grace period) กรณีเกิดความจำเป็นในการจ่ายเงินคืน ออกเบี้ยเงินกู้อำนาจสำนักงานคิกอัคราร้อยละ 9 ต่อปี

เงินทุน ควบตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล และยังขึ้นอยู่กับกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม เงินทุนจึงได้จากงบประมาณของรัฐบาล แยกเป็นแต่ละปีได้ดังนี้

	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514
งบประมาณ (ล้านบาท)	9.7	10.0	5.0	5.0	5.0	6.0	7.5	3.0

ที่มา : รายงานประจำปีงบประมาณ 2514, สำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า สำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมชนาคยอุม โดยความร่วมมือของ ธนาคารกรุงไทย ได้ร่วมมือกันดำเนินงานแบ่งแยกหน้าที่กันกล่าวคือ สำนักงานทำหน้าที่ วิเคราะห์โครงการของผู้ที่มาขอกู้ และติดตามผล ด้านธนาคารกรุงไทยทำหน้าที่ประเมินราคา หลักทรัพย์ค้ำประกันของผู้กู้ รับผิดชอบภาระความเสี่ยงด้านหนี้สูญ ตลอดจนจัดการควบคุมลูก หนี้เงินกู้และเงินทุนที่ใหญ่

ในทางปฏิบัติเมื่อสำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมชนาคยอุมได้รับงบประมาณจากรัฐบาล ก็จะนำงบประมาณที่ไ้มาฝากไว้ที่กระทรวงการคลัง ในประเภทเงินทุนหมุนเวียน สำนักงาน จะแบ่งงบประมาณส่วนหนึ่งไปฝากไว้ที่ธนาคารกรุงไทย ในบัญชีเงินทุนหมุนเวียน ธนาคารจะ ให้คอกเบี้ยอัตราร้อยละ 3 ต่อปี และทางธนาคารกรุงไทยจะจ่ายอีก 1 เท่าสมทบเข้าไปใน บัญชีเพื่อเป็นกองทุนใหญ่ ต่อมาในปี 2512 ทางสำนักงานธนกิจและธนาคารกรุงไทยได้ทำข้อ คกลงกันใหม่ให้อัตราส่วนทุนสมทบเป็น 1 ต่อ 3 กล่าวคือ ทางธนาคารกรุงไทย จะจ่าย สมทบทุนอีก 3 เท่าของเงินทุนที่สำนักงานธนกิจนำฝากไว้ในบัญชีเงินทุนหมุนเวียน ธนาคารกรุงไทย ทุกครั้ง ดังแสดงในตารางต่อไปนี้ ให้เห็นถึงเงินกองทุนที่มีอยู่ ณ. ธนาคารกรุงไทยแต่ละปี

ตาราง 3 - 16 เงินทุนของสำนักงานธนกิจและอุตสาหกรรมชนาคยอุม ฝากไว้ ณ. ธนาคารกรุงไทย จำกัด, 2507 - 2514, จำนวนลานบาท

	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514
เงินทุนจากงบประมาณ	10.0	20.0	25.0	30.0	40.0	40.0	42.5	45.5
ธนาคารกรุงไทยสมทบ	5.0	10.0	15.0	25.0	54.0	65.0	80.3	103.2
เงินทุนที่มีอยู่	10.0	20.0	30.0	50.0	94.0	105.0	122.8	148.7

หมายเหตุ : เงินทุนที่มีอยู่ปี 2507 - 2510 ไม่เท่ากับผลรวมของ 2 รายการ เพราะเงินงบประมาณที่สำนักงานได้รับส่วนหนึ่งฝากไว้ที่กระทรวง การคลัง และเงินกู้ส่วนที่จ่ายออกไปก็ไม่เกินกว่าเงินทุนที่ธนาคาร กรุงไทยสมทบ

ที่มา : รายงานประจำปีงบประมาณ 2514, สำนักงานธนกิจอุตสาหกรรม ชนาคยอุม

จากตารางข้างต้น เพียงแต่ทราบว่าสำนักงานมีเงินทุนอยู่เท่าใด ณ ธนาคารกรุงไทย ในแต่ละปี แต่ไม่สามารถทราบได้ว่าเงินทุนทั้งสิ้นมีอยู่เท่าใดในแต่ละปี ทั้งนี้เพราะเงินทุน สมทบที่ธนาคารกรุงไทยจ่ายสมทบ ทางธนาคารจะจ่ายสมทบตามยอดเงินฝากในบัญชีทุนหมุน เวียนของสำนักงาน ธนาคารมิได้จ่ายสมทบตามยอดงบประมาณที่สำนักงานได้รับ ประการที่ สองบัญชีของสำนักงานแยกต่างหากจากบัญชีของโครงการที่ธนาคารเป็นผู้ทำ กล่าวคือไม่มีการ ท่างบการเงินรวมนั่นเอง ในงบกำไรขาดทุนแสดงรายได้สูงกว่ารายจ่าย ส่วนในงบดุลแสดง รายได้ค้างรับส่วนที่เป็นคอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปีจากยอดเงินฝากในธนาคารกรุงไทย กับ สินทรัพย์ประจำเพียงเล็กน้อย และประการสุดท้ายที่สำคัญคือ ไม่มีการรวบรวมตัวเลขว่ามีเงิน ทุนทั้งหมดเท่าใด มีสินทรัพย์ทั้งสิ้นเท่าใด จึงยากแก่การวิเคราะห์

เงินลงทุน ตามวัตถุประสงค์กำหนดให้อุตสาหกรรมขนาดย่อมกู้เงินทุนไปเพื่อลงทุนใน สินทรัพย์ประจำ และเป็นทุนหมุนเวียน (working capital) และยังมีข้อกำหนดว่าธุรกิจที่ จะกู้ต้องมีทุนไม่เกินกว่า 2 ล้านบาท และกู้ได้ในวงเงินไม่เกิน 5 แสนบาท

ในระยะเริ่มแรกคือปี 2507 ประมาณครึ่งหนึ่งของเงินกู้ เป็นเงินที่ผูกนำไปเป็นทุน ต่อมาคณะกรรมการพิจารณาเงินกู้ของสำนักงานพยายามเน้นวัตถุประสงค์การใหญ่ โดยให้ธุรกิจ กู้ไปลงทุนในสินทรัพย์ประจำโดยเฉพาะ เครื่องจักรและเครื่องมือเครื่องใช้ และในปี 2510 เงินที่กู้ไปเป็นทุนหมุนเวียนลดลงเหลือน้อยกว่า 1 ใน 4 ของเงินกู้ทั้งหมด และที่ลดลง เหลือประมาณ 1 ใน 8 ของเงินกู้ทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ในปี 2513 คณะกรรมการเงินกู้ได้ มีการปรับปรุงนโยบายการให้เงิน และมีมติว่ากรณีธุรกิจกู้ไปเพื่อลงทุนในสินทรัพย์ประจำ ให้ กู้จากสำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม แต่ดาธุรกิจต้องการกู้ไปเป็นทุนหมุนเวียน ก็แนะนำ ให้ขอกู้จากธนาคารกรุงไทย จำกัด โดยตรง

ตาราง 3 - 17 ประวัติการใหญ่ของสำนักงานธนกิจและอุตสาหกรรมขนาดย่อม,
2507 - 2514, จำนวนล้านบาท

ปี	เงินที่อนุมัติ	เงินกู้ที่ทำสัญญา	เงินกู้ที่จ่ายไป	ลูกหนี้เงินกู้ปลายปี
2507	2.4	1.3	1.3	1.3
2508	11.1	10.4	9.3	10.5
2509	15.7	15.1	10.5	19.4
2510	22.0	17.4	16.8	33.4
2511	26.3	25.9	24.5	51.9
2512	31.7	28.3	27.4	67.0
2513	26.4	24.8	24.2	72.6
2514	18.6	20.0	19.7	75.3
รวม	154.2	143.2	133.7	-

ที่มา : รายงานประจำปีงบประมาณ 2514, สำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม
เห็นได้ชัดว่าจำนวนเงินที่อนุมัติใหญ่ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในปีแรก ๆ ที่เริ่มดำเนินงาน
หลังจากนั้น ยอดเงินที่อนุมัติใหญ่ก็เพิ่มขึ้นทุกปี แต่เพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงและที่สุดในปี 2513,
2514 เงินที่อนุมัติใหญ่กลับลดลง สาเหตุของการลดลงน่าจะเนื่องมาจาก เงินทุนค่าเงินการ
ของสำนักงานต้องพึ่งแต่เพียงงบประมาณเพียงอย่างเดียว ประกอบกับเงินสมทบที่ธนาคารกรุง
ไทยจ่าย ก็จะจ่ายตามงบประมาณเช่นกัน และงบประมาณในปีหลัง ๆ โดยเฉพาะปี 2514 ได้
มาเพียง 3.0 ล้านบาท เป็นผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีขอบเขตจำกัด นอกจากนี้
สำนักงานยังไม่สามารถพึ่งเงินทุนที่ได้จากการดำเนินงาน เพราะสำนักงานมีรายได้จากดอกเบี้ย
เงินฝากในบัญชีหมุนเวียนเพียงร้อยละ 3 ต่อปีเท่านั้น และในปี 2514 รายได้จากดอกเบี้ย
หลังจากหักค่าใช้จ่ายแล้วมีกำไรสุทธิเพียง 0.4 ล้านบาท

การดำเนินงานของสำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม คณะกรรมการพิจารณาเงิน
ใหญ่ได้พยายามที่จะให้เงินกู้กระจายไปยังอุตสาหกรรมขนาดย่อมต่าง ๆ ทั่วประเทศให้มากที่สุด
เท่าที่จะทำได้ จากตาราง 3 - 18 แสดงให้เห็นว่า ณ สิ้นปี 2514 มีจำนวนผู้กู้ทั้งสิ้น 629
ราย เป็นเงินกู้ 154.2 ล้านบาท กระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ เกือบ 60 จังหวัด โดยแยก

เป็นภาคใต้ครั้งนี้ ภาคเหนือ 17.8 ล้านบาท ภาคกลาง 70.9 ล้านบาท ภาคตะวันออก 13.0 ล้านบาท ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 23.3 ล้านบาท ภาคตะวันตก 17.3 ล้านบาท และภาคใต้ 10.4 ล้านบาท⁷

ตาราง 3 - 18 ยอดเงินที่อนุมัติให้อุตสาหกรรมขนาดย่อมๆไป 2507 - 2514, จำนวนล้านบาท

ปี	จำนวนรายที่กู้	จำนวนเงินที่กู้	จำนวนจังหวัด
2507	12	2.4	9
2508	49	11.1	16
2509	70	15.7	22
2510	86	22.0	35
2511	112	26.3	39
2512	119	31.7	33
2513	114	26.4	37
2514	67	18.6	22
รวม	629	154.2	59

ที่มา : รายงานประจำปีงบประมาณ 2514, สำนักงานธุรกิจและอุตสาหกรรมขนาดย่อม

อย่างไรก็ดี สำนักงานธุรกิจและอุตสาหกรรมขนาดย่อมนับได้ว่าเป็นสถาบันการเงินที่สำคัญต่อธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่มีทุนดำเนินงานจำกัด เพราะสถาบันให้เงินกู้ในระยะปานกลางและระยะยาว พร้อมด้วยอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยในตลาด

และด้วยเหตุที่สำนักงานเป็นองค์การราชการ การดำเนินงานจึงอยู่ในขอบเขตจำกัด ทั้งติดขัดด้วยระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ สำนักงานจึงน่าจะปรับปรุงและแยกตัวอิสระจากราชการ พร้อมทั้งจัดหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนอื่นนอกเหนือจากงบประมาณและเงินทุนสมทบจากธนาคาร

⁷ รายงานประจำปีงบประมาณ 2514, สำนักงานธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม : กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, 2516), หน้า 24 - 26

กรุงไทย เช่นเงินกู้จากต่างประเทศ หรือ ระดมเงินทุนจากภายในประเทศ เป็นต้น
อีกประการหนึ่ง ไม่มีเหตุผลอันสมควรที่สำนักงานจะมาพึ่งรายได้จากดอกเบี้ยเงินฝาก
ร้อยละ 3 ต่อปี สำนักงานน่าจะคอย ๆ ผูกอบรวมเจ้าหน้าที่ทางด้านการศึกษาให้เงินกู้และจัดการเงิน
กู้และในที่สุดค่าเนื้องานเองทั้งหมดแทนการไปไขว่คว้าคนอื่นหาใจ

บริษัทประกันชีวิต ธุรกิจประกันชีวิตนับได้ว่าเป็นสถาบันการเงินที่สำคัญในตลาดทุน
จะเป็นผู้รวบรวมเงินทุนจากประชาชนทั่วไป และนำเงินที่รวบรวมได้ไปลงทุนในหลักทรัพย์
ในตลาดทุน ในประเทศไทยเริ่มตั้งแต่มีกิจการประกันชีวิตจนปัจจุบันการขยายตัวของกิจการ
ประกันชีวิตเป็นไปอย่างเชื่องช้ามากเมื่อเทียบกับสถาบันการเงินอื่นเช่นธนาคารพาณิชย์ หรือ
ธนาคารออมสิน เป็นต้น มูลเหตุอันสำคัญที่ทำให้ธุรกิจประกันชีวิตเจริญช้าได้แก่ ความไม่เข้าใจ
ประโยชน์การประกันชีวิตประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งคือการดำเนินงานของธุรกิจ
ประกันชีวิตมิได้รับความไว้วางใจจากประชาชนอย่างเพียงพอ

บริษัทประกันชีวิตในประเทศไทย เมื่อสิ้นปี 2514 มีอยู่ทั้งสิ้น 11 บริษัท เป็นบริษัทใน
ประเทศ 9 บริษัทและอีก 2 บริษัทเป็นบริษัทต่างประเทศ ในจำนวนบริษัทประกันชีวิตทั้ง 11
บริษัท มีอยู่เพียง 5 บริษัทเท่านั้นที่ดำเนินธุรกิจประกันชีวิตเพียงอย่างเดียวโดยเป็นบริษัทต่าง
ประเทศเสีย 1 บริษัท ที่เหลืออีก 6 บริษัทดำเนินธุรกิจด้านประกันชีวิตและประกันวินาศภัย
บริษัทประกันชีวิตมีสาขากระจายอยู่ทั่วประเทศ 136 สาขา

สินทรัพย์รวมของบริษัทประกันชีวิตเพิ่มจาก 378.2 ล้านบาทในปี 2504 เป็น
1,068.8 ล้านบาทในปี 2514 สินทรัพย์เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณปีละ 69.4 ล้านบาท หรือ
ประมาณร้อยละ 18.4

และจากการสำรวจประเทศทางภาคตะวันออกไกลในปี 1955 - 1959 ของสหประชา
ชาติในหัวเรื่องการออมทรัพย์ของประชากรด้วยการประกันชีวิตพบว่า จำนวนเงินประกันชีวิตของ
ไทยมีอยู่เพียงร้อยละ 0.5 ของเงินออมในแคละกรัวเรื่อน ซึ่งเป็นอัตราค่าสุดของประเทศทาง
ภาคตะวันออกไกล⁸ ขอเปรียบเทียบที่เห็นได้ชัดอีกประการหนึ่งว่า การประกันชีวิตของไทยมี
จำนวนต่ำมาก คือในปี 2513 อัตราส่วนทุนประกันชีวิตต่อรายได้ประชาชาติของประเทศไทยมี

⁸ Alek A. Rozental, Finance and Development in Thailand.
(New York: Praeger publishers, 1970), P. 321.

อยู่เพียง 0.04 ส่วนของสหรัฐอเมริกา 1.4 หรือเท่ากับ 35 เท่าของประเทศไทย⁹

เงินทุนของกิจการประกันชีวิต แหล่งเงินทุนที่สำคัญของกิจการประกันชีวิตในประเทศไทย อาจแยกได้เป็น 3 ทางด้วยกันคือ หุ้ญจกทะเลเบียน, หุ้ญส้ารองประกันชีวิตและกำไรสะสม แม้แหล่งเงินทุนจะแยกได้เป็น 3 ทางก็ตาม แต่เงินทุนมากกว่าร้อยละ 90 มาจากหุ้ญส้ารองกันชีวิตทั้งสิ้น

---

⁹ บัณฑิต กันตะบุตร, "กิจการประกันชีวิตในประเทศไทย", เอกสารประกอบปาฐกถาในการสัมมนาตัวแทนขายประกัน

ตาราง 3 - 19 แหล่งเงินทุนของบริษัทประกันชีวิตในประเทศไทย, 2504 - 2514, จำนวนล้านบาท

	2504	2505	2506	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514
ทุนจดทะเบียน	89.0	90.0	90.0	80.0	80.0	80.0	80.0	80.0	43.5	43.5	43.5
สำนักงานใหญ่	1.8	1.7	1.6	1.9	1.8	1.7	-	12.1	26.0	-2.8	-3.7
สำรอง	323.1	337.8	373.7	361.0	436.4	504.2	607.9	528.2	1,254.8	876.9	993.6
กำไรสะสม	-11.6	-4.8	-32.4	-35.7	-59.5	-51.8	-32.4	-40.0	-37.7	-36.0	-30.6
รวม	402.3	424.7	465.3	407.2	458.7	534.1	655.5	580.3	1,286.6	881.6	1,002.8

ที่มา : รายงานกิจการประกันภัยในประเทศไทย 2504 - 2514, กองประกันภัย, สำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงเศรษฐกิจ

ปี 2504 มีบริษัทที่จดทะเบียนดำเนินธุรกิจประกันชีวิต 13 บริษัท เป็นบริษัทคนไทย 11 บริษัท ของบริษัทต่างประเทศ 2 บริษัท

ต่อมาปี 2507 บริษัท นครหลวงประกันชีวิต จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทใหญ่และมั่นคงล้มละลาย และถูกถอนใบอนุญาต ซึ่งก่อผลกระทบกระเทือนอย่างมากต่อกิจการประกันชีวิตในประเทศไทย และในอีก 5 ปีต่อมา บริษัท ประกันชีวิตบูรพา จำกัด ก็ถูกถอนใบอนุญาตในปี 2511 มีผลกระทบกระเทือนต่อกิจการประกันชีวิตมากเช่นกัน ทั้งนี้เพราะประชาชนไม่มีความมั่นใจต่อความมั่นคงของธุรกิจประกันชีวิตอีกต่อไป ยังผลให้ประกันชีวิตมิได้เพิ่มขึ้นเท่าที่ควรทั้งที่รายได้ประชาชาติได้เพิ่มขึ้นมากจากการพัฒนาเศรษฐกิจ

จากตาราง 3 - 19 เห็นได้ชัดว่าเงินทุนดำเนินการเกือบทั้งหมดมาจากทุนสำรองประกันชีวิต ปี 2514 ทุนสำรองเท่ากับร้อยละ 99 ของทุนดำเนินการทั้งหมด ส่วนทุนจดทะเบียนอยู่ในอัตราค่ามากโดยเฉลี่ยแล้วประมาณบริษัทละ 5 ล้านบาทเท่านั้น

ข้อสงสัยแก่ประการหนึ่งคือ ธุรกิจประกันชีวิตเกือบทั้งหมดดำเนินการมีผลขาดทุนอยู่ตลอดมาโดยเฉพาะบริษัทของคนไทย ส่วนบริษัทต่างประเทศระยะ 2 ปีหลังคือ 2513 และ 2514 เริ่มมีกำไร สาเหตุอาจเนื่องจากความรุนแรงและความชำนาญของการดำเนินธุรกิจประกันชีวิตคนไทยมีน้อยกว่าชาวต่างประเทศประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่ง เนื่องจากประมวลรัษฎากรได้กำหนดการหักเงินสำรองประกันชีวิตเป็นค่าใช้จ่ายของบริษัทประกันชีวิต โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ในแง่จำกัดเก็บภาษีเพียงด้านเดียว มิได้มีการคำนึงถึงหลักคณิตศาสตร์ว่าด้วยการประกันภัยแต่อย่างใด กล่าวคือรายการที่ไม่ให้ถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธินั้นได้บัญญัติไว้ในมาตรา 65 ตรี แห่งประมวลรัษฎากร คือ 1.) เงินสำรองต่าง ๆ นอกจาก

ก) เงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันชีวิตที่กันไว้ก่อนคำนวณกำไร เฉพาะส่วนที่ไม่เกินร้อยละ 65 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ได้รับในรอบระยะเวลาบัญชี หลังจากหักเบี้ยประกันภัย ซึ่งเอาประกันต่อออกแล้ว¹⁰

บริษัทประกันชีวิต จึงพยายามนำเงินสำรองประกันชีวิตมาหักเป็นค่าใช้จ่ายให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีได้คำนึงถึงหลักวิชาว่าด้วยการประกันชีวิตเลย

¹⁰ นั้น เกตุทัต, ประมวลรัษฎากร : แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 20) 2513 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรศาสตร์ 2513), หน้า 42

ผลคือทุกบริษัทขาดทุนตามต้องการของเจ้าของ เพื่อประโยชน์ในการหลีกเลี่ยงภาษีเงินได้นิติบุคคล

นอกจากนี้ยังมีข้อสงสัยอีกประการหนึ่ง บริษัทของคนไทยซึ่งมีอยู่ถึง 9 บริษัทเทียบกับบริษัทต่างประเทศซึ่งมีอยู่เพียง 2 บริษัท แต่เงินสำรองประกันชีวิตของบริษัทที่มีอยู่มากกว่า 1 ใน 4 ของเงินทุนสำรองประกันชีวิตรวมกันทั้งหมด

จากขอบเขตที่ศึกษาคือตั้งแต่ปี 2504 จนถึง 2514 อันเป็นระยะเวลาจนถึง 11 ปี แต่กิจการประกันชีวิตดำเนินไปอย่างเชื่องช้า เงินทุนทั้งสิ้นเพิ่มจาก 402.3 ล้านบาทในปี 2504 เป็น 1,002.8 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเพียง 2.5 เท่า ด้านเงินทุนสำรองประกันชีวิตเพิ่มจาก 323.1 ล้านบาทในปี 2504 เป็น 993.6 ล้านบาทในปี 2514 หรือเพิ่มเท่ากับ 3 เท่าเท่านั้นเอง ยอดกำไรสะสมของทั้งอุตสาหกรรมยังแสดงผลขาดทุนสะสมยกมาถึง 30.6 ล้านบาท อันแสดงถึงกิจการประกันชีวิตยังมีได้มีการพัฒนาให้ก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

สินทรัพย์และเงินลงทุน ตามหลักการของการลงทุนในสินทรัพย์ของธุรกิจควรลงทุนในสินทรัพย์ชนิดที่สอดคล้องหรือเหมาะสมกับเงินทุนของธุรกิจ บริษัทประกันชีวิตก็เช่นเดียวกัน ควรมีนโยบายการลงทุนให้สอดคล้องกับชนิดของเงินทุนที่ธุรกิจได้มาและมีอยู่ ส่วนใหญ่ของเงินทุนของบริษัทประกันชีวิตได้จากเบี้ยประกันในกรมธรรม์ประกันชีวิต เงินทุนจึงมีอายุยาวนาน เหมาะสมที่จะลงทุนในหลักทรัพย์ของตลาดทุน เพื่อให้ธุรกิจจะได้มีรายได้ถาวรจากดอกเบี้ยหรือเงินปันผลเพื่อใช้จ่ายในการดำเนินงานและเหลือเป็นกำไรสะสมเพื่อเป็นทุนดำเนินการต่อไป นอกจากนี้ บริษัทประกันภัยยังต้องลงทุนในหลักทรัพย์ของตลาดเงินส่วนหนึ่งเพื่อรักษาสภาพคล่อง (liquidity) ของบริษัท ตามปกติของการดำเนินงานบริษัทย่อมมีกรมธรรม์ประกันชีวิตที่ต้องจ่ายเงินเมื่อครบกำหนดหรือเกิดอุบัติเหตุหรือเสียชีวิตมาก บริษัทก็จำเป็นต้องมีสภาพคล่องไว้เพื่อที่จะไคสามารถชำระหนี้สินที่เกิดขึ้นเป็นประจำ และมากเป็นครั้งคราว

ตาราง 3 - 20 สินทรัพย์ของบริษัทประกันชีวิตในประเทศไทย, 2504 - 2514 จำนวนล้านบาท

	2504	2505	2506	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514
เงินสด	27.6	22.7	40.6	38.4	43.9	84.8	129.0	179.1	149.4	162.1	234.8
หลักทรัพย์	36.3	35.3	39.0	57.4	62.0	59.5	61.8	29.4	71.5	84.5	91.1
เงินให้กู้ยืม	191.1	191.5	195.0	161.6	173.0	188.7	248.6	262.7	348.1	459.1	513.5
หลักทรัพย์ประกัน	15.7	13.5	13.5	14.5	14.5	14.5	12.5	45.5	22.2	22.2	22.2
รายได้ค้างรับ	44.6	80.6	64.7	69.2	80.3	94.5	89.8	82.8	39.9	41.4	46.6
สินทรัพย์อื่น	44.8	55.9	57.0	52.7	91.6	114.5	167.8	203.3	204.0	196.9	160.6
สำนักงานใหญ่	18.1	29.0	28.4	32.7	22.7	20.2	48.7	7.5	-	-	-
รวม	378.2	428.5	438.2	426.5	488.0	576.7	758.2	810.3	835.1	966.2	1,068.8

ที่มา : รายงานกิจการประกันภัยในประเทศไทย 2504 - 2514, กองประกันภัย, สำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงเศรษฐกิจ

การลงทุนของบริษัทประกันชีวิตต้องอยู่ภายใต้บังคับกฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2511) ออกตามความในพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2510¹¹ ซึ่งได้กำหนดเงื่อนไขการลงทุนในหลักทรัพย์แต่ละชนิด และเงื่อนไขการใหญ่แกธุรกิจหรือเอกชน

สินทรัพย์ของบริษัทประกันชีวิตเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณปีละ 29 ล้านบาท

สินทรัพย์มากกว่าครึ่งลงทุนอยู่ใน เงินสด หลักทรัพย์ และเงินใหญ่แก อันเป็นการลงทุนเพื่อรักษาสภาพคล่องประการหนึ่งและอีกประการหนึ่งก่อให้เกิดรายได้ ประจำแกธุรกิจประกันชีวิตเพื่อธุรกิจจะได้สามารถดำเนินอยู่ได้

ในปี 2514 เงินใหญ่แกสูงถึง 513.5 ล้านบาทซึ่งเท่ากับร้อยละ 85 ของเงินลงทุน และเท่ากับร้อยละ 46.1 ของสินทรัพย์รวม การใหญ่แกสามารถแยกได้เป็น 5 ประเภทตามชนิดของหลักทรัพย์ที่เอามาเป็นประกัน ได้แก่

1. การใหญ่แกโดยมีกรมธรรม์เป็นประกัน
2. การใหญ่แกโดยมีทรัพย์สินจำนองไว้
3. การใหญ่แกโดยมีธนาคารพาณิชย์เป็นประกัน
4. การใหญ่แกโดยมีหลักทรัพย์เป็นประกัน และ
5. ใหน่งงานของบริษัทใหญ่แก

มากกว่าร้อยละ 90 ของเงินใหญ่แกเป็นการใหญ่แกโดยมีกรมธรรม์เป็นประกันและการใหญ่แกโดยมีทรัพย์สินจำนอง อย่างไรก็ตามการใหญ่แกนี้อยู่ภายใต้บังคับของกฎกระทรวงฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2511) ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2510 ซึ่งกำหนดให้การใหญ่แกโดยมีหลักทรัพย์เป็นประกันการใหญ่แกต้องไม่เกิน 2 ปี ถ้ามีอสังหาริมทรัพย์เป็นประกันใหญ่แกได้ไม่เกิน 3 ปี ส่วนการใหญ่แกโดยมีธนาคารพาณิชย์ค้ำประกันและการใหน่งงานบริษัทใหญ่แกโดยมีผู้ค้ำประกัน ุได้ไม่เกิน 1 ปี จะเห็นได้ว่า เงินใหญ่แกนี้เป็นเงินทุนที่มีระยะเวลาอันสั้นคือ 1 - 3 ปีเท่านั้น เงินทุนนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นเงินทุนของตลาดเงินมากกว่าเงินทุนของตลาดทุน

คานการลงทุนในหลักทรัพย์ ได้แกการลงทุนหลักทรัพย์ในตลาดทุน ที่ประกอบด้วยพันธบัตรรัฐบาล ทุนสามัญและทุนกูของธุรกิจ ซึ่งบริษัทประกันชีวิตลงทุนไว้เพียง 91.1 ล้านบาท ซึ่งเท่ากับร้อยละ 15 ของเงินลงทุนและเท่ากับร้อยละ 8.2 ของสินทรัพย์รวม ซึ่งถือว่ายังอยู่ในอัตราค่าเมื่อเทียบกับสินทรัพย์อื่นของธุรกิจประกันชีวิต

¹¹ รายละเอียดอยู่ใน รายงานธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย 2514, กองประกันภัยกระทรวงเศรษฐกิจ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เทพนิตกรการพิมพ์, 2516) หน้า 117

ข้อที่น่าสังเกตและถือว่าเป็นการไม่ถูกต้องได้แก่การลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ของบริษัท ประกันชีวิต อันได้แก่ที่ดินและสถานที่ทำการ เงินทุนที่ลงทุนในสินทรัพย์ดังกล่าวในปี 2504 - 2508 มีมากกว่า 1 ใน 2 ของเงินทุนจดทะเบียนของบริษัทประกันชีวิต หลังจากปี 2508 - 2514 เงินลงทุนในอสังหาริมทรัพย์มีมากกว่าเงินทุนจดทะเบียนของกิจการประกันชีวิต จนอาจกล่าวได้ว่าธุรกิจประกันชีวิตเป็นธุรกิจประเภทจับเสือมือเปล่าหรือเสือนอนกินทำนองนั้น จากการลงทุนไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสมนั่นเองเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ธุรกิจประกันชีวิต ไม่เจริญก้าวหน้าไปเท่าที่ควร

สิ่งที่เห็นได้ชัดเจกว่า ความชำนาญและความก้าวหน้าทางวิชาการของบริษัทต่างประเทศซึ่งมีเพียง 2 บริษัทที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย ซึ่งมีสินทรัพย์รวมเพียง 57.7 ล้านบาท หรือเท่ากับประมาณ 1 ใน 6 ของสินทรัพย์ของกิจการประกันชีวิตทั้งสิ้น และเพิ่มขึ้นเป็น 372.1 ล้านบาทหรือเพิ่มขึ้น 6.5 เท่าในปี 2514 ซึ่งเท่ากับ 1 ใน 3 ของสินทรัพย์ของกิจการประกันชีวิตทั้งสิ้น เห็นได้ชัดว่าเจริญเร็วกว่ากิจการประกันชีวิตของไทยมาก เพราะของไทยซึ่งมีอยู่ถึง 9 บริษัท มีสินทรัพย์รวมในปี 2504 เท่ากับ 320.5 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็น 696.7 ล้านบาทในปี 2514 หรือเพิ่มขึ้นเพียง 2 เท่า

สรุปได้ว่าสินทรัพย์ส่วนใหญ่ของกิจการประกันชีวิต ยังนำไปลงทุนอยู่ในตลาดเงินคือ เป็นเงินกู้ยืมประมาณเกือบร้อยละ 50 ของสินทรัพย์รวม เงินทุนของกิจการประกันชีวิตที่นำไปลงทุนในตลาดหุ้นเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยเพียงปีละประมาณ 5.5 ล้านบาทเท่านั้น ในปี 2514 เงินลงทุนในหลักทรัพย์ของตลาดหุ้นยังไม่ถึงร้อยละ 10 ของสินทรัพย์รวม นับว่ายังอยู่ในระดับต่ำมาก

ปริมาณของการประกันชีวิตในประเทศไทยยังอยู่ในอัตราค่าตามที่กล่าวมาแล้ว กล่าวคือ ยังมีปริมาณค่าทั้งจำนวนกรมธรรม์ประกันชีวิต และปริมาณค่าทั้งจำนวนเงินเอาประกัน จำนวนผู้เอาประกันในปี 2507 - 2509 มีประมาณร้อยละ 1 ของประชากรทั้งสิ้น และลดลงเหลือเพียงร้อยละ 0.8 ในปี 2514 ส่วนจำนวนเงินเอาประกันตัวเฉลี่ยต่อรายเท่ากับ 17,300.- บาทในปี 2504 ลดลงเหลือประมาณเท่ากับ 15,000.- บาทในปี 2510 ที่ลดลงเพราะมีกรมธรรม์ประกันชีวิตประเภทอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นซึ่งแต่ละรายประกันไม่เกิน 10,000.- บาท

และเงินเอาประกันเพิ่มขึ้นเป็น 27,000.- บาทต่อรายในปี 2514¹²

ตาราง 3 - 21 ประวัติรายละเอียดกิจการประกันชีวิตในประเทศไทย,
2504 - 2514, จำนวนล้านบาท

ปี	จำนวนราย	เงินเอาประกัน	เบี้ยประกันสุทธิ	เงินสำรอง กรมธรรม์
2504	219,638	2,599.5	98.6	325.3
2505	254,155	3,121.8	112.6	338.5
2506	299,755	3,691.5	132.3	366.8
2507	306,888	3,940.8	154.6	356.9
2508	391,138	5,002.8	185.7	430.1
2509	306,453	5,390.5	230.1	485.9
2510	344,795	5,171.9	276.9	579.9
2511	256,367	4,840.4	288.8	631.2
2512	253,767	5,143.5	297.8	726.7
2513	211,396	5,267.4	325.9	875.7
2514	289,921	6,347.8	363.7	991.2

ที่มา : รายงานกิจการประกันภัยในประเทศไทย 2504 - 2514, กองประกันภัย,
สำนักงานปลัดกระทรวง, กระทรวงเศรษฐการ

บริษัทประกันวินาศภัย ณ. สิ้นปี 2514 มีบริษัทประกันวินาศภัยอยู่ 55 บริษัท เป็น
บริษัทภายในประเทศ 46 บริษัท และบริษัทต่างประเทศอีก 9 บริษัท บริษัทดังกล่าวมีสาขา
กระจายอยู่ทั่วประเทศรวม 126 สาขา มีสินทรัพย์ทั้งสิ้น 757.1 ล้านบาท ซึ่งประกอบด้วย
เงินสดและอสังหาริมทรัพย์เป็นส่วนใหญ่ กิจการประกันวินาศภัยมีลักษณะแตกต่างจากกิจการ

¹² รายงานกิจการประกันภัยในประเทศไทย 2504 - 2514, กองประกันภัย สำนักงาน
ปลัดกระทรวง กระทรวงเศรษฐการ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เทพนิมิตการพิมพ์,
2504 - 2514)

ตาราง 3 - 22 เงินทุนของบริษัทประกันวินาศภัยในประเทศไทย 2504 - 2514, จำนวนล้านบาท

	2504	2505	2506	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514
ทุนจดทะเบียน	121.9	124.8	131.0	148.0	173.7	157.0	210.9	245.5	282.7	282.7	282.7
สำนักงานใหญ่	14.6	17.0	22.9	25.5	18.5	40.5	20.9	29.9	319.1	97.9	92.8
สำรอง	201.4	211.1	222.4	286.8	272.5	284.9	361.3	566.8	278.8	167.5	186.3
กำไรสะสม	-28.8	-17.7	-56.5	-26.5	-31.3	-36.4	-41.1	-23.6	-33.7	-40.0	-33.9
รวม	309.1	335.2	319.8	433.8	433.4	446.0	552.0	818.6	846.9	508.1	527.9

ที่มา : รายงานกิจการประกันภัยในประเทศไทย 2504 - 2514, กองประกันภัย, สำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงเศรษฐกิจ

ประกันชีวิตคือ กิจการประกันวินาศภัยนั้นขายบริการ ส่วนกิจการประกันชีวิตคล้ายกับการให้
เอาประกันฝากสะสมทรัพย์ รายได้หลักของกิจการได้จากเบี้ยประกันภัย ซึ่งแตกต่างจาก
ธุรกิจประกันชีวิตซึ่งรายได้หลักได้จาก ดอกเบี้ย และเงินปันผล อันเป็นรายได้จากเงินทุนของ
เบี้ยประกันชีวิตที่ธุรกิจนำไปลงทุนไว้

แหล่งเงินทุน แหล่งเงินทุนที่สำคัญของบริษัทประกันวินาศภัยแยกได้เป็น 3 แหล่ง
คือเงินทุนจากเจ้าของ เงินทุนสำรองจากเบี้ยประกันภัย และกำไรสะสมอันได้จากการดำเนินงาน

เงินทุนจากเจ้าของหรือเงินทุนจดทะเบียนของบริษัทประกันวินาศภัยแตกต่างจากเงิน
ทุนจากเจ้าของของบริษัทประกันชีวิต ทั้งนี้เพราะเงินทุนส่วนใหญ่ของบริษัทประกันชีวิตเป็น
เงินทุนสำรองประกันชีวิต เงินทุนจากเจ้าของมีเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับเงินทุนทั้งหมด ส่วน
บริษัทประกันวินาศภัย เงินทุนจากเจ้าของมีอยู่ประมาณ 1 ใน 3 ของเงินทุนทั้งหมด และโดย
เฉพาะในปี 2513, 2514 เงินทุนจากเจ้าของมีมากกว่า 1 ใน 2 ของเงินทุนรวม

ควยมีบริษัทประกันวินาศภัยอยู่ 9 บริษัทที่เป็นของต่างประเทศ และทั้งหมดเป็นสาขา
ของบริษัทใหญ่ในต่างประเทศ เงินทุนจึงได้มาจากสำนักงานใหญ่ในต่างประเทศ และมียอด
เปลี่ยนแปลงขึ้นลงอยู่เสมอ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรายการที่ เกิดขึ้นระหว่างสำนักงานใหญ่และสาขา
ส่วนเงินทุนสำรองเพื่อการเสี่ยงภัย อันที่จริงก็คือเบี้ยประกันภัยรับล่วงหน้านั่นเอง
เพราะการประกันวินาศภัยผู้เอาประกันต้องชำระค่าเบี้ยประกันเต็มตามจำนวน และตามกรม
ธรรม์ประกันภัยในประเทศไทยมักมีอายุ 1 ปี เบี้ยประกันภัยที่ผู้เอาประกันจ่ายจึงเป็นการจ่าย
สำหรับกรมธรรม์วงหนึ่งปี

หลักเกณฑ์ในการตั้งสำรองของบริษัทประกันวินาศภัย ส่วนใหญ่หรือทั้งหมดมิได้มีการ
ตั้งตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย หากแต่ตั้งตามส่วนที่สามารถหักเป็นค่าใช้จ่ายก่อนเสียภาษี
เงินได้ ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ทวิ (1) ขอ ก. ซึ่งให้ถือเงินทุนสำรองเท่ากับ
ร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ หรือเบี้ยประกันรับส่วนที่หักเบี้ยประกันต้อออกแล้วเป็น
ค่าใช้จ่ายก่อนคำนวณภาษีเงินได้ เป็นผลให้เงินทุนสำรองเพิ่มลดตามปริมาณเบี้ยประกันสุทธิ
ที่ได้รับ

กำไรสะสมของบริษัทประกันวินาศภัยก็เช่นเดียวกับกำไรสะสมของบริษัทประกันชีวิต
กล่าวคือมีขาดทุนสะสมยกมาตลอด ทั้งนี้ก็มีเหตุมาจากการสามารถหักเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ

ร้อยละ 65 เป็นเงินสำรองเพื่อการเสี่ยงภัยและสามารถตั้งเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานได้ เป็นผลให้การคำนวณผลการดำเนินงานมียอดขาดทุนสุทธิ และสาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้ธุรกิจประกันวินาศภัยดำเนินงานขาดทุนเพราะปริมาณผู้เอาประกันยังน้อยเพราะไม่เห็นประโยชน์การประกันภัย ประกอบกับบริษัทมีค่าใช้จ่ายสูง อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อเบี้ยประกันที่ถือเป็นรายได้โดยเฉลี่ยแล้วมากกว่าร้อยละ 50 ทั้งนี้ยังมีอัตราส่วนค่าสินไหมทดแทนต่อเบี้ยประกันที่ถือเป็นรายได้ที่มีมากกว่าร้อยละ 50 เช่นเดียวกัน¹³

สินทรัพย์และเงินลงทุน ท่านองเดียวกันกับบริษัทประกันชีวิต การลงทุนในสินทรัพย์ โดยเฉพาะการลงทุนในหลักทรัพย์ต้องอยู่ภายใต้บังคับ กฎกระทรวงฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2511) ออกตามความในพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2510 ได้กำหนดเงื่อนไขการลงทุนในหลักทรัพย์และการให้กู้ยืมโดยมีสินทรัพย์หรือบุคคลเป็นประกัน

---

¹³ Op. cit., หน้า 83, 85

ตาราง 3 - 23 สินทรัพย์ของบริษัทประกันวินาศภัยในประเทศไทย 2504 - 2514, จำนวนล้านบาท

	2504	2505	2506	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514
เงินสด	41.6	55.2	36.7	52.4	56.4	70.2	103.9	179.6	263.5	279.2	280.9
หลักทรัพย์	20.9	20.9	28.6	45.0	71.7	73.2	74.9	49.1	69.0	87.4	105.7
เงินในบัญชี	52.6	53.3	41.0	42.0	41.6	40.5	51.3	20.3	24.2	38.8	60.1
หลักทรัพย์ประกัน	42.2	27.5	27.1	26.8	27.2	25.2	20.9	82.2	78.4	77.7	81.0
รายได้คางรับ	92.2	12.5	52.2	61.6	51.1	61.6	50.0	96.1	89.0	66.7	99.4
สินทรัพย์อื่น	29.4	33.7	36.8	38.2	45.2	52.4	77.9	65.8	124.9	134.6	130.0
สำนักงานใหญ่	7.8	11.4	13.7	22.8	8.3	22.2	9.0	6.2	-	-	-
รวม	286.7	214.5	236.1	287.8	301.5	345.3	387.9	499.3	649.0	684.4	757.1

ที่มา : รายงานกิจการประกันภัยในประเทศไทย 2504 - 2514, กองประกันภัย, สำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงเศรษฐกิจ

สินทรัพย์รวมเพิ่มจาก 286.7 ล้านบาทในปี 2504 เป็น 757.1 ล้านบาทในปี 2514 เพิ่มขึ้นประมาณ 2 เท่า ช่วงเวลาระหว่างปี 2504 - 2508 ประมาณร้อยละ 50 ของสินทรัพย์ของบริษัทประกันวินาศภัยลงทุนใน เงินสด, หลักทรัพย์ และเงินฝากออม ในช่วงหลังคือ 2509 - 2514 บริษัทหันไปถือเงินสดและหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น ส่วนเงินฝากออมนั้นมีแนวโน้มให้กู้ยืมลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงระยะเวลาแรกในตาราง 3 - 23 การที่ธุรกิจประกันวินาศภัยหันไปลงทุนในหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นอันได้แก่ พันธบัตรรัฐบาล หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ และหุ้นกู้ของธุรกิจ น่าจะเป็นการถูกต้อง ทั้งนี้เพราะเงินลงทุนส่วนใหญ่เป็นเงินทุนจากเจ้าของหรือเงินทุนของธุรกิจเองมิใช่มีลักษณะเป็นเงินฝากอย่างธุรกิจประกันชีวิต ดังนั้นธุรกิจประกันวินาศภัยจึงสามารถรับภาระการเสี่ยงภัยในการลงทุนได้มากกว่าธุรกิจประกันชีวิต และเหตุผลอีกประการหนึ่งได้แก่ความแน่นอนและมั่นคงของรายได้จากดอกเบี้ยหรือเงินปันผล มีความสำคัญและจำเป็นมากต่อบริษัทประกันชีวิตเพราะเป็นรายได้หลักที่นำมาใช้จ่ายดำเนินงาน ส่วนธุรกิจประกันวินาศภัยมีรายได้หลักจากเบี้ยประกันภัย รายได้จากดอกเบี้ยและเงินปันผลจึงเป็นเพียงอันดับรอง

อย่างไรก็ตามนอกจากการลงทุนในหลักทรัพย์แล้ว ธุรกิจประกันวินาศภัยยังต้องรักษาสภาพคล่องเพื่อสามารถจ่ายเป็นค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เอาประกันเมื่อเกิดการเสียหายต่าง ๆ ขึ้น การรักษาสภาพคล่องนี้ธุรกิจกระทำโดยการเก็บไว้เป็นเงินสด ในปี 2514 ธุรกิจประกันวินาศภัยลงทุนไว้ในเงินสดถึงร้อยละ 37 หรือประมาณ 2 ใน 5 ของสินทรัพย์รวม เป็นอัตราส่วนสูงสุดในบรรดาสินทรัพย์ทั้งสิ้นของธุรกิจ การลงทุนในหลักทรัพย์มีอยู่ประมาณ 106 ล้านบาท เท่ากับร้อยละ 64 ของเงินลงทุน และเท่ากับร้อยละ 14 ของสินทรัพย์รวม ในจำนวนนี้แยกเป็นการลงทุนในพันธบัตรรัฐบาลประมาณร้อยละ 6 และในหุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ และหุ้นกู้ก็ประมาณร้อยละ 8 เมื่อเทียบกับสินทรัพย์ทั้งสิ้น

แทนที่จะถือเป็นเงินสดในมือ และฝากธนาคาร เพื่อรักษาสภาพคล่องบริษัทประกันวินาศภัยน่าจะได้นำเงินสดไปลงทุนในหลักทรัพย์ระยะสั้น เช่นตั๋วเงินคลัง ซึ่งจะเป็นรายได้เพิ่มขึ้นอีกด้านหนึ่งแก่ธุรกิจ

บทบาทของธุรกิจประกันวินาศภัยที่มีต่อตลาดทุนนั้นยังมีอยู่น้อย สินทรัพย์ของธุรกิจจำนวน 757.1 ล้านบาทในปี 2514 มีเงินลงทุนอยู่ในหลักทรัพย์เพียง 105.7 ล้านบาทเท่านั้น เท่ากับร้อยละ 14 ของสินทรัพย์รวม และเงินทุนจากธุรกิจประกันวินาศภัยที่นำไปซื้อหลักทรัพย์

ในตลาดทุนเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยเพียงปีละประมาณ 8.5 ล้านบาทเท่านั้น

อนึ่ง การตั้งสำรองเพื่อการเสี่ยงภัย การลงทุนในสินทรัพย์ประเภทต่าง ๆ ตลอดจนการลงทุนในหลักทรัพย์ควรมีการใช้วิชาการ เข้าช่วยแทนการใช้เพียงการคาดคะเนสามัญสำนึก และประสบการณ์ (Intuitive thinking) เท่านั้น

บริษัทธุรกิจการเงินและค่าหลักทรัพย์ (Finance and Securities Companies)

ไกล่เกลี่ยมาแล้วธุรกิจประเภทการเงินและค่าหลักทรัพย์ได้เริ่มต้นประมาณปี 2503 และได้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา และคงจะเจริญรุดหน้าไปอีกมาก ตลอดจนมีบทบาทอย่างสำคัญในฐานะเป็นตัวกลาง (Intermediary) ระดมทุนจากเจ้าของเงินทุน นำไปยังแหล่งที่ต้องการเงินทุน ในขณะที่เดียวกันยังทำหน้าที่เป็นนายหน้าค่าหลักทรัพย์ (Broker) และเป็นผู้ค้าหลักทรัพย์ (Dealer) ไปในตัวด้วย หน้าที่ดังกล่าวจะทำให้หลักทรัพย์ที่ธุรกิจออกมากกระจายไปยังผู้ลงทุน

บริษัทธุรกิจการเงินและค่าหลักทรัพย์ในประเทศไทยแตกต่างกันมากตาม ขนาด วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน ลักษณะการลงทุน ระดับความเสี่ยงภัยที่ยอมรับในแต่ละธุรกิจ ตลอดจนความสัมพันธ์ที่มีต่อเจ้าของเงินทุนและผู้ต้องการเงินทุน

ส่วนใหญ่ของธุรกิจที่ตั้งขึ้นมาในระยะแรกดำเนินการอยู่ในตลาดเงิน เพราะในระยะนั้นตลาดทุนยังมีขนาดเล็กมาก คงมีแต่การรัฐบาลเท่านั้นกล่าวคือ การขายพันธบัตรของรัฐบาล ธุรกิจที่ทำทั้งหลายจึงเป็นกิจกรรมในตลาดเงิน เช่น ให้ธุรกิจไปเพื่อเป็นทุนหมุนเวียน (Working capital loan) ซื้อลดเช็ค (discount cheque) ให้เอกชนไปเพื่อซื้อสินทรัพย์เช่ารถยนต์ (Hire purchase) ตลอดจนการให้เอกชนไปใช้จ่ายอื่น ๆ (Personal loan) เป็นต้น

ธุรกิจที่ทำหน้าที่อย่างแท้จริงมีอยู่เพียงไม่กี่บริษัท เช่น บริษัทค่าหลักทรัพย์และลงทุน จำกัด (Thai Investment and Securities Co., Ltd.) บริษัทกรุงเทพธนพาณิชย์ จำกัด (Bangkok First Investment & Trust Co., Ltd.) บริษัทบางกอกโนมูระอินเตอรันแนชชั่นแนล ซีเคียวริตี้ส์ จำกัด (Bangkok Nomura International Securities Co., Ltd.) เป็นต้น ซึ่งทำหน้าที่ใหญ่เงินระยะปานกลาง และระยะยาวแก่ธุรกิจ โดยการพิจารณาถึงโครงการลงทุนแทนการค้ำหลักทรัพย์ประกันของผู้เป็นหลัก นอกจากนี้หน้าที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง

ได้แก่ การเป็นนายหน้าประกัน (Underwriter) การขายหุ้นให้แก่ธุรกิจต่าง ๆ รวมถึง การเป็นนายหน้าขายหุ้น (Commission Broker) และผู้ถือหุ้น (Dealer) บริษัทขนาดเล็กที่มีส่วนในตลาดหุ้น ได้แก่ บริษัทเฮาส์แมน จำกัด บริษัทบุคคลภัย จำกัด บริษัทอาบบุญ จำกัด เป็นต้น ส่วนใหญ่เป็นบริษัทที่มีเงินทุนไม่มากพอที่จะเป็นนายหน้าประกันการขายหุ้นเอง แต่เป็นผู้รับช่วงนายหน้าประกันการขายหุ้น (Sub-underwriter) หน้าที่อันสำคัญประการต่อไปได้แก่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา (Investment Adviser) แก่ผู้ต้องการลงทุน

อย่างไรก็ตามธุรกิจการเงินและหลักทรัพย์จะทำหน้าที่ในตลาดหุ้นเพียงอย่างเดียว ย่อมไม่ได้ เพราะตลาดหุ้นยังมีขนาดเล็กกิจกรรมต่าง ๆ จึงยังไม่มากพอที่ธุรกิจจะสามารถ คำนึงงานอยู่ได้โดยอาศัยรายได้จากตลาดหุ้นเพียงอย่างเดียว ธุรกิจการเงินและหลักทรัพย์จึงทำธุรกิจในตลาดเงินด้วย

แหล่งเงินทุน แหล่งเงินทุนของธุรกิจการเงินและหลักทรัพย์อาจแยกตามแหล่งที่มาได้ดังนี้

1. เงินทุนจดทะเบียน ส่วนใหญ่ของธุรกิจการเงินและหลักทรัพย์ที่จัดตั้งขึ้นมามี ลักษณะของแบบร่วมทุน (Joint venture) กับต่างประเทศหรือร่วมทุนกันเองระหว่างสถาบัน การเงินในประเทศ เช่น :

บริษัทหลักทรัพย์และลงทุน จำกัด เป็นการร่วมทุนระหว่าง Bankers Trust (U.S.A.) ธนาคารกสิกรไทย และ Dai-Ichi Kangyo Bank (Japan)

บริษัทกรุงเทพธนสาร จำกัด เป็นการร่วมทุนของ ธนาคารกรุงเทพและธนาคาร First National City Bank (U.S.A.)

บริษัทบางกอกโนมูระ อินเตอร์เนชันแนล ซีเคียวริตี้ส์ จำกัด เป็นการร่วมทุน ระหว่าง ธนาคารกรุงเทพ และ Nomura Securities Co., Ltd. (Japan)

Wardley Finance Co., Ltd. เป็นของ Hong Kong & Shanghai Banking Corp. (U.K.)

First National City Development Finance (Thailand) Ltd. เป็นของ First National City Bank (U.S.A.)

Thai Financial Syndicate Ltd. เป็นการร่วมทุนของธนาคาร 11 แห่ง
ในประเทศไทย เป็นต้น

ในระยะแรกเนื่องจากไม่มีกฎหมายเฉพาะใช้บังคับ ธุรกิจการเงินและค้าหลักทรัพย์จึงจดทะเบียนเป็นบริษัท จำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังเช่นธุรกิจการค้า
ธรรมดา และเงินทุนจดทะเบียนอยู่ระหว่าง 1 - 30 ล้านบาท

จนกระทั่งปลายปี 2514 ต้นปี 2515 ขณะที่ยังอยู่ระหว่างการปฏิวัติ คณะปฏิวัติ
ตามข้อเสนอแนะของธนาคารแห่งประเทศไทย เห็นควรมีการควบคุมธุรกิจการเงินและค้าหลัก
ทรัพย์ ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของสาธารณชน จึงได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ว่าด้วย
การควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือความผาสุกแห่งสาธารณชน ใน
ประกาศนี้ได้รวมเอาธุรกิจการเงินและค้าหลักทรัพย์ด้วย จากนั้นกระทรวงการคลังได้ออก
ประกาศกระทรวงการคลังลงวันที่ 19 กันยายน 2515 เรื่อง กำหนดเงื่อนไขในการอนุญาต
ให้ประกอบกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 (7) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ใน
ประกาศนี้ได้กำหนดให้บริษัทเงินทุนต้องมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 40 ล้านบาท และมีทุนซึ่งชำระ
แล้วไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาท ส่วนบริษัทหลักทรัพย์ที่ประกอบกิจการนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์
กิจการค้าหลักทรัพย์ กิจการที่ปรึกษาการลงทุน หรือกิจการจัดการลงทุน ต้องมีทุนจดทะเบียนไม่
ต่ำกว่า 1 ล้านบาท และบริษัทหลักทรัพย์ที่ประกอบกิจการจำหน่ายหลักทรัพย์ต้องมีทุนจดทะเบียน
ไม่ต่ำกว่า 5 ล้านบาท

2. เงินทุนจากการขายตั๋วสัญญาใช้เงิน (Promisory note)

เนื่องจากพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ได้กำหนดไว้ว่า
บริษัทจำกัดที่รับฝากเงินจากประชาชนได้นั้นจะมีได้เพียงแคธนาคารพาณิชย์ ส่วนธนาคารออม
สินและธนาคาร เกษตรและสหกรณ์การ เกษตรนั้นมีพระราชบัญญัติจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะกำหนดไว้
เพราะฉะนั้นธุรกิจการเงินและค้าหลักทรัพย์จึงไม่สามารถรับฝากเงินจากประชาชนได้ เพราะ
เป็นเพียงบริษัทจำกัดธรรมดา ธุรกิจจึงหลีกเลี่ยงบทบัญญัติของกฎหมายทำเป็นขายตั๋วสัญญาใช้
เงินแก่ประชาชน ที่จริงแล้วก็คือรับฝากเงินจากประชาชนนั่นเอง

เงินทุนที่ได้จากการขายตั๋วสัญญาใช้เงินนับว่าเป็นแหล่งเงินทุนหลักและสำคัญของ
ธุรกิจการเงินและค้าหลักทรัพย์ ซึ่งเห็นได้จากตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 - 24 Borrowing from The Public by Finance Companies,
Million baht.

No.	Name of Company	Amount outstanding	
		2513	2514
1	Abboon and Son	1.3	1.4
2	Bangkok First Investment & Trust	101.6	398.1
3	Bangkok Investment	15.0 ^{1/}	20.0 ^{1/}
4	Bangkok Nomura International Securities	5.2	144.6
5	Chase Manhattan Investment	-	133.6
6	Commercial Credit Corporation	20.3	41.0 ^{2/}
7	Commercial Trust	10.0 ^{1/}	20.0 ^{1/}
8	First National City Development Finance (Thailand)	26.8	56.5
9	National Mutual Fund	15.0 ^{1/}	20.0 ^{1/}
10	Siam Industrial Credit	48.7	69.3
11	Thai Finance	5.1	55.0 ^{3/}
12	Thai Financial Syndicate	50.4	106.4
13	Thai Investment & Securities	126.6	318.9
14	Thai Oversea Trust	-	190.9
15	Union Enterprise	8.0	12.0
16	Wardley Finance	-	49.1 ^{2/}
17	Z & R Investment & Consultant	0.1	0.5
18	Chartered Finance	-	-
	Total	434.1	1,636.3

^{1/} Guestimate based on figures up to June 1970

^{2/} Rounded Figure

^{3/} Projection based on figures up to November 1971

ที่มา : รายงานโครงสร้างสถาบันการเงินในประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย
(มีนาคม 2515)

เห็นได้ว่าเงินกู้จากประชาชนกลาอีกนัยหนึ่ง เงินทุนที่ได้จากการขายตั๋วสัญญาใช้เงิน ที่ธุรกิจการเงินไคมา ในปี 2513 มีเพียง 434.1 ล้านบาทเท่านั้น ในปี 2514 เพิ่มขึ้นถึง 1,636.3 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นเกือบ 4 เท่าตัวภายในเวลาเพียงปีเศษ และเท่ากับประมาณ ร้อยละ 6 ของเงินฝากสะสมและประจำของธนาคารพาณิชย์ (ในปี 2514 ธนาคารพาณิชย์มี เงินฝากสะสมและประจำ 28,968.3 ล้านบาท) สาเหตุที่ประชาชนนิยมหันมาฝากเงินด้วยการซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินจากบริษัทการเงินและค้าหลักทรัพย์ เนื่องจากได้รับอัตราดอกเบี้ยสูงกว่า ดอกเบี้ยเงินฝากประจำของธนาคารพาณิชย์ แม้ว่าจะต้องหักภาษีเงินได้แล้วก็ตาม ผู้ฝากก็ยัง ได้อัตราผลตอบแทนสูงกว่า และเท่าที่ผ่านมามีอัตราดอกเบี้ยที่บริษัทการเงินและค้าหลักทรัพย์ให้ จะอยู่ในอัตราระหว่างร้อยละ 8 - 11 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่ซื้อไว้ในตั๋วสัญญาใช้เงิน อย่างไรก็ตาม บริษัทก็ได้มีการกำหนดจำนวนเงินค่าสุดท้ายที่จะซื้อตั๋วสัญญาใช้เงิน ปกติกำหนดไว้ จำนวนค่าสุดท้าย 10,000.- บาท

3. เงินทุนจากการกู้ยืม ถ้าสังเกตธุรกิจการเงินและค้าหลักทรัพย์ที่จัดตั้งขึ้นมา แล้วจะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นการร่วมทุนระหว่างธนาคารในประเทศและธนาคารของต่างประเทศ หรือบริษัทการเงินต่างประเทศ ดังนั้นเงินกู้ยืมจึงมาจากธนาคารในประเทศและธนาคารต่างประเทศ เพราะเป็นผู้ถือหุ้นอยู่แล้ว

เงินกู้จากธนาคารในประเทศส่วนใหญ่เป็นเงินเบิกเกินบัญชี และใช้เป็นการชั่วคราวเท่านั้น กล่าวคือเป็นการเผื่อเหลือเผื่อขาด (Buffer) และในระยะ 2 - 3 ปี หลังนี้ใช้เงินทุนจากส่วนนี้มาก เพราะอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าเงินกู้ต่างประเทศพวกยูโรคอลลาร์

เงินกู้จากต่างประเทศ ธุรกิจได้จากธนาคารที่เป็นผู้ร่วมทุนเป็นส่วนมาก นอกจากนั้นในธุรกิจบางแห่งได้มีการตกลงกันไว้ในสัญญาด้วยว่า กรณีมีโครงการลงทุนใหญ่ที่ต้องใช้เงินจำนวนมาก ผู้ร่วมทุนที่เป็นธนาคารต่างประเทศจะเป็นผู้จัดหาเงินกู้มา แต่ 2 - 3 ปีนี้อัตราดอกเบี้ย ยูโรคอลลาร์สูงกว่าภายในประเทศมาก จึงไม่ค่อยมีการจัดหาทุนมาจากต่างประเทศ

นอกจากนี้ บางครั้งธุรกิจการเงินและค้าหลักทรัพย์ยังทำหน้าที่เป็นคนกลางเจรจากู้เงินจากต่างประเทศให้แก่ธุรกิจในประเทศไทย และธุรกิจคิดค่านายหน้าจากเงินกู้ วิธีการเช่นนี้มักไม่เป็นที่นิยมของธุรกิจที่ต้องการเงินทุน เพราะมีปัญหาการส่งคืนเงินต้นและ

ดอกเบี้ยที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ แต่ดำเนินการนำเงินมาให้บริษัทการเงินและ
ค้าหลักทรัพย์ถือถือเป็นเงินลงทุนจากต่างประเทศการส่งเงินต้นและดอกเบี้ยคืนยอมสะดวกขึ้น
จากนั้นจึงนำมาให้ธุรกิจในประเทศอีกทอดหนึ่ง

4. เงินทุนจากการออกหุ้นกู้ (Debenture bonds) ธุรกิจการเงินบางแห่งจัด
หาทุนโดยการออกหุ้นกู้ของธุรกิจเอง แต่วิธีการเช่นนี้มีน้อยเพราะมีปัญหาตามกฎหมายและ
การจัดจำหน่ายเสียเวลา จึงยังไม่เป็นที่นิยมมากนักของธุรกิจการเงินต่าง ๆ

การลงทุน (Investment) ในการจัดการลงทุนของบริษัทการเงินและค้าหลักทรัพย์
อาจแยกได้ดังนี้

1. ให้ธุรกิจไปเพื่อเป็นทุนดำเนินการหรือทุนหมุนเวียน (Working Capital loan)
เป็นเงินกู้ระยะสั้นที่บริษัทการเงินให้ธุรกิจการค้าไปลงทุนใน เงินสด ลูกหนี้ และสินค้าคงคลัง
ระยะเวลาปกติมักเป็น 1 ปีและต่อสัญญาทุกครั้งเมื่อครบกำหนด และเงินทุนส่วนใหญ่ของบริษัท
การเงินมักลงทุนไปในแหล่งนี้

2. ใ้ห้ไปเพื่อซื้อสินทรัพย์ถาวร (Hire purchase) มีบริษัทการเงินบางแห่งมุ่ง
ให้เงินกู้แก่เอกชนไปเพื่อซื้อสินทรัพย์ถาวร เช่น รถยนต์ โทรทัศน์ ตู้เย็น เป็นต้น

3. ใ้ห้เพื่ออุปโภคบริโภค (Personal loan) เป็นการให้เอกชนที่มีหลักฐานดี
หรือมีผู้ค้ำประกันไปเพื่อการใช้จ่ายกรณีจำเป็นเช่นเวลาเจ็บป่วย เป็นต้น

4. ช้อลดคเช็ค (Discount Cheque) บริษัทการเงินที่ช้อลดคเช็คเป็นบริษัทที่ตั้งขึ้น
ในระยะหลัง มีขนาดเล็ก และส่วนใหญ่เป็นบริษัทคนจีน และคนจีนที่มากำเนินธุรกิจการเงินก็
เป็นพวก คัมพรโคร์ (compradore) เก่า ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้เลิกไปแล้ว

5. ใ้ห้เพื่อลงทุนในโครงการใหญ่ในอุตสาหกรรม (Project Investment)
การใ้ห้ลักษณะนี้เป็นการใ้ห้ระยะปานกลาง และเงินกู้ระยะยาว บริษัทที่ใ้ห้เพื่อลงทุนใน
โครงการอุตสาหกรรมมีบริษัทการเงินใหญ่ ๆ เพียงไม่กี่บริษัทเท่านั้น เช่นบริษัทกรุงเทพธนาว
บริษัทค้าหลักทรัพย์และการลงทุนจำกัด เป็นต้น ในที่นี้รวมถึงการเป็นนายหน้าประกัน

(Underwriter) การจัดหาทุนไปลงทุนในโครงการอุตสาหกรรมใหญ่ ๆ ควบคู่การขายหุ้น
และหุ้นกู้ และการจัดหาเงินกู้จากต่างประเทศมาใ้ห้

6. ใหญ่เพื่อลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ อันได้แก่การใหญ่เพื่อจัดสรรที่ดินและปลูกบ้าน
ขายเป็นเงินผ่อนของบริษัทก่อสร้าง เงินส่วนใหญ่เป็นเงินกู้ระยะยาว และในระยะ 1 - 2
ปีมานี้ ธุรกิจการเงินส่วนใหญ่หันมาสนใจให้เงินกู้เพื่อธุรกิจจัดสรรที่ดินและบ้านกันมาก ทั้งนี้
เพราะมีกำไรมากประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่ง มีความปลอดภัย เพราะมีโฉนดที่ดินเป็น
ประกัน

7. นำไปซื้อหุ้น ซึ่งหุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิ การนำเงินไปลงทุนส่วนนี้มีเพียง
ส่วนน้อย ทั้งนี้จะซื้อหุ้นเฉพาะบริษัทการค้าที่มาจากเงินจากบริษัทการเงินเท่านั้น ประโยชน์ก็
เพื่อติดตามข่าวคราว และฐานะการเงินของลูกค้าที่มากเงินเท่านั้น

บทบาทของธุรกิจการเงินและค้าหลักทรัพย์ที่มีต่อตลาดหุ้น พิจารณาจากอดีตเท่าที่
ผ่านมาจนปัจจุบัน บทบาทที่ธุรกิจการเงินมีต่อตลาดหุ้นยังมีอยู่ไม่มากนัก ควบตลาดหุ้นยังมีขนาด
จำกัดอยู่ ทั้งปริมาณหลักทรัพย์ และปริมาณเงินทุน สิ่งที่ธุรกิจมีบทบาทอยู่อาจจำแนกไว้เป็น
ดังนี้ :

1. ทำหน้าที่เป็นนายหน้าขายหลักทรัพย์ (Broker) กล่าวคือธุรกิจจะทำหน้าที่
เป็นคนกลางให้ผู้ที่ต้องการขายหลักทรัพย์มาพบกับผู้ที่ต้องการซื้อหลักทรัพย์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง
เป็นการทำให้อุปสงค์ในหลักทรัพย์มาพบกับอุปทานในหลักทรัพย์นั่นเอง ทำให้ตลาดซื้อขายหลัก
ทรัพย์คล่องตัวมีการเคลื่อนไหวของผู้ลงทุนด้านซื้อขายหุ้น

2. ทำหน้าที่เป็นผู้ค้าหลักทรัพย์ (Dealer) นอกจากทำหน้าที่เป็นคนกลางให้มีการ
ซื้อขายหลักทรัพย์แล้ว บางครั้งบริษัทการเงินจะทำหน้าที่เป็นผู้ค้าหลักทรัพย์เอง เมื่อพิจารณา
เห็นว่า การซื้อหุ้นบางอย่างไว้ เพื่อขายต่อจะก่อให้เกิดกำไรอันเป็นผลจากราคาหุ้นสูงขึ้นได้
การที่ธุรกิจมีหุ้นอยู่ในมือ ย่อมทำให้ธุรกิจสามารถขายได้ทันทีกรณีมีผู้สนใจซื้อ กิจกรรมในตลาด
หลักทรัพย์ก็จะมีคามคล่องตัวขึ้น เนื่องจากมีสินค้าที่เป็นหลักทรัพย์พร้อมที่จะขาย

3. ทำหน้าที่เป็นนายหน้าประกันการขายหลักทรัพย์ (Underwriter) เป็นการทำให้
หน้าที่ให้ความสะดวกในการระดมทุน ไม่ว่าหุ้นหรือหุ้นกู้แก่ธุรกิจ ขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่เป็น
ผู้กระจายการลงทุนด้วย กล่าวคือนำหุ้นที่ประกันออกขายแก่ประชาชนทั่วไป เป็นการช่วยให้
การระดมทุนเกิดความคล่องตัวและรวดเร็ว ทั้งยังเป็นการช่วยขยายขอบเขตของตลาดหุ้นให้
กว้างขวางยิ่งขึ้น

4. ทำหน้าที่เป็นผู้ระดมทุนให้แก่อลตราคทุน กล่าวคือจัดหาทุนจากแหล่งต่าง ๆ ดังกล่าวในหัวข้อแหล่งเงินทุน

5. ทำหน้าที่เป็นผู้กระจายการลงทุนไปยังแหล่งต่างๆ ที่เหมาะสม เงินทุนที่จัดหา มาธุรกิจก็พยายามนำไปลงทุนในแหล่งที่ปลอดภัยและให้ผลตอบแทนสูงตามหัวข้อการลงทุนที่กล่าวมา

6. ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำการลงทุน (Investment Adviser) ธุรกิจการเงินอาจทำหน้าที่ให้คำแนะนำและจัดหาข่าวสาร (information) การลงทุนให้แก่ผู้ต้องการ จะลงทุน ซึ่งเป็นการช่วยขยายขอบเขตการระดมทุนของตลาดทุนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

และถ้าพิจารณาถึงบทบาทของธุรกิจการเงินและค่าหลักทรัพย์ที่มีต่อตลาดทุนใน อนาคตแล้ว คงจะมีบทบาทดังกล่าวมาข้างต้นทั้ง 6 ประการ และสิ่งที่สำคัญที่สุดซึ่งขึ้นอยู่กับ นโยบายของรัฐบาลในอนาคตอีกด้วย กล่าวคือขึ้นอยู่กับกฎหมายที่จะออกมากำหนดขอบเขต การดำเนินธุรกิจการเงินและค่าหลักทรัพย์ในอนาคตนั่นเอง

อย่างไรก็ดี รัฐบาลก็ได้ขอความคิดเห็นจากธุรกิจการเงินต่าง ๆ โดยเฉพาะ ธุรกิจการเงินขนาดใหญ่ นั่นก็เป็นสิ่งที่ดีแต่รัฐบาลก็ควรพิจารณาอย่างรอบคอบไม่ให้กฎหมาย ต่าง ๆ ที่ตราออกมาเป็นประโยชน์แก่ธุรกิจกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะธุรกิจที่ให้ความ คิดเห็นย่อมมองผลประโยชน์ของคนเป็นที่ตั้ง

ยิ่งกว่านั้นสิ่งที่สมควรกระทำก็คือกฎระเบียบต่างๆ ตลอดจนใบอนุญาตที่รัฐบาล โดยเฉพาะกระทรวงการคลังเป็นผู้รับผิดชอบควรจะได้มีการจัดการออกให้เรียบร้อย มีใ ปลดปล่อยให้เรื่องคาราคาซัง บริษัทการเงินและค่าหลักทรัพย์ก็ไม่รู้แนวนโยบายและปฏิบัติไม่ถูก ต้องอันเป็นผลเสียหายต่อรัฐบาลและสาธารณชนด้วย

กองทุนเลี้ยงชีพพนักงานลูกจ้าง (Employee Benefit Funds)

ข้อที่เป็นปัญหาใหญ่ของการศึกษาเรื่องกองทุนเลี้ยงชีพพนักงานลูกจ้างคือการ ขาดข้อมูลที่เป็นตัวเลชของปริมาณเงินกองทุนที่มีอยู่ในขณะนี้ การจะศึกษาเรื่องทั้งหมดของ อาศัยความร่วมมือจากองค์การต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน รัฐบาล และรัฐวิสาหกิจ ผู้มีความรู้ ความสามารถในการศึกษาตลอดจนเงินทุนที่ต้องใช้จ่ายในการศึกษา การศึกษาคามวิทยานิพนธ์ นี้จึงเป็นไปอย่างจำกัดด้วยขาดข้อมูล เช่นเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องธุรกิจเกี่ยวกับเงินทุนและค่า หลักทรัพย์ ข้อมูลต่าง ๆ ที่อ้างถึงส่วนใหญ่ได้มาจากการศึกษาของ Professor Alek A.

Rozental ในหนังสือ Finance and Development in Thailand

กองทุนเลี้ยงชีพพนักงานลูกจ้างถือว่าเป็นแหล่งเงินทุนระยะยาวที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจแบบนายทุนหรือเสรีนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อระบบการเงินของประเทศ อันจะเห็นได้ รายงานของ OECD ("Capital Markets Study, General Report," 1967) ใ้รายงานว่า กองทุนสำรองเลี้ยงชีพและกองทุนบำเหน็จบำนาญมีบทบาทสำคัญต่อระบบการเงินของแต่ละประเทศอยู่มาก คือ สหราชอาณาจักรและเนเธอร์แลนด์ ร้อยละ 40, สวีเดนร้อยละ 30, สหรัฐอเมริการ้อยละ 20 และญี่ปุ่นร้อยละ 10 ของระบบการเงินทั้งหมด¹⁴

ในประเทศไทยก็เช่นเดียวกันอาจกล่าวได้ว่า อัตราส่วนของเงินกองทุนเลี้ยงชีพพนักงาน ลูกจ้าง ที่มีอยู่ในระบบการเงินย่อมมีอยู่ในอัตราสูงเช่นกัน และในกรณีที่ประเทศไทยมีตลาดทุน หรือตลาดหลักทรัพย์ที่มีสภาพสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ แน่นออุปสงค์ในหลักทรัพย์ของตลาดทุนจำนวนมากจะมาจากเงินกองทุนส่วนนี้

เงินกองทุนเลี้ยงชีพในประเทศไทยตามที่กล่าวมาแล้ว ส่วนที่ใหญ่ที่สุดได้แก่เงินสะสมของข้าราชการ แต่เงินทุนสะสมส่วนนี้มีแต่เพียงตัวเลขแสดงไว้ในบัญชีเท่านั้น เพราะรัฐบาลจ่ายเงินเดือนของข้าราชการจำนวนสุทธิ ส่วนที่เป็นเงินสะสมจึงเป็นเพียงตัวเลข ขณะเดียวกันรัฐบาลก็จะตั้งงบประมาณประจำปีส่วนหนึ่งเป็นบำเหน็จบำนาญและเงินสะสมเป็นรายปี ในปี 2509 ตั้งไว้เกือบ 300 ล้านบาท จึงอาจกล่าวได้ว่าเงินสะสมข้าราชการนั้นเป็นแหล่งเงินทุนส่วนหนึ่งของรัฐบาล

กองทุนที่มีจำนวนมากอันคับคั่งไปตามลำดับได้แก่ กองทุนเลี้ยงชีพของรัฐวิสาหกิจ และธุรกิจเอกชน กองทุนเลี้ยงชีพของรัฐวิสาหกิจที่ใหญ่ที่สุดได้แก่ กองทุนเลี้ยงชีพของการรถไฟแห่งประเทศไทย

และจากผลการวิจัยของ Dr. Alek. A. Rozental ใน Finance and Development in Thailand ซึ่งได้สำรวจกองทุนเลี้ยงชีพของรัฐบาลและเอกชนจำนวน 124 กองทุน

---

¹⁴ สุพจน์ กิติสุวรรณ, "กองทุนเลี้ยงชีพของพนักงานลูกจ้าง" : จุดสารตลาดเงินและตลาดทุน, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ฉบับที่ 2 ปีที่ 2 (กรุงเทพมหานครพิมพ์ 2514), หน้า 80

และส่วนใหญ่เป็นกองทุนเงินทุนสะสม (Provident fund) กองทุนบำเหน็จบำนาญมีอยู่ไม่ถึง 30 กองทุน

ตาราง 3 - 25 กองทุนเลี้ยงชีพพนักงานลูกจ้างในประเทศไทย^{1/} 2503 - 2509, จำนวนล้านบาท

	2503	2507	2508	2509
กองทุนสะสมพนักงาน :				
ราชการ	335	492	551	615
รัฐวิสาหกิจ	268	407	463	524
เอกชน	52	114	135	163
กองทุนบำเหน็จบำนาญ :				
รัฐวิสาหกิจ	15	46	52	56
เอกชน	19	39	44	51
รวม	689	1,098	1,245	1,409

^{1/} มิได้รวมบำเหน็จบำนาญของภาคราชการ อันเป็นกองทุนที่ข้าราชการมิได้จ่ายสมทบ เช่นของรัฐวิสาหกิจและเอกชน ในปี 2503, 2507, 2508 และ 2509 มีกองทุนบำเหน็จบำนาญของข้าราชการอยู่ 143.0, 242.0, 273.0 และ 296.0 ล้านบาทตามลำดับ

ที่มา : Alek A. Rozental, Finance and Development in Thailand (Praeger Publishers, 1970)

จากตารางจะพบว่า เงินกองทุนรวมเพิ่มจากประมาณ 700 ล้านบาทในปี 2503 เป็นประมาณ 1,410 ล้านบาทในปี 2509 หากคิดโดยเฉลี่ยแล้วเพิ่มขึ้นประมาณปีละ 120 ล้านบาท แต่ในระยะ 3 ปีหลังนี้มีปริมาณเพิ่มขึ้นประมาณ 150 ล้านบาทหรือเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 13 ต่อปี

เงินทุนสะสมพนักงานภาครัฐบาลจำนวน 615 ล้านบาทในปี 2509 นั้นส่วนใหญ่เป็นเงินสะสมของพนักงานการรถไฟแห่งประเทศไทยอยู่ถึง 326 ล้านบาท ซึ่งเท่ากับร้อยละ 53 ของเงินทุนสะสมภาครัฐบาล และเท่ากับร้อยละ 23 ของเงินกองทุนเลี้ยงชีพรวม อนึ่งจากรายงาน

ประจำปี 2512 ของการรถไฟแห่งประเทศไทย เงินทุนสะสมพนักงานมีจำนวนถึง 481 ล้านบาท เฉลี่ยแล้วเพิ่มถึง 120 ล้านบาทต่อปี

อย่างไรก็ตาม การวิจัยของ Dr. Rozental เป็นเพียงส่วนหนึ่งของกองทุนทั้งหมด ซึ่งไม่ทราบว่ามีอยู่เท่าใด

หนึ่ง จากการศึกษาที่เรียกว่า "ประมวลข้อเท็จจริงของโครงการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพและโครงการออมทรัพย์ของพนักงานลูกจ้าง จากกิจการบางกลุ่มที่ได้หารือไว้ พ.ศ. 2513 - 2514" ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้¹⁵

1. วิธีการจ่ายเงินสมทบ เงินกองทุนตั้งจากการหักเงินเดือนลูกจ้างร้อยละ 5 - 10 ของเงินเดือน และนายจ้างจ่ายสมทบในอัตราเดียวกัน การตั้งกองทุนนี้มีอยู่ส่วนหนึ่งเป็นเชิงบังคับ และพนักงานจะได้เงินจากกองทุนต่อเมื่อ ลาออก เกษียณ หรือ ถึงแก่กรรม

2. ผลประโยชน์ของกองทุน กองทุนจะได้ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 4 - 7 ต่อปี กองทุนส่วนใหญ่ฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์ หนึ่งธุรกิจบางแห่งอนุญาตให้ธุรกิจยืมเงินจากกองทุนได้ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 11 - 12 ต่อปี

3. การเสียหายหรือยกเว้นภาษีเงินได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขว่า การจ่ายเป็นการจ่ายโดยเด็ดขาดหรือไม่ กรณีจ่ายโดยเด็ดขาดพนักงานเสียหายเงินได้เอง ถ้าจ่ายสมทบกองทุน จะพยายามเสียหายเงินได้เมื่อสิ้นปี เพื่อไม่ให้เป็นการต้องเสียหายมากเมื่อได้รับเงินจากกองทุน

4. เงื่อนไขที่บังคับแก่ลูกจ้างและพนักงาน ธุรกิจมักจะกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำสุดในการทำงานของพนักงานลูกจ้าง 1 - 5 ปีจึงจะมีสิทธิเข้าร่วมกองทุน ขณะเดียวกันก็ได้มีการกำหนดระยะเวลาทำงานขั้นต่ำสุดที่จะมีสิทธิได้รับเงินจากกองทุน หรือกรณีไม่มีกองทุนก็มีการกำหนดค่าเห็นใจไว้ โดยให้เป็นจำนวนเท่าของเงินเดือนตามระยะเวลาการทำงานเมื่อลาออก เกษียณ หรือตาย แต่มีการกำหนดค่าเห็นใจขั้นสูงสุดไว้

5. อำนาจการจัดการกองทุน ส่วนหนึ่งของธุรกิจตั้งคณะกรรมการจัดการและนำไปลงทุนในหลักทรัพย์ที่ปลอดภัย ธุรกิจอีกส่วนหนึ่งนำไปฝากไว้ในธนาคารพาณิชย์โดยมีกรรมการโดย

---

¹⁵ รายละเอียดดูได้จาก Ibid หน้า 85 - 95

เฉพาะคอยจัดการดูแล ส่วนลูกจ้างพนักงานไม่มีสิทธิเบิกไปจนกว่าจะออก เกษียณ หรือ ตาย

6. โครงการสะสมทรัพย์และสวัสดิการอื่น ๆ นายจ้างจะมีการจ่าย ค่าสงเคราะห์บุตร สงเคราะห์พยาบาล มรณะสงเคราะห์ ค่าบำรุงโรงเรียนของบุตร ค่าประกันชีวิตตามอัตราที่กำหนด นอกจากนั้นธุรกิจที่ไม่มีโครงการเงินสะสมพนักงานแต่ละจะจ่ายเงินบำเหน็จตามขอ บังคับที่วางไว้ และธุรกิจบางแห่งยังจ่ายเงินเพิ่มพิเศษ (Bonus) เมื่อสิ้นปี ตามระยะเวลา การทำงาน

จากสาระสำคัญดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าธุรกิจต่าง ๆ มีแนวโน้มที่จะตั้งโครงการเงินทุนเลี้ยงชีพพนักงานเพราะเงินทุนมีประโยชน์มากมาย เช่น อาจเป็นแหล่งเงินทุนแก่ ธุรกิจ, เป็นหลักค่าประกันแก่นายจ้าง และเป็นหลักประกันสวัสดิการให้แก่พนักงานลูกจ้าง เป็นคน

ในปัจจุบันนี้ธุรกิจที่มีเงินกองทุนเลี้ยงชีพพนักงานนิยมให้บริษัทธุรกิจการเงินและค้า หลักทรัพย์ หรือธนาคารพาณิชย์เป็นผู้จัดการนำเงินกองทุนไปลงทุน และจากข้อเท็จจริงที่ได้ สอบถามมา กวาร์รอยละ 80 ของเงินกองทุนนำไปลงทุนในตราสารพาณิชย์ (Commercial papers) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพวก ตัวสัญญาใช้เงิน ของบริษัทเงินทุนและค้าหลักทรัพย์ สาเหตุ แห่งการลงทุนในตราสารพาณิชย์ ทั้งที่เงินทุนเป็นเงินทุนระยะยาว เพราะขณะนั้นทุนและทุน กุของธุรกิจต่าง ๆ มีสภาพคล่องต่ำ เพราะการค้าฝืดเคือง เงินปันผลอยู่ในอัตราต่ำและไม่แน่นอน ตรงกันข้ามกับตราสารพาณิชย์ ซึ่งมีสภาพคล่องดีมาก อัตราดอกเบี้ยน่าพอใจ และสามารถเปลี่ยน (shift) ไปลงทุนในหลักทรัพย์อื่นได้สะดวกถ้ามีโอกาส

จะอย่างไรก็ตาม โครงการเงินทุนเลี้ยงชีพพนักงานลูกจ้างก็ยังไม่ขยายตัวไปเท่าที่ ควร ซึ่งอาจเป็นเพราะขณะนี้ยังไม่มีความหมายประกันสังคมออกมาบังคับ ยังไม่มีสหพันธกรรม กรที่จะคอยต่อรองกับนายจ้าง และประการสุดท้ายพนักงานลูกจ้างส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้เรื่อง เงินกองทุนและเห็นถึงประโยชน์ของการจัดตั้งกองทุนเลี้ยงชีพขึ้นมา

III. ชนิดของหลักทรัพย์ในตลาดทุน

ความปกติทั่วไป เมื่อกล่าวถึงหลักทรัพย์ จะมีความหมายถึง เครื่องมือแสดงสภาพแห่ง เจาของ (Equity Instrument) และเครื่องมือแสดงสภาพแห่งหนี้ (Credit Instrument)

หลักทรัพย์ของตลาดหุ้นในประเทศไทย อาจแยกได้เป็น 2 ประเภทด้วยกันคือ

1. หลักทรัพย์ที่ออกโดยรัฐบาล หลักทรัพย์ที่รัฐบาลออกเป็นหลักทรัพย์แสดงสภาพ
แห่งหนี้ทั้งสิ้น กล่าวคือเป็นการกู้เงินจากสาธารณชน และออกตราสารแสดงสภาพแห่งหนี้ไว้
นั่นเอง

2. หลักทรัพย์ที่ออกโดยนิติบุคคล นิติบุคคลในที่นี้หมายถึงบริษัทจำกัดที่จดทะเบียน
ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หลักทรัพย์ที่บริษัทจำกัดออกสามารถแบ่งแยกได้เป็น 2
ประเภท คือหลักทรัพย์ที่แสดงสภาพแห่งเจ้าของ และ หลักทรัพย์ที่แสดงสภาพแห่งหนี้

หลักทรัพย์ที่ออกโดยรัฐบาล กล่าวคือเป็นการกู้เงินจากสาธารณชนนั่นเอง เมื่อ
กู้เงินจากสาธารณชนแล้ว ก็มีความจำเป็นต้องมีหลักฐานไว้เพื่อแสดงสภาพความเป็นหนี้ซึ่งกัน
และกัน โดยมีประชาชนผู้ซื้อพันธบัตรรัฐบาลเป็นเจาหนี้และมีรัฐบาลเป็นลูกหนี้

การกู้เงินของรัฐบาลไทยกระทำโดยวิธีออกพันธบัตร เรียกว่า พันธบัตรรัฐบาล
(Government bonds) ซึ่งพันธบัตรที่ออกนั้นมีลักษณะต่าง ๆ กันขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของพันธ
บัตรว่าจะนำเงินจำนวนนั้นไปใช้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์ใดเป็นหลัก พันธบัตรที่รัฐบาลออกตั้ง
แต่เริ่มแรกจนปัจจุบัน มีการนำออกจำหน่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ การออก
พันธบัตรตั้งแต่ครั้งแรกจนถึงสิ้นสุดมีงบประมาณ พ.ศ. 2514 ทั้งหมด 62 ครั้งด้วยกัน

การออกพันธบัตรครั้งแรกเป็นการออกกู้เงินจากยุโรปในปี พ.ศ. 2447 ออกตาม
พระราชหัตถเลขาพระราชทาน พระบรมราชานุญาตให้พระยาสุรียานุวัตร จักรการยืมเงินต่าง
ประเทศ ลงวันที่ 15 มีนาคม ร.ศ. 123 วัตถุประสงค์เพื่อก่อสร้างทางรถไฟในประเทศไทย
ช่วยเหลือเงินคงคลังและอื่น ๆ จำนวนเงินกู้ 1 ล้านปอนด์ โดยนำออกขายในตลาด
การเงินกรุงลอนดอนและตลาดการเงินกรุงปารีส แห่งละ 5 แสนปอนด์ และมอบให้ ธนาคาร
ฮ่องกง ลอนดอน และธนาคารอินโดจีนปารีส เป็นผู้จัดการกู้ และได้นำเอาผลประโยชน์
รายได้ทั่วไปของประเทศเป็นหลักประกันการกู้ พันธบัตรที่ออกกำหนดส่งใช้ใน 40 ปี ในอัตรา
ดอกเบี้ยร้อยละ 4.5

เกือบทั้งหมดของเงินกู้ ๆ จากยุโรปในรูปเงินปอนด์ และปฏิบัติตามพระราชหัตถเลขา
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5

ส่วนเงินกู้ภายในประเทศครั้งแรก กู้ในปี พ.ศ. 2476 โดยมีพระยามโนปกรณนิติธาดา
เป็นนายกรัฐมนตรี และเป็นการกู้เงินที่ออกพันธบัตรตามพระราชบัญญัติจัดการเงินกู้ภายใน

ประเทศ พ.ศ. 2476 เป็นครั้งแรก วัตถุประสงค์ของการกู้เพื่อใช้จ่ายในกิจการที่จ่ายลงทุนอันมีลักษณะเพิ่มพลโลกทรัพย์สินของประเทศให้ทวียิ่งขึ้น จำนวนเงินที่ออกพันธบัตร 10 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 4.5 อายุพันธบัตร 10 ปี

ตอจากนั้นมาการกู้เงินของรัฐบาลด้วยการออกพันธบัตร ก็จะออกตามพระราชบัญญัติแต่ละฉบับตามวัตถุประสงค์ แต่เงื่อนไขของพันธบัตรที่ออกแต่ละครั้งแตกต่างกัน

การกู้เงินที่เป็นคอลลาร์สหรัฐอเมริกา กู้เมื่อปี พ.ศ. 2500 พันธบัตรที่ออกครั้งนั้นออกตามพระราชบัญญัติ เงินกู้เพื่อการบูรณะและวิวัฒนาการแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2499 และกฎกระทรวง (ฉบับที่ 4) ลงวันที่ 29 มีนาคม 2500 พันธบัตรออกกู้ 8 ล้านเหรียญคอลลาร์สหรัฐอเมริกา อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 และไถ่ถอนเมื่อครบกำหนด 1 ปี

ดอกเบี้ยที่ผู้ซื้อพันธบัตรได้รับตั้งแต่พันธบัตรที่ออกครั้งแรกเป็นต้นมา ผู้ได้รับดอกเบี้ยได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2512 รัฐบาลได้ออกพันธบัตรตามพระราชบัญญัติ วิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 และกฎกระทรวงการคลัง (ฉบับที่ 20) วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 เพื่อใช้จ่ายในงบประมาณแผ่นดิน จำนวนพันธบัตรที่ออก 3,000 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 ไถ่ถอนเมื่อครบ 15 ปี แต่ดอกเบี้ยที่ได้รับจากพันธบัตรนี้ "ต้องเสียภาษีเงินได้" หลังจากนั้นมาจนถึงปี พ.ศ. 2514 พันธบัตรรัฐบาลที่ออกมานั้นประมาณ $\frac{1}{2}$ ของพันธบัตรที่ออก ดอกเบี้ยที่ได้รับจากการซื้อพันธบัตรไว้นั้นต้องเสียภาษีเงินได้

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 เป็นต้นมา พันธบัตรที่รัฐบาลออกมีทั้งเป็นเงินบาทและเงินคอลลาร์สหรัฐอเมริกา และขายภายในประเทศ ผู้ซื้อพันธบัตรรัฐบาลรายสำคัญได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารออมสิน ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินอื่นและเอกชน

ตาราง 3 - 26 พันธบัตรรัฐบาลจำแนกตามผู้ถือ, ปีงบประมาณ 2504 - 2514 จำนวนล้านบาท

	2504	2505	2506	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514
ธนาคารแห่งประเทศไทย	3,372.0	3,322.1	3,285.4	3,266.4	3,235.7	3,113.7	2,704.7	2,809.8	5,576.5	7,905.4	9,864.2
ธนาคารพาณิชย์	481.8	797.3	1,255.8	1,714.2	2,208.3	3,621.6	4,344.9	5,028.5	4,981.7	5,412.4	7,226.6
ธนาคารออมสิน	603.6	841.1	1,194.3	1,527.1	2,069.9	2,999.8	4,107.3	4,719.2	5,206.9	5,636.6	6,419.4
สถาบันการเงิน อื่นและเอกชน	642.6	793.0	931.1	1,109.5	1,340.5	1,429.4	1,389.7	1,636.5	1,136.4	1,809.8	1,795.7
รวม	5,100.0	5,753.5	6,666.6	7,617.3	8,854.4	11,164.5	12,546.6	14,194.0	16,901.5	20,764.3	25,305.9

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน, ธนาคารแห่งประเทศไทย

พันธบัตรรัฐบาลเพิ่มขึ้นจาก 5,100 ล้านบาทปี 2504 เป็น 25,306 ล้านบาท เพิ่มขึ้นถึง 5 เท่าตัว หรือเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณ 500 ล้านบาทต่อปี

ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญที่สุดของรัฐบาล รองลงไปเป็น ธนาคารพาณิชย์ และธนาคารออมสิน ส่วนสถาบันการเงินอื่นและเอกชนเป็นแหล่งเงินทุนรายย่อย อันได้แก่ สถาบันการเงินอื่น บริษัทประกันภัยและประกันชีวิต สมาคมและมูลนิธิ และอื่นๆ

ในปี 2514 ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารออมสิน และสถาบันการเงินอื่น และเอกชนลงทุนในพันธบัตรเป็นร้อยละ 39.0, 28.5, 25.5 และ 7.0 ตามลำดับ

พิจารณาถึงปัญหาการระดมทุนของรัฐบาลโดยการใช้พันธบัตรเป็นเครื่องมืออันรัฐบาลไม่น่าจะมีปัญหาอะไร เพราะถ้าเรากลับถึงแหล่งเงินทุนที่สำคัญของรัฐบาลจะเห็นได้ว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยแม้จะเป็นรัฐวิสาหกิจมีความเป็นอิสระในการดำเนินงานของตนเอง มีหน้าที่หลักรับผิดชอบคานการเงินของประเทศ และหน้าที่รองลงมาคือ จัดหาเงินให้รัฐบาลใช้จ่าย ดังนั้นรัฐบาล โดยผ่านกระทรวงการคลัง เมื่อพันธบัตรออกมาและขายไม่หมด ธนาคารแห่งประเทศไทยก็มีหน้าที่รับผิดชอบต้องจัดหาเงินมาซื้อพันธบัตรส่วนที่เหลือให้หมด

ธนาคารออมสินก็อยู่ในสถานะเช่นเดียวกันกับธนาคารแห่งประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอยู่ภายใต้การควบคุมการบริหารของกระทรวงการคลัง เพราะกรรมการบริหารของธนาคารออมสินได้รับการแต่งตั้งจากกระทรวงการคลังทั้งสิ้น และไต่ถามจากเจ้าหน้าที่ของธนาคารออมสินว่า ทุกปีกระทรวงการคลังจะเป็นผู้กำหนดปริมาณพันธบัตรที่ธนาคารออมสินต้องซื้อ และถ้าดูในตาราง 3 - 5 และ 3 - 6 จะเห็นได้ว่า ในปี 2513 มียอดเงินฝาก 4,264.0 ล้านบาท ซื้อพันธบัตรรัฐบาล 5,891.5 ล้านบาท ปี 2514 มียอดเงินฝาก 4,724 ล้านบาท ลงทุนในพันธบัตรถึง 6,774 ล้านบาท

จะมีอิสระในการลงทุนในพันธบัตรรัฐบาลหนอยก็คือธนาคารพาณิชย์ แต่ถึงอย่างไรก็ยังมี พระราชบัญญัติ การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 บังคับโดยทางอ้อมอยู่ ซึ่งตามมาตรา 11 กำหนดไว้ว่า "ให้ธนาคารพาณิชย์ค้ำประกันเงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทยแต่ละวันเป็นอัตราส่วนกับยอดเงินฝากไม่ต่ำกว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 และไม่เกินกว่าร้อยละ 50 อัตราส่วนที่ค้ำประกันนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดให้ถือเอาส่วนเฉลี่ยตามระยะเวลาถ้อยเท่าใดก็ได้ และ

อาจกำหนดให้ถือเอาหลักทรัพย์รัฐบาลไทยเป็นส่วนหนึ่งของเงินฝากสำรองที่พึงดำรงนั้นก็ได้"
 และ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติการธนาคาร พ.ศ.
 2505 ลงวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2512 ข้อ 2 "ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงเงินฝากสำรอง
 ไว้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยตามมาตรา 11 ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7 ของยอดเงินฝาก
 ..... เงินฝากสำรองที่พึงดำรงตามวรรค 1 ธนาคารพาณิชย์จะถือเอา
หลักทรัพย์รัฐบาลไทย ซึ่งปราศจากภาระผูกพันใด แต่ต้องไม่เกินกึ่งหนึ่งของเงินฝากสำรอง
ที่พึงดำรงนั้น"

จากกฎหมายทั้ง 2 ฉบับดังกล่าวข้างต้นเป็นการบังคับโดยทางอ้อมให้ธนาคารพาณิชย์
 ต้องลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล เพราะมีฉะนั้นธนาคารพาณิชย์ก็ต้องดำรงในรูปเงินฝากซึ่งมีดอกเบี้ย
 ผลตอบแทนอันใดเลย แต่ถ้าซื้อเป็นพันธบัตรไว้อย่างน้อยก็ยังได้รับดอกเบี้ยจากพันธบัตร แนน
 นอนการดำรงเงินฝากสำรองเป็นพันธบัตรตามส่วนที่กฎหมายกำหนดให้ย่อมดีกว่าดำรงเป็นเงิน
 ฝากอย่างเดียวนั้น แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ ธนาคารพาณิชย์จะลงทุนในพันธบัตรรัฐบาลเกิน
 กว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดให้เป็นเงินฝากสำรอง ทั้งนี้เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของเงินกองทุน

มีข้อสงสัยประการหนึ่งคือการลงทุนในพันธบัตรรัฐบาลของธนาคารพาณิชย์ในปี
 2512 มียอดลดลง อันเนื่องจากพันธบัตรที่รัฐบาลออกในปีนั้นดอกเบี้ยพันธบัตรต้องเสียภาษีเงิน
 ใดธนาคารพาณิชย์จึงไม่ลงทุน เพราะดอกเบี้ยพันธบัตรร้อยละ 7 คอปปีเมื่อเสียภาษีเงินได้แล้ว
 ย่อมได้รับผลตอบแทนต่ำกว่าร้อยละ 7 คอปปี ถ้าธนาคารพาณิชย์นำเงินรับฝากประจำที่ธนาคาร
 ต้องให้ดอกเบี้ยร้อยละ 7 คอปปีไปซื้อพันธบัตรรัฐบาล ธนาคารพาณิชย์ย่อมจะขาดทุนเท่ากับภาษี
 ที่ต้องเสียบวกค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ดังนั้นธนาคารจึงลงทุนในพันธบัตรรัฐบาลลดลง ส่วน
 ธนาคารออมสินลดไม่ได้เพราะกระทรวงการคลังกำหนดให้ซื้อ

สรุปแล้วตลาดหุ้นในคานารัฐบาลยังสามารถระดมทุนได้ไม่มากนัก เว้นแต่ว่าปริมาณ
 เงินทุนที่จะระดมเกินกำลังทุนของสถาบันการเงินต่าง ๆ ที่กล่าวมา

หลักทรัพย์ที่ออกโดยนิติบุคคล ดังได้กล่าวมาแล้วว่าแยกได้เป็น 2 ประเภทคือ
 หลักทรัพย์ที่แสดงสภาพแห่งเจ้าของ ได้แก่หุ้นหุ้น และที่ออกขายในตลาดหุ้นในประเทศไทย
 ไทยก็มี หุ้นสามัญ และหุ้นบุริมสิทธิ ที่จริงแล้วหุ้นบุริมสิทธิมีลักษณะเป็นหลักทรัพยพันธทาง
 (Hybrid Securities) กล่าวคือมีลักษณะเป็นหลักทรัพยแสดงสภาพแห่งเจ้าของและ
 ลักษณะเป็นหลักทรัพยแสดงสภาพแห่งหนี้ และในที่นี้เราถือว่ามันมีลักษณะสภาพเจ้าของ

ปริมาณหุ้นที่ซื้อขายกันในตลาดหุ้นมีอยู่น้อยมาก เพราะบริษัทส่วนใหญ่ที่จัดตั้งขึ้นมา มีลักษณะเป็นบริษัทภายในครอบครัว (Family Corporation) หรือเป็นบริษัทที่มีการร่วมทุนระหว่างเครือญาติและเพื่อนฝูง ประกอบกับส่วนใหญ่กิจการมีกำไรหรือผลตอบแทนอยู่ในอัตราสูงเป็นที่น่าพอใจ ถ้าผู้ถือหุ้นขายหุ้นและนำไปลงทุนที่อื่นอาจไม่ใคร่ผลตอบแทนเท่าที่ได้รับในปัจจุบัน ผู้ที่ถืออยู่จึงไม่ใคร่มีการนำออกขาย และอีกประการหนึ่ง ถ้าหากมีการขายหุ้นก็มักจะขายในหมู่พี่น้องญาติมิตร หรือเพื่อนฝูง ทั้งนี้เพื่อไม่ให้สูญเสียอำนาจในการควบคุมการบริหารบริษัท

หลักทรัพย์ที่แสดงสภาพแห่งหนี้ (Debt Securities) สำหรับในประเทศไทยเรามีหลักทรัพย์แสดงสภาพหนี้คือ หุ้นกู้ (Debenture) ได้เท่านั้น และเท่าที่มีการออกหุ้นกู้ก็มิใช่หุ้นกู้ชนิดธรรมดา (Regular debenture) หุ้นกู้เปลี่ยนเป็นหุ้นสามัญได้ (Convertible debenture) หุ้นกู้ค้ำประกัน (Guaranteed debenture) และหุ้นกู้ค้ำประกันและเปลี่ยนเป็นหุ้นสามัญได้ (Convertible guaranteed debenture)

มีข้อน่าสังเกตอยู่ประการหนึ่งคือ ในปัจจุบันธุรกิจในประเทศไทยไม่สามารถออกพันธบัตรหุ้นกู้ได้ (Corporate bonds) ซึ่งหมายถึง การที่ธุรกิจโดยเฉพาะบริษัทต้องการกู้เงินจำนวนมาก เป็นระยะเวลาสั้น ควบเหตุที่เป็นเงินจำนวนมากยากที่จะกู้จากแหล่งหนึ่งแหล่งใดโดยเฉพาะ จึงได้แบ่งแยกจำนวนเงินที่ขอกออกเป็นหน่วยลงทุนย่อยขายแก่สาธารณชน เงินที่ใช้ในการกู้ยืมได้ทำเป็นสัญญาระหว่างบริษัทที่กู้กับผู้ซื้อหน่วยลงทุน โดยมีตราสี่ซึ่งเป็นบุคคลที่สามเป็นผู้เก็บสัญญาและคอยปกป้องผลประโยชน์ของผู้และผู้ใหญ่ หน่วยลงทุนนี้เรียก พันธบัตรหุ้นกู้¹⁶ ส่วนหุ้นกู้ (Debentures) เป็นหลักทรัพย์แห่งหนี้ที่บริษัทออกขายแก่สาธารณชน อาจมีสินทรัพย์จำนอง เป็นประกันหรือไม่ก็ได้ โดยเฉพาะบริษัทขนาดใหญ่จะอาศัยชื่อเสียงของบริษัทค้ำประกันการออกหุ้นกู้¹⁷ จากความหมายของพันธบัตรหุ้นกู้ และหุ้นกู้ที่กล่าวมาเมื่อมาตีความเข้ากับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยหุ้นกู้ตั้งแต่มาตรา 1229 - 1235

¹⁶ Walter B. Meigs, Charles E. Johnson and Thomas F. Keller, Intermediate Accounting (New York: McGraw-Hill Inc., 1963) P. 319.

¹⁷ Ibid, P. 318.

แล้ว ทุนที่ตามสัญญาหมายระบุถึงหมายถึงหุ้นที่เป็น Debentures เท่านั้น จะเป็นพันธบัตรหุ้น
มิได้เพราะกฎหมายมีไคระบู่ไว้ว่า การออกหุ้นต้องมีสัญญาระหว่างผู้ขายและผู้ใหญ่ และสัญญานั้น
เก็บไว้ที่ทรัสต์โดยทรัสต์เป็นผู้ปกป้องผลประโยชน์ของทั้ง 2 ฝ่าย ในทางปฏิบัติเท่าที่เป็นอยู่
ของธุรกิจในประเทศไทยจึงออกแต่เพียงหุ้น (Debenture) เท่านั้น

ตาราง 3 - 27 หลักทรัพย์ที่ออกใหม่, จำนวนล้านบาท

พ.ศ.	หุ้นสามัญ		หุ้นบุริมสิทธิ		หุ้นกู้		รวม
	จำนวน บริษัท	มูลค่า	จำนวน บริษัท	มูลค่า	จำนวน บริษัท	มูลค่า	
2511	2	15.7	-	-	1	31.5	47.2
2512	10	79.7	-	-	4	26.5	106.2
2513	7	82.8	2	7.0	4	48.0	137.8
2514	-	33.0	-	-	-	24.5 *	57.5

* รวมหุ้นบุริมสิทธิด้วยเพราะไม่สามารถแยกออกมาได้

ที่มา : รวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ

ตัวเลขที่ปรากฏในตารางเห็นได้ว่า จำนวนเงินที่ระดมทุนจากตลาดทุนด้วยวิธีการ
ออกหุ้นและหุ้นกู้ขาย ยังมีปริมาณน้อยมากทั้งจำนวนบริษัทและปริมาณที่ระดม เมื่อเปรียบ
เทียบกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน และหุ้นที่ซื้อขายผ่านตลาดหุ้นกรุงเทพฯก็อยู่ในปริมาณต่ำ
ทั้งปริมาณหุ้นและปริมาณเงิน ซึ่งจะกล่าวถึงในเรื่องตลาดหุ้นในบทที่ 4

สำหรับหุ้นที่ออกใหม่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในปี 2512 และ 2513 แต่กลับ
ลดลงอย่างรวดเร็วเช่นกันในปี 2514 โดยเฉพาะในปลายปี 2513 บริษัทการเงินและหลักทรัพย์
ที่ผู้เป็นประกันการขายหุ้นแบบขายได้แน่ (firm basis) ปรากฏว่าขายไม่หมดบริษัท
ต้องรับซื้อไว้เอง ในปีถัดมาคือ 2514 การออกหุ้นใหม่จึงซบเซาลง

ในปี 2510 เป็นปีที่ตลาดทุนของประเทศไทยมีการไหวตัวอย่างคึกคัก เพียง 2 ปี
ให้หลังคือปี 2513 ตลาดทุนกลับซบเซาลง เพราะราคาหุ้นในตลาดทุนของประเทศไทยล
งอย่างมากปี 2514 ซึ่งความจริงราคาหุ้นเริ่มลดตั้งแต่ปี 2511 ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 - 28 คำนีราคาของตลาดหุ้นในประเทศไทย

ปี	31 มี.ค.	30 มิ.ย.	30 ก.ย.	31 ธ.ค.
2507		100.00	101.01	104.69
2508	114.22	114.62	117.07	119.54
2509	124.05	135.77	119.69	135.18
2510	148.79	142.71	144.92	150.93
2511	171.48	163.89	150.72	146.46
2512	142.49	138.30	133.94	130.15
2513	124.14	113.07	100.39	99.49
2514	96.22			

ที่มา : สุรศักดิ์ นานานุกุล, ตลาดหุ้น (มีนาคม 2515)

สำหรับค่านีราคาของตลาดหุ้นที่แสดงในตารางนั้นเป็นวิธีการคำนวณดัชนีแบบที่เรียกว่า คำนีมูลค่า (Value index) ซึ่งเป็นวิธีคำนวณที่บริษัทเฮาส์แมน จำกัด และบริษัทค้าหลักทรัพย์และการลงทุน จำกัด ใช้อยู่

สาเหตุที่เชื่อว่าเป็นปัจจัยที่ทำให้ราคาตลาดหุ้นตกต่ำอาจแยกได้ดังนี้คือ

ตลาดหุ้นในกรุงเทพฯ นั้นเท่าที่ผ่านมา หุ้นของบริษัทในเครือปูนซีเมนต์ไทยที่มีอยู่ 6 บริษัทเป็นหุ้นที่ซื้อขายกันมากที่สุดในตลาดหุ้น และมีจำนวนมากที่สุด ต่อมาบริษัทปูนซีเมนต์ไทยได้ถูกยืมจากธนาคารโลก และในสัญญาเงินกู้ที่ทำกับธนาคารโลกมีเงื่อนไขว่า บริษัทจะไม่เพิ่มเงินปันผลจนกว่าจะถึงปี 2515 เป็นผลให้ราคาหุ้นของบริษัททั้ง 6 ตกต่ำลง

ปัจจัยที่เป็นสาเหตุประการต่อไปได้แก่ภาวะเศรษฐกิจ หลังจากปี 2511 เป็นต้นมา วงการธุรกิจมีไคขยายตัวมากเท่าที่ควร ปริมาณการลงทุนมิได้เพิ่มขึ้นมากเหมือนแต่ก่อนและ คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนก็ได้ตัดการส่งเสริมธุรกิจบางประเภท ประจวบกับสหรัฐอเมริกาเริ่มจะถอนทหารออกจากเอเชียอาคเนย์ เกิดความไม่แน่นอนขึ้นในวงการธุรกิจ ธุรกิจไม่กล้าระดมเงินทุนระยะยาวจากชายหุ้นทุนและหุ้นกู้ แต่หันไปใช้เงินทุนระยะสั้นจากตลาดเงินแทน

สาเหตุที่เป็นปัจจัยประการสุดท้ายที่เชื่อว่ามีส่วนทำให้ราคาหุ้นตกคือ อัตราดอกเบี้ยในยุโรปสูงมากในปี 2512 ทำให้มีการส่งเงินจากประเทศไทยไปลงทุนในตลาดดอลลาร์ยุโรป (Euro-Dollar Market) ก่อให้เกิดการขาดแคลนเงินทุนภายในประเทศ เพราะแบงก์ธนาคารพาณิชย์ยังเพิ่มดอกเบี้ยเงินกู้ขึ้นสูงถึงร้อยละ 11

ข้อน่าสังเกตประการหนึ่งคือขณะที่ราคาหุ้นในประเทศไทยตกต่ำในปี 2512 - 2513 นั้น ราคาหุ้นของตลาดหุ้นทั่วโลกก็อยู่ในระยะตกต่ำเช่นกัน โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริการาคาหุ้นตกต่ำมากถึงกับเรียกว่า Stock market crash เพราะเป็น ช่วงที่ราคาหุ้นตกต่ำมากที่สุดและนานที่สุดเป็นครั้งที่สอง ซึ่งครั้งแรกเกิดเมื่อปี 2474 - 2475

IV. บทบาทของทางรัฐบาลในการพัฒนาตลาดหุ้น

เนื่องจากในบทที่ 1 ได้กล่าวไว้ในหัวข้อ ขอบเขตการศึกษา ของวิทยานิพนธ์ จะศึกษาเริ่มแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 ซึ่งเริ่มปี พ.ศ. 2504 - 2509 จนถึงสิ้นสุดแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 2 สิ้นสุดในปี 2514

การพิจารณาถึงบทบาทของรัฐบาลที่มีต่อการพัฒนาตลาดหุ้นก็จะพิจารณาในช่วงเวลาเดียวกัน คือตั้งแต่ปี 2504 - 2514

เมื่อพิจารณาถึงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 สำคัญของการพัฒนาเน้นหนักไปในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (Infra-structure) อันได้แก่การพัฒนาการคมนาคม การชลประทาน การขนส่ง การสื่อสาร การพลังงาน การสาธารณสุข การศึกษา และการสาธารณสุขโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแผนพัฒนาฉบับนี้ มุ่งหนักไปในด้านเพิ่มประสิทธิภาพและปริมาณของการผลิตพืชผลเกษตรกรรม การพัฒนาสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อไป และในระยะช่วง 3 ปีหลังของแผนพัฒนามีการใช้มาตรการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาล อันเป็นเครื่องมือที่จะส่งเสริมการลงทุนด้านอุตสาหกรรมของเอกชน ถ้าหากการพัฒนาเป็นไปตามแผนที่วางไว้ มีผลให้รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี และมีรายได้ประชาชาติคิดเฉลี่ยต่อประชากรหนึ่งคนจะเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี

เงินทุนที่จะนำมาใช้จ่ายพัฒนาเศรษฐกิจด้านรัฐบาลในระยะเวลา 6 ปีต้องใช้เงินทุนประมาณ 2,200 ล้านบาท ในจำนวนนี้ประมาณร้อยละ 70 มาจากงบประมาณแผ่นดิน อีก

ร้อยละ 30 จะมาจากการกู้ยืมและการช่วยเหลือจากต่างประเทศ ส่วนการลงทุนด้านเอกชน รัฐบาลจะกระทำด้วยการส่งเสริมการลงทุนของเอกชน จะเห็นได้ว่าความแผนพัฒนารัฐบาลยังไม่มั่นนโยบายในการพัฒนาตลาดทุนแต่อย่างใด เงินทุนในการพัฒนาของรัฐก็มาจากงบประมาณ เงินกู้ และเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ รัฐยังไม่มั่นนโยบายที่จะระดมทุนภายในประเทศเอง ด้านการลงทุนของเอกชนรัฐเพียงแต่ให้การส่งเสริม หน้าที่การจัดหาทุนเอกชนเป็นผู้จัดหาเอง อาจจะจากเงินทุนของตนเอง ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง หรือสถาบันการเงินเท่าที่มีอยู่

อย่างไรก็ตามแม้รัฐบาลจะยังไม่มั่นนโยบายที่จะจัดตั้งและพัฒนาตลาดทุนก็ตาม แต่ก็ได้มีการจัดตั้งสถาบันการเงินเพื่อการอุตสาหกรรม กล่าวคือในปี 2503 ได้มีการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งบริษัท เงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งวัตถุประสงค์หลักก็เพื่อช่วยเหลือการลงทุนในอุตสาหกรรมส่วนเอกชน ต่อมาในปี 2507 รัฐได้จัดตั้งสำนักงานชกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม อันเป็นหน่วยงานหนึ่งในกระทรวงอุตสาหกรรม ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือ การลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดย่อมของเอกชน จากนั้น โดยการเสนอแนะของสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ คณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้ง คณะกรรมการเศรษฐกิจส่วนเอกชนสาขาสถาบันการเงิน ประกอบด้วยผู้แทนจากกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ผู้แทนจากสมาคมธุรกิจ และสมาคมวิชาชีพ เพื่อพิจารณาแผนพัฒนาสถาบันการเงิน สิ่งต่างๆ ที่โคกล่าวมานี้แม้จะกล่าวได้ว่า รัฐบาลได้พยายามที่จะพัฒนาตลาดทุนโดยเฉพาะเพื่อการอุตสาหกรรมก็ตาม แต่เงินทุนและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ยังมีอยู่อย่างค่อนข้างจำกัด

ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 2 รัฐบาลได้กำหนดให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (infra-structure) ต่อจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 กับทั้งให้มีการปรับปรุงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศให้มีความมั่นคงยิ่งขึ้น แต่นโยบายหลักของแผนพัฒนาฉบับที่ 2 นี้ มีจุดมุ่งหมายหลักในการเพิ่มกำลังการผลิตของประเทศและรายได้ประชาชาติ เพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพและรายได้ของประชาชน กับส่งเสริมให้ประชาชนได้รับผลจากการพัฒนาอย่างเสมอภาคและทั่วถึงยิ่งขึ้น กล่าวคือ ให้รายได้ประชาชนเพิ่มขึ้นและให้รายได้ที่เพิ่มขึ้นนี้มีการกระจายแก่ประชาชนอย่างเสมอภาคทั่วกัน

ทางด้านนโยบายตลาดทุน ตามแผนพัฒนาฉบับที่ 2 ระบุไว้ว่า "ตลาดเงินทุนขณะนี้ยังมีความสำคัญนอยมาก ในการเป็นแหล่งเงินทุน ในระยะของแผนพัฒนาฉบับที่ 2 คาดว่าจะมีเงินทุนเพิ่มขึ้น โดยผ่านตลาดทุนต่าง ๆ ได้เพียง 500 ล้านบาท อุปสรรคสำคัญคือ วิธีการซื้อขาย

ทุนและขาดแคลนสถาบันชำนาญพิเศษ บริษัทเอกชนต่าง ๆ มักจะระงับให้กู้ยืมเงินกู้ยืมให้แก่มูลนิธิ
ทุนเดิมก่อน และผู้ถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ ก็นิยมที่จะรักษากำหนดไว้ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมการ
บริหารของบริษัท จำนวนทุนที่ซื้อขายในตลาดหุ้นจึงมีจำนวนน้อยกว่าที่ควร นอกจากนั้น
ประชาชนยังขาดความเชื่อมั่นในการบริหารของบริษัททั่วไป เพื่อชดเชยอุปสรรคเหล่านี้รัฐจะ
พิจารณาสนับสนุน ให้มีการจัดตั้งสถาบันเพื่อการลงทุนขึ้น ซึ่งสถาบันดังกล่าวจะรับซื้อหุ้นของบริษัท
ที่ออกใหม่ เพื่อนำไปจำหน่ายในตลาดหุ้นที่ได้จัดตั้งขึ้นโดยมีฐานะมั่นคงและมีการรับรองทั่วไป
โดยอาศัยบริการของธนาคารพาณิชย์และสถาบันที่ซื้อขายหุ้น ฉะนั้น ทุน พันธบัตร และตราสาร
อื่นจะเปลี่ยนเป็นเงินสดสะกดขึ้น ซึ่งจะทำให้ตลาดหุ้นเจริญเติบโตและมีกำลังเงินทุนเพิ่มขึ้น

นอกจากนั้น รัฐจะส่งเสริมให้มีตลาดเงินที่เป็นระเบียบขึ้น โดยมีปัจจัยและวิธีการอัน
เหมาะสมสำหรับการซื้อขายในตลาด และให้มีบุคคลทำหน้าที่รับซื้อตั๋วเงิน และรับรองการจ่าย
เงินตามตั๋ว เพื่อให้การเคลื่อนไหวของเงินทุนเป็นไปโดยสะดวกและกว้างขวางยิ่งขึ้น" 18

จากนโยบายเรื่องตลาดหุ้นดังกล่าวข้างต้น แสดงว่ารัฐยังไม่มั่นนโยบายการจัดตั้ง
ตลาดหุ้นในระยะเวลาระหว่างแผนพัฒนาฉบับที่ 2 แต่จะขจัดปัญหาขั้นพื้นฐานคือการขาดแคลน
ผู้เชี่ยวชาญด้านตลาดหุ้นและหลักทรัพย์ และหลักทรัพย์ที่ยังไม่มีสภาพคล่อง จึงดำริให้มีการ
จัดตั้งสถาบันการเงินและการลงทุน เพื่อทำหน้าที่ช่วยซื้อขายหุ้นต่าง ๆ อันจะทำให้ตลาดหุ้น
ขยายตัวเจริญเติบโตไ้รวดเร็ว ผิดกับด้านตลาดเงินรัฐบาลมีนโยบายแน่นอนที่จะส่งเสริมให้
ตลาดเงินให้มีระเบียบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ส่วนธนาคารแห่งประเทศไทย อันเป็นตัวแทนของรัฐบาลที่ช่วยในการควบคุมการเงิน
และการคลังของประเทศ ได้กำหนดเป็นนโยบายที่จะดำเนินโครงการพัฒนาตลาดหุ้นใน
ประเทศไทย 19 อันจะเป็นทางที่จะนำมาซึ่งความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ โครงการ
นี้จะเกี่ยวข้องถึงสถาบันต่างๆทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ตลอดจนกฎหมายว่าด้วยบริษัทจำกัด และ

18 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2510 - 2514 (พระนคร : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2510)
หน้า 70 - 71

19 ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ให้สัมภาษณ์แก่สื่อสารมวลชน เรื่องโครงการพัฒนา
ตลาดเงินทุน, เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2513 : วารสารเศรษฐศาสตร์ เล่มที่ 1 ปีที่ 5
(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2513), หน้า 121

กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องของ ประมวลรัษฎากร กฎข้อบังคับในการควบคุมและกำกับสถาบันการเงิน พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน การบัญชีและการสอบบัญชี กล่าวคือจะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นเพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาตลาดทุน ให้มีอุปสงค์และอุปทานในหลักทรัพย์และตลาดซื้อขายหลักทรัพย์ที่มีสภาพสมบูรณ์

ในปี 2512 หลังจากที่ได้มีการปรึกษารื้อถอนกระทรวงการคลัง และหน่วยงานอื่นของรัฐบาล ได้ตกลงกันว่า ควรจะได้มีการจัดหาผู้เชี่ยวชาญ ที่มีประสบการณ์ด้านการก่อตั้งตลาดทุนในประเทศที่กำลังพัฒนามาช่วยศึกษาข้อเท็จจริงและให้ข้อเสนอแนะ และต่อมาจากการแนะนำของธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและวิวัฒนาการ (ธนาคารโลก) ศาสตราจารย์ ซิดนีย์ เอ็ม ร็อบบินส์ ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ในวิชาการเงินของมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย นิวยอร์ก ได้รับการวางจากธนาคารแห่งประเทศไทย มาช่วยศึกษาและให้คำแนะนำ

ในขณะเดียวกัน ธนาคารแห่งประเทศไทยได้จัดตั้งเจ้าหน้าที่คณะทำงานโครงการพัฒนาตลาดเงินทุน เพื่อทำหน้าที่ศึกษาและรวบรวมข้อเสนอแนะมาตรการต่าง ๆ ที่พึงดำเนินการ

ศาสตราจารย์ ซิดนีย์ เอ็ม ร็อบบินส์ ได้เดินทางมาประเทศไทยในระหว่างเดือนเมษายนและพฤษภาคม 2512 เพื่อทำการศึกษาถึงข้อเท็จจริงและสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจทั้งภาคเอกชนและภาครัฐบาล เกี่ยวกับปัญหาพัฒนาตลาดทุน และได้เขียนเป็นรายงานชื่อว่า "A Capital Market in Thailand" เสนอต่อธนาคารแห่งประเทศไทยในเดือนเมษายน 2513 ในรายงานได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคสำคัญ ๆ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ กว

วันที่ 18 กรกฎาคม 2513 ศาสตราจารย์ร็อบบินส์ได้เดินทางมาประเทศไทยอีกครั้งหนึ่ง เพื่อพิจารณาบททวนข้อเสนอแนะที่ได้เสนอไว้ในรายงาน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทย และหน่วยราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเข้าพบรัฐมนตรีบางท่าน เพื่อชี้แจงข้อเสนอแนะ และมาตรการในการพัฒนาตลาดทุน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลโดยตรง

นอกจากนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยยังได้ขอความคิดเห็นจากทางคานเอกชนโดยเฉพาะในวงการหลักทรัพย์ เช่น สมาชิกตลาดหุ้นกรุงเทพ ผู้แทนจากบริษัทการเงินหลักทรัพย์และผู้รับประกันหลักทรัพย์และนายธนาคารพาณิชย์ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มี

ประโยชน์

จากหลักการปฏิบัติต่าง ๆ ที่กล่าวมาของธนาคารแห่งประเทศไทย ในที่สุดธนาคารแห่งประเทศไทยได้เสนอแนะไปยังกระทรวงการคลังให้ตรากฎหมายกำหนดให้สถาบันการเงินต่าง ๆ ที่มีบทบาทในตลาดทุนเข้ามาอยู่ภายใต้กำกับและควบคุมของทางรัฐบาลอย่างใกล้ชิด โดยมีหลักการให้สถาบันการเงินดำเนินงานอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายการเงินของประเทศ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ให้ความคุ้มครองแก่ผลประโยชน์ของประชาชน

และได้มีข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการพัฒนาตลาดทุนและรายงานของศาสตราจารย์ร็อบบิ้นส์ ให้มีการพิจารณาร่างและปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ ประมวลวิญญูการพระราชบัญญัติและกฎข้อบังคับต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาตลาดทุน ให้สอดคล้องเป็นไปในทางที่จะสนับสนุนให้มีการพัฒนาตลาดทุน

ในที่สุดกระทรวงการคลังได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งตลาดทุนขึ้นชุดหนึ่ง ประกอบด้วยบุคคลจากด้านเอกชนทั้งหมด และมีนายสมหมาย สุนทรกุล กรรมการและผู้จัดการทั่วไป บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นประธาน และกรรมการอื่นอีก 6 คน²⁰ ทำหน้าที่พิจารณาจัดตั้งตลาดทุนให้มีคุณลักษณะเหมาะสมที่จะได้รับใบอนุญาตจากทางราชการ เมื่อกฎหมายว่าด้วยการควบคุมสถาบันการเงินในตลาดทุนมีผลใช้บังคับ และสามารถรับสถานการณ์เมื่อการดำเนินงานในส่วนอื่น ๆ ของโครงการพัฒนาตลาดทุนเป็นผลสำเร็จตามเป้าหมาย โดยมีขอบเขตหน้าที่ตาม Term of Reference²¹

---

²⁰ รายละเอียดดูใน, ศุภกรีย์ แก้วเจริญ, "บทบาทของทางการในการพัฒนาตลาดทุน" : วารสารนักบัญชี, เล่ม 1 ปีที่ 22 (กันยายน 2513), หน้า 49

²¹ Ibid, หน้า 50